

Styremøte NTNU
15. mai 2024 kl. 08:00-12:00
Gløshaugen, Hovedbygningen, Styrerommet

Beslutningssaker

- S-sak 20/24 Godkjenning av dagsorden og habilitetsvurdering**
- S-sak 21/24 Prorektorportefølje – endring i styringsreglement for NTNU**
Notat m/vedlegg
- S-sak 22/24 Tilsetting av rektor ved NTNU – Åremål 31.07.29**
Notat m/vedlegg *U.off.jf. Offl. § 25, 1.ledd*
- S-sak 23/24 Protokoll fra styrets møte 15.05.24**

Orienteringssaker

- O-sak 09/24 Dimensjonering av studieporteføljen – høring på Dimensjoneringsutvalgets sluttrapport**
Notat m/vedlegg
- O-sak 10/24 Ny rammefordelingsmodell (RMF)**
Notat m/vedlegg
- O-sak 11/24 Personvernombudets årsrapport 2023**
Notat
- O-sak 12/24 Pågående og planlagt aktivitet på personvernområdet**
Notat
- O-sak 13/24 Rektors orienteringer**

Sakskart, saker og protokoller for styrets møte legges ut på: <https://www.ntnu.no/adm/styret>
Møtet strømmes på følgende lenke: <https://s.ntnu.no/styremote>

15.05.2024

Saksansvarlig: Bjørn Haugstad

Saksbehandler: Kristin Wergeland Brekke

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Prorektorportefølje – endring i styringsreglement for NTNU

Tilråding:

Styret vedtar følgende endring i styringsreglement for Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), kapittel 2.1, gjeldende fra tiltredelsesdato:

NTNU skal ha [...]

- prorektorer for
 - utdanning
 - forskning og innovasjon
 - samfunnsansvar og formidling

Bakgrunn

Styret forbereder utlysning av prorektorfunksjonene for kommende lederperiode. NTNU har i dag tre prorektorer med ansvar for henholdsvis:

- utdanning
- forskning og formidling
- nyskaping

På styrets workshop 29. november diskuterte man mulige endringer i fordelingen av ansvarsområder mellom de tre prorektorstillingene. Denne saken følger opp styrets diskusjon og gir en tilråding om prorektorenes hovedansvarsområder og tilhørende stillingstitler.

Hvilke sentrale lederstillinger NTNU skal ha (dvs. stillingstitler), framgår av NTNUs styringsreglement. Hensikten med saken i dette styremøtet er å vedta de endringer i styringsreglementet som er nødvendige for at styret skal kunne vedta utlysnings-tekster i juni.

Til orientering vil det i juni også bli lagt fram egen sak om erfaring og vurdering av viserektorfunksjonen i Gjøvik og i Ålesund som underlag for utlysning av disse stillingene over sommeren.

Ansvar for gjennomføring av NTNUs samfunnsoppdrag og strategi

Prorektorene og viserektorene skal bistå Rektor i oppfølging av NTNUs samfunnsoppdrag etter universitetsloven (vedlegg 1), implementering av NTNUs strategi og NTNUs utviklingsavtale med Kunnskapsdepartementet. Gjennom styrets strategi-prosess vil NTNUs utfordringsbilde bli kartlagt og legge grunnlag for institusjonelle strategier og utviklingstiltak fra 2025. Nye eksterne føringer og interne behov vil også oppstå underveis i lederperioden som vil kreve strategisk ledelse og involvering fra Rektor og Rektors ledergruppe. De må være proaktive og påvirke rammebetingelsene for den faglige virksomheten nasjonalt og internasjonalt.

Ansvar for sentrale samfunnsoppdrag og utviklingsområder bør avklares før utlysning av stillingene. Noen oppgaver faller åpenbart innenfor kjerneområdene utdanning og forskning, men flere oppgaver vil være tverrgående som formidling og innovasjon, bærekraftig utvikling, samarbeid med nasjonalt og regionalt arbeidsliv, internasjonalt utdannings- og forskningssamarbeid, likestilling og mangfold, norsk fagspråk, campusutvikling og digitalisering. Ny rektor må kunne påvirke i hvilken grad slike tverrgående koordineringsoppgaver skal fordeles før utlysning av stillingene eller senere når rektor kan gjøre en helhetlig vurdering av hvem i ledergruppen som er best egnet til å ivareta oppgaven ut fra faglig tyngdepunkt, kapasitet, kompetanse og interesse for temaene.

Prorektorene og viserektorene vil ivareta sine ansvarsområder i nært samarbeid med fakultetene og med administrativ støtte fra sine staber og avdelingene i felles-administrasjonen.

Innspill fra styret og sittende ledere om prorektor porteføljen

Styret drøftet prorektor porteføljen i sin workshop 29. november 2023. Som underlag til workshopen var det utarbeidet et notat (vedlegg 2) på bakgrunn av en intervju-runde med prorektorene, viserektorene, dekanene og direktør for Vitenskapsmuseet. Notatet var også drøftet i rektoratet og dekanmøtet. De fleste mente at det av kapasitetshensyn vil være fornuftig å beholde tre prorektorer, men at porteføljen bør være noe annerledes enn i inneværende periode. NTNU bør fortsatt ha en prorektor for utdanning og en prorektor for forskning, men ansvaret for innovasjon bør bli en integrert del av deres ansvarsområder i neste periode. Det er et mer åpent spørsmål hvordan rektoratet bør ivareta andre strategisk viktige områder framover.

Ut fra signalene fra styret og dekanene, oppfatter Rektor at det er enighet om at NTNU bør ha en prorektor for utdanning og en prorektor for forskning og innovasjon. Diskusjonen pekte i retning av at den tredje prorektoren bør få ansvar for å ivareta NTNUs samfunnsoppdrag knyttet til formidling og bærekraft/samfunnsansvar.

Rektors tilråding er at NTNU har følgende prorektorer i kommende periode:

- prorektor for utdanning
- prorektor for forskning og innovasjon
- prorektor for samfunnsansvar og formidling

I det videre notatet tas det utgangspunkt i styrets innspill og NTNUs samfunnsoppdrag når det gjelder fordeling av hovedansvarsområdene mellom prorektorene. Ettersom prorektor for samfunnsansvar og formidling er en ny funksjon, gis den stillingen bredest omtale, herunder hvordan det påvirker de andre to prorektorfunksjonene. Styrets innspill vil bli tatt med i det videre i arbeidet med styresak om utlysningstekster for prorektorstillingene.

Prorektor for utdanning

Det var enighet i styret om at det også i neste periode skal være en prorektor for utdanning. Etter innspill fra styret og dekanene, foreslås det at ansvar for student-innovasjon tas inn som et av punktene i stillingsbeskrivelsen. Ansvarsområdet er tydelig definert i universitetsloven, NTNUs strategi og nåværende stilling slik at det ikke er behov for noen ytterligere utdyping her.

Det foreslås at prorektor for utdanning skal ha helhetlig strategisk ansvar for kvalitet i utdanning, studentenes læringsmiljø og livslang læring. Prorektor leder NTNUs utdanningsutvalg og ivaretar nasjonale og internasjonale relasjoner på sitt ansvarsområde.

Beskrivelse av prorektor utdanning sine arbeidsoppgaver vil framgå av sak om utlysningstekster, men sentrale ansvarsområder vil inkludere:

- *kvalitet i utdanning, herunder utdanningsfaglig kompetanse*
- *studieprogramportefølje og rekruttering av studenter*
- *nasjonalt og internasjonalt utdanningssamarbeid*
- *studentinnovasjon og arbeidslivsrelevans i utdanningen*
- *studentenes læringsmiljø og læringsareal*
- *livslang læring, etter- og videreutdanning*

Prorektor for forskning og innovasjon

Det var enighet i styret om at NTNU fortsatt skal ha en prorektor for forskning, men at denne bør få helhetlig ansvar for forskning og innovasjon. NTNU har gjennom tre perioder løftet innovasjon og samarbeid med arbeidslivet og fått på plass et økosystem for nyskaping. Det er mange gjensidige avhengigheter og nå er tiden moden for i større grad å samle ansvarsområdene under én prorektor. «Innovasjon» bør fortsatt inngå i tittelen for å synliggjøre hvilken prorektor som har koordineringsansvaret for dette kjerneområdet. Med ny prorektor, bør de sentrale utvalgene for forskning og innovasjon slås sammen. På forskningsområdet er det naturlig å videreføre prorektors strategiske ansvar for kvalitet i forskning og kunstnerisk

virksomhet, herunder internasjonalisering. Overordnet ansvar for formidling overføres til ny prorektor for samfunnsansvar og formidling.

Det foreslås at prorektor for forskning og innovasjon får strategisk ansvar for kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, doktorgradsutdanning og innovasjon. Prorektor leder NTNUs forsknings- og innovasjonsutvalg og ivaretar nasjonale og internasjonale relasjoner på sitt ansvarsområde.

Endelig beskrivelsen av prorektor forskning og innovasjon sine arbeidsoppgaver vil framgå av sak om utlysningstekster, men sentrale ansvarsområder vil inkludere:

- *kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, herunder strategisk ansvar for internasjonalisering*
- *doktorgradsutdanning, kompetanse og karriereutvikling for vitenskapelig ansatte*
- *nasjonalt og internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid*
- *forskningsinfrastruktur og bibliotek*
- *økosystem for innovasjon*
- *forskningsetikk*

Prorektor for samfunnsansvar og formidling

I styret og blant dekanene var det flest ulike tanker om den tredje prorektorens funksjon. Ut fra drøftingene i styret synes det å være enighet om at kjerneoppgaven «formidling» fortsatt bør være en synlig del av prorektorporteføljen. På styrets workshop ble også «tverrfaglighet» foreslått som et sentralt ansvarsområde, f.eks. prorektor for «bærekraft og tverrfaglighet» eller «bærekraft og formidling». Bærekraft benyttes i mange sammenhenger, og det ble påpekt at begrepet i så fall bør presiseres, for eksempel ved å knytte det til ESG (Environmental, Social and Governance).¹ Flere syntes det var en god ide å bruke begrepet samfunnsansvar. Det er mer overordnet og vil også kunne omfatte bærekraftsyn og andre tverrfaglige samfunnsoppdrag / utviklingsoppgaver der det er behov for strategisk ledelse og involvering fra rektoratet.

I næringslivet vil nok «samfunnsansvar» for mange forbindelse med bedrifters samfunnsansvar (Corporate Social Responsibility), dvs. forpliktelser til å fremme menneskerettigheter, arbeidsrettigheter, miljø og antikorrupsjon i egen virksomhet og hos underleverandører. Et alternativ kunne vært å velge et enda mer åpent begrep som prorektor for «samfunn og formidling» eller «samfunnskontakt og formidling». Rektor foreslår likevel at man bruker tittelen «prorektor for samfunnsansvar og formidling» og der man i NTNUs kontekst vektlegger samfunnskontakt og oppfølging av tverrgående samfunnsoppdrag.

Gjennom universitetsloven har universitetet fått et særskilt samfunnsoppdrag for å bidra til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig utvikling. NTNUs bidrag til en bærekraftig utvikling er et svært aktuelt tema i samfunnsdebatten. Bærekraft må integreres i NTNUs utdanning og forskning. Gjennom innovasjon og samspill med samfunnet har NTNU også ambisjon om å bidra til det grønne skiftet. Selv om

¹ Den norske betegnelsen er MSF (miljø-, sosiale- og forretningsetiske forhold).

prorektor for samfunnsansvar og formidling ikke har fagansvar på alle disse områdene, er det behov for en prorektor som kan bidra til intern koordinering og ekstern formidling av NTNUs bidrag.

NTNU har også et regionalt samfunnsoppdrag i våre tre byer. Viserektorene ivaretar dette samfunnsoppdraget i Gjøvik og i Ålesund i tett samarbeid med fagmiljøene. Regionalt ansvar for Trondheim/Trøndelag har ikke vært like entydig plassert i rektoratet. Oppgavene har vært fordelt mellom Rektor og prorektorene. Trondheim som studieby og NTNU campusutvikling følges i dag opp av prorektor for utdanning. Prorektor for nyskaping har representert NTNU i regionalt samarbeid om nærings- og samfunnsutvikling. Det regionale oppdraget bør overføres til ny prorektor for samfunnsansvar og formidling. Den nye prorektoren vil sammen med viserektorene kunne bidra til en mer helhetlig og koordinert tilnærming til NTNUs samspill med næringsliv, kulturliv og offentlig forvaltning - regionalt og nasjonalt. Samspillet er viktig for NTNU og bidrar til kvalitet og relevans i undervisning og forskning, og til verdiskaping og løsning av samfunnsutfordringer.

Prorektor for samfunnsansvar og formidling vil kunne gi formidling et helhetlig løft i kommende lederperiode. Styrets strategiprosess vil gi anledning til å diskutere utfordringsbildet, mål og strategier framover. Samfunnsutviklingen tyder imidlertid på at NTNUs nåværende strategi er like relevant. Den tilsier at NTNU bør ha fokus på:

- kunnskapsbaserte bidrag til samfunnsdebatten
- ansattes formidlingskompetanse
- NTNUs særlige ansvar for formidling innen teknologi og naturvitenskap
- bidra til nasjonal/internasjonalt kjennskap til NTNUs faglige virksomhet.

NTNU har dessuten et særlig ansvar for universitetsmuseet med sine samlinger og utstillinger. Det er naturlig at prorektor også følger opp dette området.

NTNU er videre forpliktet til å styrke norsk fagspråk i egen faglige virksomhet for å støtte opp om norsk som det samfunnsbærende språket i norsk arbeidsliv og samfunn. Etterlevelse vil medføre en kulturendring i fagmiljøene og prioritering av ressurser til formålet. Det anbefales at ny prorektor får et helhetlig ansvar for oppfølging av NTNUs språkpolitikk og nye lovkrav.

Universitetsloven tar særskilt opp institusjonenes akademiske frihet og ansvar for at den faglige virksomheten holder høyt faglig nivå og utøves i samsvar med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper. Enhver leder og ansatt må ta sin del av dette ansvaret. Prorektor for samfunnsansvar og formidling bør imidlertid ha et særlig ansvar for å bidra til en kunnskapsbasert offentlig debatt og til å belyse etiske problemstillinger i tiden. NTNU må også ta sitt samfunnsansvar som statlig virksomhet (eks. miljøhandlingsplan og innkjøpspolitikk).

Alt eksternt samspill og formidling må bygge på fagmiljøenes utdanningsaktivitet, forskning, faglige og kunstneriske utviklingsarbeid. Prorektor for samfunnsansvar og formidling må derfor utøve rollen i nært samarbeid med fagansvarlige prorektorer og fagmiljøer.

Formidling, regional og nasjonal samfunnskontakt, med særlig ansvar for Trondheim/Trøndelag og campusutvikling i Trondheim, foreslås som hovedansvarsområdene til prorektor for samfunnsansvar og formidling. Koordinering av institusjonelle næringslivsavtaler bør også inngå i denne prorektorens oppdrag.

Det foreslås at prorektor for samfunnsansvar og formidling får strategisk ansvar for samarbeid med nærings- og samfunnsliv. Prorektor samarbeider med fagmiljøene for å legge til rette for kunnskapsdeling i samfunnet og en kunnskapsbasert offentlig debatt. Prorektor leder NTNUs råd for samarbeid med arbeidslivet og leder Prosjektstyret for campusutvikling i Trondheim. Prorektor vil også kunne ivareta andre tverrgående samfunnsoppdrag og utviklingsoppgaver på vegne av Rektor.

Endelig beskrivelsen av prorektor for samfunnsansvar og formidling sine ansvarsområder vil framgå av sak om utlysningstekster, men sentrale oppgaver bør inkludere:

- tverrgående samfunnsoppdrag og utviklingsoppgaver på vegne av Rektor, herunder å bidra til at bærekraftig utvikling integreres i forskning og utdanning og NTNUs egen organisasjon og virksomhet*
- ansvar for institusjonelle næringslivsavtaler*
- nasjonal og regional samfunnskontakt med særlig ansvar for Trondheim/Trøndelag, herunder campusutvikling i Trondheim*
- formidling av resultater fra forskning og faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid, allmenrettet og brukerrettet formidling*
- oppfølging av NTNUs språkpolitikk og samfunnsansvar for norsk fagspråk*
- bidra til samfunnsdebatten om aktuelle tema og etiske problemstillinger*

Vedlegg:

1. NTNUs samfunnsoppdrag etter universitetsloven
2. Prorektorporteføljen, ny lederperiode. Arbeidsnotat til styrets workshop 29. november 2023

Vedlegg 1: NTNUs samfunnsoppdrag etter universitetsloven

Samfunnsoppdraget framgår av universitetslovens formål og oppgaver (§§ 1-1, 2-1) (sammenstilt her):

Utdanning	- tilby høyere utdanning basert på høyt internasjonalt nivå- tilby høyere utdanning basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap- bidra til livslang læring og tilby etter- og videreutdanning
Forskning og innovasjon	- utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå- bidra til innovasjon og verdiskaping basert på resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid- bidra til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid
Formidling	- formidle kunnskap om virksomheten og utbre forståelse for prinsippet om akademisk frihet og bruk av vitenskapelige og kunstneriske metoder og resultater, både i undervisningen av studenter, i egen virksomhet for øvrig og i offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv- legge til rette for at institusjonens ansatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten
Bærekraft og relevans	- bidra til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig utvikling- samarbeide med relevante aktører på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å bedre kvaliteten på virksomheten og gjøre den mer relevant

Universitetsloven peker også på noen særlige samfunnsoppdrag §§ 2-2, 2-3, 2-7) (oppsummert her):

Akademisk frihet og ansvar	- verne og fremme akademisk frihet og dem som utøver den- etisk ansvar for faglig kvalitet, åpenhet og formidling
Norsk fagspråk	- ansvar for å bruke, utvikle og styrke norsk fagspråk
Særlige samfunnsoppdrag	- særlig ansvar for grunnforskning der man tildeler doktorgrad- særlig ansvar for forskning og utdanning innenfor NTNUs teknisk-naturvitenskapelige hovedprofil- særlig ansvar for vitenskapsmuseet med samlinger og utstillinger

Notat

Til: Styret

Kopi til:

Fra: Rektor

Signatur:

Prorektor-porteføljen, ny lederperiode. Arbeidsnotat til styrets workshop 29 november

Bakgrunn

Arbeidet med å forberede rekruttering av ledere som skal virke fra 1 august 2025 er under oppstart. I den forbindelse har rektor gitt i oppdrag å utarbeide et notat som grunnlag for styrets diskusjoner om hvordan prorektor-porteføljen skal se ut i neste lederperiode.

Rektoratet består av rektor, tre prorektor og direktør for organisasjon og infrastruktur. Rektor er øverste leder for faglig og administrativ virksomhet ved NTNU, jamfør styringsreglementets kapittel 2.3, Rektors oppgaver. Rektor har et helhetlig ansvar for faglig og administrativ virksomhet, og en viktig rolle eksternt - særlig nasjonalt og internasjonalt. Styrets delegasjon av fullmakter til rektor fremkommer av delegasjonsreglementets del I.

I dag dekker prorektorene følgende hovedområder¹:

- Prorektor for utdanning
- Prorektor for forskning og formidling
- Prorektor for nyskaping

Spørsmålet som nå skal opp til diskusjon er om NTNU i neste lederperiode skal ha samme antall prorektorer, og også om prorektorenes portefølje skal være som i dag eller om det er ønskelig å gjøre noen endringer. Også andre momenter kan være relevante å vurdere i arbeidet med å forberede rekrutteringene, og det er også betimelig å henvise til forslagene som det interne og

¹ Styringsreglement NTNU vedtatt av styret 02.12.21, paragraf 2.4.1 Rektors sentrale lederteam

partssammensatte Moen-utvalget kom frem til² i sin rapport, levert i desember 2021. Utvalget leverte 4 forbedringsforslag knyttet til rekruttering som kompetanseområde ved NTNU, 12 forslag under overskriften «gjennomføring av prosessene» og 9 forslag som dreide seg om å få «flere søkere til utlyste stillinger»³. Selv om disse forslagene ikke har direkte relevans for innholdet i prorektorstillingene, er tiltakene som foreslås relevante for selve rekrutteringsprosessene.

Som et ledd i utarbeidelsen av dette notatet er det gjennomført korte, individuelle samtaler med samtlige prorektorer (3), dekaner (8), direktør for Vitenskapsmuseet (1) og viserektorer (2). For enkelthets skyld omtales disse som *informantene* i det videre. Innspillene og forslagene som kom gjennom disse samtalene danner grunnlag for de alternative modellene som presenteres i notatets siste avsnitt, og som styret anbefales å diskutere.

Dette notatet vil i tillegg diskuteres i SESAM 27.11.23 og i dekanmøtet 28.11.23. Eventuelle ytterligere kommentarer fra disse to møtene vil presenteres i styrets workshop 29.11.23.

Notatet drøfter mulig innhold i de hele prorektor-stillingene som er en del av rektoratet. I en av samtalene ble det også luftet muligheter for å legge ut «rektor-oppdrag» i funksjoner som har en mer begrenset stillingsandel. Notatet setter søkelys på prorektor-porteføljen og innholdet i de hele stillingene. Mer avgrensede roller og oppdrag drøftes derfor ikke nærmere i dette notatet.

NTNU har 8 fakultet samt Vitenskapsmuseet. Vitenskapsmuseets ledelse består av museumsdirektør, to instituttledere og formidlingssjef. Ledelsen ved fakultetene – dekanatene - består av dekaner og prodekaner. I tillegg har fakultetene administrative lederfunksjoner og roller. Sammensetningen av dekanatene varierer med hensyn til antall medlemmer og hvilke oppdrag man har valgt å løfte frem. De ulike modellene gjenspeiler til en viss grad sammensetningen i dagens rektorat, men viser også at flere av fakultetene har valgt å løfte frem andre ansvarsområder, som bærekraft, kunst og campusutvikling.⁴

Det er også naturlig å nevne at det pågår et arbeid med å definere forventningene til rektor i neste lederperiode. Tilsvarende gjøres det en gjennomgang av mandatet til de to viserektor-rollene. Disse har i dag blant annet en viktig ekstern rolle i «sine» regioner. Det er viktig å se krav og forventninger til lederrollene i en sammenheng. Grenseoppgangene til mandatet til Direktør for organisasjon og infrastruktur er en annen viktig dimensjon.

I arbeidet med å fastsette hvordan prorektorporteføljen skal se ut fra neste lederperiode, kan det være nyttig å skue til hvilke modeller andre universiteter har valgt. Mange universiteter praktiserer den relativt tradisjonelle ledermodellen og arbeidsdelingen i rektoratet som NTNU har. Det er

² Lederansettelse i åremålsstilling ved NTNU – 25 forslag. Rapport fra partssammensatt arbeidsgruppe (13.12.2021).

⁴ Se vedlegg 1

imidlertid også eksempler på modeller med en annen rolle- og ansvarsfordeling. Ett eksempel er University College London (UCL) som blant annet har en vise-rector for fakultetene. Et annet eksempel er Ecole Polytechnique Federale de Lausanne (EPFL) som i sin topplederportefølje har en viserektor for «academic affairs». Det er også ulike modeller for fordeling av ansvar for administrativt/tekniske oppgaver og utviklingen av kjerneoppgavene.

Mottatte tilbakemeldinger og innspill

Enkelte av informantene hadde klare oppfatninger og gjennomtenkte forslag. Andre var tydelige på at de resonnerte åpent og tenkte høyt rundt problemstillingene som var reist.

Noen problemstillinger

Samtalene dreide seg primært om dagens modell, med tre prorektorer med spesifikke ansvarsområder, sett opp mot hva informantene tror vil være en fornuftig «sits» i kommende lederperiode. Under samtalene ble imidlertid også en del mer prinsipielle problemstillinger reist, gjengitt i det følgende:

Flere var inne på viktigheten av at rektoratet fungerer godt som team og har en god arbeidsdeling seg imellom, uavhengig av den overordnede ansvarsfordelingen. Det er og vil alltid være overlapp mellom ansvarsområder, blir det sagt.

Dersom en definerer nye hovedoppgaver inn i prorektorporteføljen bør det også gjennomtenkes hvilket støtteapparat vedkommende prorektor skal ha rundt seg og hvilke ressurser funksjonen kan trekke på i Fellesadministrasjonen (stab, avdelinger).

Spørsmålet om *når en sak eller et saksområde er så viktig at det bør håndteres av en dedikert rolle i rektoratet* ble løftet frem av flere. Her kan en skille mellom oppgaver som er så store at de definerer hovedinnholdet i stillingene (som f.eks. prorektor for utdanning), og oppgaver av mindre omfang, men som rektor fordeler blant prorektorene i løpet av perioden. Eksempler på det siste er språkpolitikk (saksansvaret er for tiden lagt til prorektor utdanning) eller likestilling og mangfold (prorektor for nyskaping leder dette arbeidet). Det er rektors oppgave å fordele denne typen oppgaver i sin ledergruppe.

En annen aktuell problemstilling som nevnes er *hva det betyr å ha et rektoransvar for et tema eller et saksområde*. Her nevnes bla grenseoppgangen mellom rektoratet og Fellesadministrasjonen generelt, og prorektorene og direktør for organisasjon og infrastruktur spesielt med hensyn til ansvar og arbeidsdeling.

Flere informanter peker på viktigheten av en tydelig arbeidsdeling mellom rollene, men også betydningen av *god samhandling og arbeidsdeling innad i rektoratet*. Hvordan rektoratet som team fungerer har stor betydning internt i organisasjonen, men også eksternt. Rektors ambisjoner og

prioriteringer utgjør, sammen med den formelle arbeidsdelingen fastsatt i styrings- og delegasjonsreglementet, viktige premisser for hvordan rektoratet rigger seg og virker i det daglige.

To av informantene mente at *tidspunktet for å fastsette prorektor-porteføljen* nå er uheldig. Saken bør vente til rektor for perioden 2025 – 2029 er tilsatt. Vedkommende bør ha muligheten til å påvirke porteføljen i forhold til sine mål og ambisjoner for virksomheten. En innvendig til et slikt resonnement kan være at rekrutteringsprosessen som skal gjennomføres i 2024 – 2025 utgjør et svært omfattende arbeid og en at slik utsettelse av rekrutteringen av prorektor vil forstyrre de nødvendige løpene som må legges med hensyn til rekruttering av viserektorer, dekaner og instituttledere i løpet av vinteren og våren 2025.

Antall prorektorer

Det er stor enighet om at *3 prorektorer* er et fornuftig antall også i neste lederperiode. Ingen av informantene anbefalte å øke antallet prorektorer ut over dagens 3. Det var heller ingen som anbefalte å redusere antallet. Det var en allmenn oppfatning at størrelsen på dagens rektorat (rektor, tre prorektorer og en direktør) var fornuftig ut fra kapasitetshensyn. Flere var også inne på at en økning av antallet prorektor nå ville være «umusikalsk» i forhold til budsjettsituasjonen fremover.

Dagens portefølje

Prorektor utdanning

Alle informantene er tydelige på at NTNU også fremover må ha en *prorektor for utdanning*, og at denne oppgaven også fremover er så stor at dette vil være et oppdrag som fyller tiden.

Prorektor forskning

Det er også full enighet blant informantene om at rektoratet også i neste lederperiode må ha en *prorektor* som har *forskning* som sitt hovedansvarsområde.

Prorektor nyskaping

Et overveiende flertall av informantene stiller spørsmål ved om det er nødvendig å videreføre rollen som prorektor for nyskaping i neste lederperiode, og det kommer også forslag om å legge dette ansvarsområdet inn i andre prorektor-roller.

Argumentene som ligger bak standpunktene er at nyskappings-/innovasjonsområdet er satt tydelig på dagsorden gjennom flere lederperioder med egen prorektor med dette som hovedansvar, aktiviteten innenfor området er høy og verktøyene og strukturene («riggen») er mye godt på plass. Flere peker også på sammenheng og rekkefølge med andre kjerneoppgaver, og da spesielt forskning og utdanning.

Alternative / nye forslag – prorektorportefølje

Når informantene bes om å komme med råd og innspill vedrørende prorektor-porteføljen i neste lederperiode, resonneres det rundt hvilke områder Rektor bør gi spesiell oppmerksomhet og tyngde i de kommende årene. Utfordringsbildet og samfunnsoppdraget står sentralt i analysene.

Her følger en oversikt over forslagene som kom frem gjennom samtalene, med utgangspunkt i rådene om at NTNU også i neste lederperiode bør ha 3 prorektorer, hvorav 1 for forskning og 1 for utdanning. Vi snakker altså dels om porteføljen til de eksisterende 2 og dels om porteføljen til den tredje prorektor-funksjonen:

Innovasjonsområdet

Flere er inne på at ansvaret for nyskappings- / innovasjonsområdet kan legges til en av de to andre prorektorene. To alternative råd:

- En informant foreslo å legge ansvaret for studentinnovasjon eksplisitt til prorektor for utdanning
- Flere informanter foreslo å legge ansvaret til prorektor for forskning, eventuelt med tittelen *prorektor for forskning og innovasjon*. Argumentene for dette grepet var primært knyttet til den nære faglige sammenhengen mellom forskning og innovasjon.

Formidling

I dag har prorektor for forskning også ansvar for formidling. Det kom en del synspunkter på hvordan dette oppdraget bør forvaltes i neste periode, og hvor saksansvaret bør ligge. Her er det noe ulikt syn. Enkelte informanter stilte spørsmål ved om denne oppgaven skal ligge hos en prorektor fremover, eller om oppfølgingsansvaret bør legges til det administrative støtteapparatet, og her ble Kommunikasjonsavdelingen nevnt.

Bærekraft

Alle informantene nevner bærekraft som en stor og viktig oppgave for NTNU. Det er stor enighet om at ansvaret for bærekraft må ivaretas på en tydelig og god måte, særlig nå som NTNU ikke lenger har bærekraft som tema i ett av sine tematiske satsingsområder (TSO). Hvorvidt rektoransvaret for denne oppgaven bør legges tydelig til en prorektor-funksjon er det imidlertid delte meninger om og rådene som gis her er ikke entydige.

Enkelte mener at hensynet til bærekraft skal gjennomsyre «alt vi gjør», men at oppdraget ikke trenger å ligge eksplisitt til en prorektor (; stå i tittelen). Samtidig pekes det på at oppdraget og ambisjonene knyttet til bærekraft skal gjennomsyre virksomheten, er avhengig av koordinerende krefter og det er ikke minst viktig å markere og markedsføre at NTNU er et bærekraftuniversitet. På tross av at flere er usikre på om bærekraft skal være en tydelig del av en prorektors portefølje, gir flere også råd om at NTNU fra 2025 bør ha en prorektor med tydelig ansvar for bærekraft. Fire varianter ble nevnt:

- Prorektor bærekraft
- Prorektor bærekraft og innovasjon
- Prorektor for eksterne relasjoner og bærekraft
- Prorektor for bærekraft og samarbeid

Internasjonalt samarbeid, eksterne relasjoner

Ved siden av bærekraft er området internasjonalt samarbeid det som nevnes av de fleste. Gjerne akkompagnert med begrep som eksterne relasjoner, partnerskap og samarbeid mer generelt. Flere poengterer at eksterne relasjoner, og kanskje spesielt internasjonale, men også samarbeid nasjonalt, er av stor betydning for NTNUs virksomhet fremover.

Forslagene som er nevnt er:

- Prorektor for internasjonale relasjoner og bærekraft,
- Prorektor for eksterne relasjoner
- Prorektor for formidling og eksterne relasjoner

Tverrfaglighet

En av informantene peker på viktigheten av TSO-ene og at de bør løftes fram, og at det kan være aktuelt å ha en prorektor som har et hovedansvar for å binde TSO-ene og satsingen på tverrfaglighet sammen. Det kom forslag om en:

- Prorektor for tverrfaglighet

Modeller foreslått diskutert

Basert på forslagene og rådene som har kommet fra informantene foreslås det at styret tar utgangspunkt i følgende tre alternative modeller i sin diskusjon av prorektor-porteføljen:

1. Prorektor utdanning, prorektor forskning og innovasjon, prorektor eksterne relasjoner og bærekraft
2. Prorektor utdanning, prorektor forskning, prorektor eksterne relasjoner og innovasjon
3. Prorektor utdanning, prorektor forskning, prorektor eksterne relasjoner og bærekraft

VEDLEGG 1

Universitetet i Bergen:

Rektor, prorektor utdanning og digitalisering, viserektor for innovasjon, satsinger og klynger og viserektor for forskning og internasjonale relasjoner. Ved Universitetet i Bergen er rektor valgt og leder for universitetsstyret.

Universitetet i Oslo:

Rektor, prorektor forskning og internasjonalisering, viserektor forskning og innovasjon, viserektor klima, miljø og tverrfaglighet, viserektor utdanning. Ved Universitetet i Oslo er rektor valgt og leder for universitetsstyret.

UiT Norges arktiske universitet:

Rektor, prorektor for utdanning, prorektor for forskning og utvikling, viserektor med ansvar for Sør-Troms og Nordland, viserektor med ansvar for Nord-Troms og Finnmark. I tillegg har begge viserektorene ansvar for gjennomgående oppgaver som er uavhengige av geografi. Disse kan variere over tid. Ved UiT Norges arktiske universitet er rektor ansatt, og universitetet har ekstern styreleder.

VEDLEGG 2

Fakultet	Prodekan-roller
AD	Prodekan innovasjon og formidling Prodekan utdanning og bærekraft Prodekan forskning
HF	Prodekan forskning og formidling Prodekan utdanning Prodekan kunst og nyskaping
IE	Prodekan bærekraft og innovasjon Prodekan utdanning Prodekan forskning
IV	Prodekan utdanning – hovedfokus MSc Prodekan utdanning – hovedfokus BSc Prodekan forskning Prodekan innovasjon Prodekan bærekraft
MH	Prodekan utdanning Prodekan PhD-utdanning og innovasjon Prodekan forskning Prodekan
NV	Prodekan forskning Prodekan utdanning Prodekan innovasjon
SU	Prodekan campusutvikling Prodekan utdanning Prodekan forskning
ØK	Prodekan utdanning Prodekan forskning Prodekan bærekraft

15.05.2024

Saksansvarlig: Marit Reitan

Saksbehandler: Inger-Anne F. Sætermo m.fl.

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Dimensjonering av studieporteføljen - høring på Dimensjoneringsutvalgets sluttrapport

1. Bakgrunn og formål

For å skape rom for mer strategisk bruk av studieplasser og rom for helhetlig arbeid med utvikling av studieporteføljen på institusjonsnivå satte rektor ned et Dimensjoneringsutvalg. Utvalget skulle utarbeide forslag til felles sett av kriterier som kan legges til grunn ved vurderinger knyttet til dimensjonering av NTNUs samlede studietilbud. I tillegg skulle utvalget utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag for dimensjoneringsarbeidet i hele institusjonen. Styret er orientert om utvalgets arbeid gjennom Opptaksrammer for studieåret 2024/2025 (s-sak 39/23) og NTNUs kvalitetsmelding for utdanning 2022/2023 (s-sak 13/24). Videre fikk styret en presentasjon av hovedtrekkene i utvalgets arbeid og anbefalinger i styreseminar 7. mars.

Prorektor for utdanning har sendt sluttrapporten fra Dimensjoneringsutvalget på høring i organisasjonen. Hensikten med denne orienteringssaken er å redegjøre for tilbakemeldingene som er gitt gjennom høringen (kap. 3), og gi rektors vurdering (kap. 4). Høringsbrevet, sluttrapporten og høringssvarene er vedlegg til saken.

I juni vil rektor legge fram en S-sak hvor styret bes om å vedta modell, sentrale kriterier og periodisering av prosessen som skal legges til grunn for vurderinger av portefølje og dimensjonering av studietilbud ved NTNU.

Når modell og kriterier er vedtatt vil arbeid med dimensjonering av studietilbud og eventuell flytting av studieplasser knyttes til NTNUs eksisterende kvalitets- og porteføljeprosesser. Styrets rolle blir da å beslutte endring av opptaksrammer på studieprogram etter tilråding fra rektor i den årlige opptaksrammesaken.

2. Hovedtrekk i Dimensjoneringsutvalgets forslag

Dimensjoneringsutvalget har foreslått en totrinns modell for vurdering av studieporteføljen: I første trinn brukes kvantitative kriterier til å identifisere studieprogram som kan være aktuelle for ned- eller oppdimensjonering. I andre trinn gjøres kvalitative vurderinger som vil inngå i et grunnlag for beslutninger om eventuell endring i dimensjonering.

Utvalget har anbefalt at to kvantitative kriterier tas inn i modellen: *Fyllingsgrad* (hvor stor andel av studieplassene som fylles) og *gjennomstrømming* (hvor stor andel av studentene som etter normert tid pluss to års forsinkelse har fullført studieprogrammet de er tatt opp til). Valget er begrunnet med at

kriteriene skal ha legitimitet og kunne uttrykkes ved hjelp av data som er lett tilgjengelige og har høy grad av validitet.

Utvalget har foreslått 95 % fyllingsgrad som terskelverdi for alle program. Når det gjelder gjennomstrømming, er det foreslått følgende differensiering av terskelverdiene:

- Bachelor, femårig master og profesjonsstudier: 60 %
- Toårig master: 80 %

For å motvirke at enkeltår gir for store utslag bør beregningene gjøres på bakgrunn av gjennomsnitt for siste tre år.

I trinn to av modellen har Dimensjoneringsutvalget foreslått tre kvalitative kriterier:

- Studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt
- Studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder
- Studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt

Utvalget mener at det bør legges opp til en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, dvs. hvert fjerde år, og fortrinnsvis midtveis i lederperioden. Første gjennomføring foreslås i neste lederperiode.

3. Hovedtrekk i tilbakemeldingene

I høringsbrevet ble det bedt om tilbakemelding på sluttrapporten fra Dimensjoneringsutvalget, og spesielt om tilbakemelding på utvalgets anbefaling til 1) overordnet modell, 2) kvantitative kriterier og terskelverdier, 3) kvalitative kriterier, og 4) periodisering og prosess.

Under gis en kort oppsummering av hovedtrekk i tilbakemeldingene, og i avsnitt 3.1–3.5 gis en nærmere og mer detaljert beskrivelse av tilbakemeldingene.

Overordnet oppsummering

- Organisasjonen ser behovet for å arbeide mer helhetlig og strategisk med utvikling av porteføljen. NTNU må utnytte studieplassene godt og trenger strategisk handlingsrom for å kunne fordele studieplasser i tråd med samfunnsutviklingen og endrede kompetansebehov.
- Den overordnede modellen som Dimensjoneringsutvalget har foreslått får bred støtte. Det er en styrke ved modellen at både kvantitative og kvalitative kriterier legges til grunn for vurderinger av dimensjonering. Det er positivt at modellen og prosessen legger opp til strategiske ledelsesbeslutninger basert på relevant kunnskapsgrunnlag, samtidig som det gis plass til skjønn.
- Høringssvarene støtter forslaget om å bruke fyllingsgrad og gjennomstrømming som kvantitative kriterier, men mange etterspør en større differensiering av terskelverdiene slik at det i større grad tas hensyn til mangfoldet i studieprogram og studentpopulasjon. Forslaget fra utvalget innebærer at om lag halvparten av NTNUs studieprogram ligger under terskelverdiene, og dermed tas inn i trinn 2 av modellen for videre vurdering med tanke på mulig neddimensjonering. Flere mener at dette antallet er for høyt, og at det både kan bidra til stress og uro i organisasjonen, samtidig som det undergraver legitimiteten og troverdigheten til dimensjoneringsprosessen.
- Dimensjoneringsutvalgets forslag til kvalitative kriterier støttes, men kriteriene må spisses og konkretiseres for å kunne brukes i vurdering av opp- og neddimensjonering av studietilbud.
- Forslaget om en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, dvs. hvert fjerde år, og fortrinnsvis midtveis i lederperioden, får støtte. Det får

også forslaget om at første gjennomføring foretas i neste lederperiode, dvs i 2027. Det må lages en tydelig beskrivelse av prosessen fram mot eventuell flytting av studieplasser, og en beskrivelse av hvordan beslutningen om flytting av studieplasser fattes.

- Modell, kriterier og prosess må evalueres etter første gjennomføring.

3.1 Den overordnede modellen

Høringssspørsmål: Støttes utvalgets forslag til modell?

Dimensjoneringsutvalgets forslag til overordnet modell får støtte, og det trekkes fram som fornuftig å bruke både kvalitative og kvantitative mål for å vurdere opp- og neddimensjonering av studietilbud.

NTNU har en stor bredde i studieporteføljen. Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) og Det humanistiske fakultet (HF) støtter den foreslåtte modellen, men uttrykker bekymring for at den over tid kan bidra til å redusere allerede små studieprogram og fagmiljø. Studenttinget er opptatt av at modellen ikke må begrense samarbeid på tvers av fakultet og studentenes mulighet til å velge emner fra ulike studieprogram.

Tekna og Akademikerne mener modellen er hensiktsmessig, men etterspør vurderinger av hvordan modellen kan tilpasses ulike programtyper. De anbefaler at det lages verktøy som er bedre tilpasset ulike grupper av studieprogrammer og geografisk lokasjon.

Dimensjoneringsutvalget har foreslått at årsstudier ikke skal inngå i modellen. Årsstudier og bachelorstudier henger tett sammen, og flere påpeker at det er relevant å se disse studiene i sammenheng når man vurderer dimensjonering. Det er derfor ønske om at det skal jobbes videre med å inkludere årsstudier. Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk (IE) ønsker at den endelige utformingen av modellen også må omfatte alternative opptaksveier som Y-vei og TRES.

Uansett modell vil det være behov for å gjøre strategiske valg og beslutninger som ivaretar NTNUs profil som breddeuniversitet og NTNU som flercampus-universitet. Forskerforbundet mener det må legges føringer for hvilke studieprogram NTNU skal tilby, og forventer at modellen kun er et av flere virkemiddel for å avgjøre hvilke studieprogram som har livets rett.

HF-fakultetet forutsetter at det er ledige plasser innenfor fakultetets totalramme etter interne omfordelinger som skal avgis, og at det ikke skal avgis studieplasser fra enkeltprogram.

3.2 Kvantitative kriterier og terskelverdier

Høringssspørsmål: Støttes utvalgets anbefaling om bruk av fyllingsgrad og gjennomstrømming som kvantitative kriterier?

Dimensjoneringsutvalgets anbefaling av fyllingsgrad og gjennomstrømming som kvantitative kriterier støttes i høringssvarene. Dette oppfattes som gode uttrykk for hvor godt NTNU som utdanningsinstitusjon forvalter studieplassene sine, og indikatorene oppfattes som relevante og legitime.

For at de kvantitative kriteriene skal fungere, er det en forutsetning at beslutningsgrunnlaget er riktig, og at relevante data gjøres lett tilgjengelig. Fakultetene har behov for framstillinger som gir et samlet bilde for studieprogrammet. For internasjonale masterprogram må tallgrunnlaget inneholde alle opptakstyper og kvoter.

Det påpekes at fyllingsgrad som vurderingskriterium forutsetter at de ulike fagmiljøene praktiserer opptak av studenter til et studieprogram på samme måte. Det må derfor utarbeides felles retningslinjer for dette, og det trengs en mekanisme for å påse at dette overholdes.

Gjennomstrømming kan defineres på flere måter. De aller fleste høringssvarene støtter Dimensjoneringsutvalgets vurdering av at indikatoren *gjennomføring på program* er den mest relevante for å vurdere studieprogramnivået. Flere trekker imidlertid fram som en svakhet at overganger *ut fra* et program regnes som frafall, mens overganger *inn til* et program ikke vil inngå i tallgrunnet. SU-fakultetet ber om at det ses nærmere på mulig bruk av indikatoren *gjennomføring på institusjon* ettersom den i større grad tar høyde for de interne overgangene som mange av programstrukturene – særlig disiplinifaglige studieprogram innenfor samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag – legger opp til.

En generell utfordring med en indikator for gjennomstrømming er at den må baseres på kull som ble tatt opp for 4–8 år siden. Det kan være vanskelig å se sammenheng mellom indikatoren og nyere tiltak for utvikling i programmene, og det tar tid før indikatoren kan brukes for nye program.

Høringsspørsmål: Støttes utvalgets forslag til terskelverdier og differensiering?

Det er delte meninger om utvalgets forslag. Mange av høringssvarene stiller spørsmål ved eller er kritiske til at de foreslåtte terskelverdiene medfører at om lag halvparten av NTNUs studieprogram ikke oppfyller de kvantitative kriteriene og dermed skal vurderes videre med tanke på neddimensjonering. Det pekes på at dette kan bidra til unødvendig stress og uro i organisasjonen og undergrave legitimiteten og troverdigheten til dimensjoneringsprosessen.

Tilbakemeldinger på foreslåtte terskelverdier og differensiering for fyllingsgrad

Forslaget om en generell terskelverdi på 95 % for alle studieprogram og programtyper får bred støtte. Flere av fakultetene kommenterer at det må gjøres egne vurderinger på program med få studieplasser hvor enkeltstudenter vil påvirke prosentandelen i stor grad.

Flere forhold kan bidra til at program med god søkning enkelte år kan ende opp med fyllingsgrad under terskelverdien: Antall tilbud som sendes ut, baseres på erfaringsdata, men det hender likevel at man ikke treffer opptaksrammen. Et annet forhold er at fakultet og forvaltningsutvalg i noen grad bruker inntakskvalitet som justeringsfaktor mellom program, og det kan bidra til at program noen år havner under terskelverdien. Forvaltningsutvalgene for siv.ing. og ingeniørutdanningene (FUS og FUI) samt fakultet for økonomi (ØK) ber om at det skal tas hensyn til dette i vurderingene, eventuelt at det vurderes om det kan tas inn i modellen som et kvalitativt kriterium.

Utvalgets forslag om å bruke gjennomsnitt for siste tre år får støtte. Det kan være behov for en overgangsperiode for internasjonale program slik at de kan tilpasse seg innføring av studieavgift.

Tilbakemeldinger på foreslåtte terskelverdier og differensiering for gjennomstrømming

Mange av høringssvarene etterspør mer differensiering og realistiske terskelverdier for gjennomstrømming. Dette vil i større grad ta hensyn til mangfoldet i studieprogram og studentpopulasjon og bety at færre program ikke oppfyller de kvantitative kriteriene. Flere fakultet og forvaltningsutvalget for lektorutdanningen mener det bør diskuteres om programmene skal vurderes opp mot nasjonalt gjennomsnitt i sektor for tilsvarende utdanning heller enn at det settes en terskelverdi utelukkende basert på programtype.

For bachelorprogram har Dimensjoneringsutvalget foreslått en terskelverdi for gjennomstrømming på 60 %. Flere av høringssvarene foreslår en differensiering av terskelverdier mellom disiplinifaglige og profesjonsfaglige bachelorprogram for i større grad ta høyde for innebygde forskjellene i strukturer

mellom disse programmene. SU-fakultetet foreslår at terskelverdi for disiplinfaglige bachelorprogram settes til 50 %.

For femårige integrerte masterprogram og profesjonsstudier har Dimensjoneringsutvalget foreslått en terskelverdi på 60 %. 6-årige profesjonsstudier har i dag en gjennomstrømming på om lag 80 %, og det foreslås at terskelverdien for disse settes noe høyere for å gjøre modellen for dimensjonering mer relevant og anvendelig.

For toårige masterprogram har Dimensjoneringsutvalget foreslått en terskelverdi på 80 %. Mange av disse programmene har en høy andel deltidsstudenter, og flere fakultet ber om at dette hensyntas i modellen. Nasjonalt gjennomsnitt for gjennomstrømming er 71 %, og SU-fakultetet foreslår at NTNU setter terskelverdien for disse studiene til 75 %.

Høringssspørsmål: Støttes utvalgets anbefaling om at begge de foreslåtte kriteriene må være oppfylt for at et program ikke skal vurderes videre for neddimensjonering?

I høringssvarene støtter de fleste utvalgets anbefaling om at begge kriteriene må være oppfylt for at et program ikke skal vurderes videre for neddimensjonering, gitt at terskelverdiene er realistiske.

To fakulteter, HF og IV, anbefaler at studieprogram som oppfyller ett av de kvantitative kriteriene, ikke skal vurderes videre for neddimensjonering. Dette begrunnes med faren for at veldig mange program blir «rød-flagget», og at en situasjon hvor en så høy andel av NTNUs program vurderes for neddimensjonering, blir vanskelig å håndtere.

Høringssspørsmål: Har høringsinstansene andre forslag til kriterier?

ØK-fakultetet trekker fram at ventelister vil kunne være et relevant kvantitativt kriterium for å oppskalere antall studieplasser i tillegg til fyllingsgrad og gjennomstrømming. Fakultetet støtter videre Dimensjoneringsutvalgets vurdering i at det ville vært svært relevant med en arbeidsmarkedsindikator, og anbefaler at det arbeides videre med det.

3.3 Kvalitative kriterier

Høringssspørsmål: Støttes utvalgets forslag til kvalitative vurderingskriterier?

Høringssvarene støtter de tre foreslåtte kvalitative vurderingskriteriene, men det understrekes at kriteriene må konkretiseres og spisses for å kunne være anvendelige i vurderinger av opp- og neddimensjonering av studietilbud. Det bør beskrives nærmere hvordan de kvalitative kriteriene forholder seg til NTNUs politikk for kvalitet i og utvikling av studieporteføljen.

Til kriteriet «studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt» kommenterer Fakultet for naturvitenskap (NV) at dimensjonering av studieprogram bør kobles tettere på det konkrete kompetansebehovet i samfunnet innen forskjellige fagområder. Det er delte meninger om hvorvidt dette kriteriet bør knyttes til det regionale samfunnsbehovet: ØK-fakultetet er opptatt av at NTNU skal levere kandidater av høy kvalitet til det nasjonale arbeidsmarkedet og mener at dimensjoneringskriteriene ikke bør knyttes til regionalt arbeidsmarked og næringsliv. Fakultet for medisin og helse (MH) og viserektorene peker på regionale forskjeller i arbeidsmarkedet og understreker betydningen av at NTNU har et studietilbud som også er tilpasset lokale og regionale behov.

Til kriteriet «studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder» peker NV-fakultetet, Tekna og Akademikerne på at tidshorisonten for et studieprogram normalt sett er mye

lengre enn levetiden til NTNUs strategier og faglige satsningsområder. Det er derfor utfordrende å bruke strategier og faglige satsningsområder som et kriterium for dimensjonering av studieprogram, og kriteriet vil i liten grad kunne skille mellom studieprogram med tanke på mulig opp- eller neddimensjonering.

Til kriteriet «studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt» spør fakultetene HF og IV om det er nødvendig, eller riktig, å ha med ordet «globalt» i dette kriteriet ettersom dette kan forstås slik at vi ikke skal tilby studier innenfor et fagområde dersom det finnes tilsvarende tilbud utenfor Norge. I flere av høringssvarene påpekes behovet for etablerte forståelser av god arbeidsdeling, for eksempel gjennom avtaler eller lignende. FUS og FUI foreslår følgende reformulering av dette kriteriet: «Studieprogrammet er en del av en skriftlig avtale om arbeidsdeling innad på NTNU eller mellom nasjonale eller internasjonale universiteter».

Flere av fakultetene med teknologiutdanninger samt FUS og FUI er opptatt av å ha en kvalitativ indikator som vurderer studieprogrammene opp mot NTNUs hovedprofil. FUS, FUI og ØK-fakultetet ber om at det vurderes en tydelig henvisning til hovedprofilen, og IE-fakultetet foreslår et nytt, fjerde kriterium: «Studieprogrammet er viktig for å ivareta NTNUs hovedprofil».

Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene (FUL) anbefaler at forvaltningsutvalgene inkluderes i de kvalitative vurderingene i andre steg av prosessen. FUL støtter at program som er underlagt kandidatmåltall kan flagges hvis de ligger under terskelverdiene for de kvantitative indikatorene. I forbindelse med den kvalitative vurderingen er det imidlertid viktig at lektorprogrammene vurderes samlet, siden kandidatmåltallene gjelder hele lektorutdanningen og ikke det enkelte lektorprogram.

Flere høringssvar trekker fram behovet for å se helheten i studietilbud på tvers av fakultetslinjer i alle campusbyene. Viserektor i Ålesund løfter fram behovet for kvalitative kriterier som kan hensynta at fagmiljøet må ha en «kritisk masse». Det er viktig at fagmiljøene i alle studiebyer har en størrelse som gjør dem robuste nok til å kunne ivareta god forsknings- og utdanningskvalitet. Størrelse på campus er også viktig med tanke på å skape et attraktivt studiemiljø for studentene.

3.4 Periodisering og prosess

Høringsspørsmål: Stottes utvalgets anbefaling om at vurderingene gjøres en gang per lederperiode, med sikte på flytting av studieplasser midt i lederperioden?

I høringssvarene støtter de aller fleste utvalgets anbefaling om at vurderingene knyttet til dimensjonering av studieporteføljen på institusjonsnivå gjøres én gang per lederperiode, med sikte på flytting av studieplasser midt i lederperioden. Dette gir tid til omstilling både med tanke på opp- og neddimensjonering, og vil gi fagmiljøene en viss forutsigbarhet og legge til rette for at miljøene kan se utvikling og vurdere endringer over tid.

Flere av høringssvarene viser til at utvikling av studieprogram er et kontinuerlig arbeid, og at det derfor kan være vanskelig å evaluere hvordan et studieprogram ligger an når påbegynte endringer og forbedringer for treårige og femårige program ikke har rukket å få effekt før ny vurdering.

IV-fakultetet er usikre på om det er riktig at vurderinger med sikte på flytting av studieplasser gjøres kun én gang per lederperiode. Fakultetet mener at den foreslåtte tidshorisonten kan bli for lang, og at NTNU bør vurdere å gjøre årlige vurderinger.

Dimensjoneringsutvalgets forslag om at arbeidet med dimensjonering av studietilbudene på institusjonsnivå knyttes til de etablerte prosessene for virksomhetsstyring og studieporteføljeutvikling, får bred støtte.

Dimensjoneringsarbeidet må være transparent og forutsigbart, og det må være tett dialog mellom nivå 1 og 2 om operasjonaliseringen av både opp- og neddimensjonering. Det må lages en tydelig beskrivelse av hele prosessen fra vurderingen av studieprogram opp mot kvantitative og kvalitative kriterier, og helt fram til en beslutning om eventuell avgivelse/mottak av studieplasser. Studenttinget viser til at studentenes innsikt og erfaringer kan være nyttige i vurderingene av opp- og neddimensjonering, og ønsker en stemme inn i disse vurderingene.

Flere fakultet og viserektorene understreker at det er behov for å tydeliggjøre beslutningsprosessene, og at endringer bør forankres på øverste nivå. Det er viktig å ta hensyn til arbeidsmiljø og ansattes arbeidssituasjon.

I flere av høringssvarene understrekes det at NTNU har et særskilt ansvar i regionene hvor NTNU har campus. Viserektorene understreker at det må fastsettes mekanismer som gjør styret, rektoratet og viserektorer i stand til å vurdere hvordan samspillet mellom kriteriene slår ut i praksis for studie-tilbudet ved NTNU i Gjøvik og i Ålesund, og sikre at et helhetlig campusperspektiv blir ivaretatt. I flere av høringssvarene foreslås det at rektoratet sørger for å få en konsekvensutredning av hvordan fakultetenes forslag til endringer samlet vil påvirke de tre campusbyene, og at det trengs en helhetlig vurdering av fakultetenes planer.

Det ligger til fakultetenes ansvar å forvalte egne studieplasser og egen portefølje, men flere hørings-svar påpeker at det er en forutsetning for å lykkes med dimensjonering på institusjonsnivå at det gis tydelige føringer for å unngå at fakultet som er i ferd med å miste studieplasser rett før en eventuell omfordeling, legger ned programmet med utfordringer og oppretter et nytt som ligner det gamle.

Høringsspørsmål: Støttes et forslag om første gjennomføring i neste lederperiode (det vil si at første mulige tidspunkt for avgivelse og eventuelt mottak av studieplasser blir i 2027)?

I høringssvarene pekes det på at arbeidet bør komme i gang så snart som mulig, og forslaget om at første gjennomføring bør skje i neste lederperiode, får støtte. Dette krever at det i forkant er etablert gode terskelverdier for de kvantitative indikatorene, og at det finnes en god plan for hvordan modellen skal benyttes. Ny rammefordelingsmodell må implementeres før flytting av studieplasser gjennomføres.

Det pekes på at man bør prøve ut ordningen med en viss varsomhet ettersom prosessene kan avdekke uforutsette momenter. Det bør derfor åpnes for justeringer underveis, og det er videre viktig å samle erfaringer fra den første gjennomføringen, og at modellen evalueres i etterkant.

4. Rektors vurdering

Dimensjoneringsutvalget har ferdigstilt arbeidet sitt, og utvalget har gitt et godt bidrag til NTNUs videre arbeid med dimensjonering av det samlede studietilbudet. Utvalgets arbeid vil også støtte opp om fakultetenes arbeid med utvikling og forvaltning av egen studieportefølje.

Rektor støtter Dimensjoneringsutvalgets programvise tilnærming til prosesser for flytting av studieplasser mellom fakultet. Den foreslåtte modellen støtter opp om sentrale vurderinger av hvorvidt et fakultet må avgi studieplasser fra enkeltprogram som ikke fyller kriteriene.

Tilbakemeldingene fra høringsrunden viser at organisasjonen i stor grad støtter anbefalingene fra Dimensjoneringsutvalget, men at det er behov for å jobbe videre på noen områder:

- *Overordnet modell*

Modellen som er foreslått, er hensiktsmessig og har støtte i organisasjonen. Det må ses nærmere på mulig inkludering av årsstudier og alternative opptaksveier.

- *Kvantitative kriterier og terskelverdier*
De kvantitative kriteriene i modellen bør knyttes til vurdering av fyllingsgrad og gjennomstrømming. Det er behov for å analysere ulike alternativer for differensiering og terskelverdier før endelig fastsettelse av terskelverdier.
- *Kvalitative kriterier*
De tre foreslåtte kvalitative kriteriene bør inngå i modellen. Det må gjøres et arbeid med å spisse og konkretisere innholdet i dem.
- *Periodisering og prosess*
Det bør legges opp til en prosess hvor vurderingene gjøres en gang per lederperiode, med sikte på flytting av studieplasser midt i lederperioden. Første gjennomføring bør skje i neste lederperiode (dvs. i 2027). Det må utformes en god beskrivelse av hvordan dette skal gjøres i praksis, og beslutningsprosessene må tydeliggjøres.

For å lykkes med implementering av dimensjoneringsmodellen må det utarbeides felles retningslinjer for opptak, og det må sikres at relevante data er tilgjengelig for hele organisasjonen. Modell, kriterier og prosess må evalueres etter første gjennomføring.

Det må jobbes med utforming av en grundig og helhetlig beskrivelse av indikatorer og implementeringsprosessen. Dette er et arbeid som bør involvere både fagmiljø og administrasjon, og det er viktig at dette diskuteres og forankres godt i lederlinja.

Det er avgjørende for arbeidet med dimensjonering av NTNUs samlede studieportefølje at valgt modell, valg av kvalitative og kvantitative kriterier samt frekvens på gjennomføring har stor grad av legitimitet i organisasjonen. Rektor ønsker å legge fram en sak for styret i juni hvor styret bes om å vedta dette på et overordnet nivå. Det legges opp til at

- Styret vedtar at en to-trinns-modell i tråd med forslaget fra Dimensjoneringsutvalget legges til grunn i arbeidet med dimensjonering av NTNUs samlede portefølje.
- Styret vedtar at kvantitative kriterier i trinn 1 av modellen knyttes til
 - fyllingsgrad (hvor stor andel av studieplassene som fylles) og
 - gjennomstrømming (hvor stor andel av studentene som etter normert tid pluss to års forsinkelse har fullført studieprogrammet de er tatt opp til).
- Styret vedtar at kvalitative kriterier i trinn 2 av modellen knyttes til:
 - Studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt
 - Studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder
 - Studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt
- Styret vedtar at det skal legges opp til en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, dvs. hvert fjerde år, og fortrinnsvis midtveis i lederperioden. Første gjennomføring foreslås i neste lederperiode.
- Styret ber rektor implementere modellen.

Vedlegg

1. Høringsbrev
2. Dimensjoneringsutvalgets sluttrapport
3. [Høringssvar](#)

Notat

Til: Fakultetene, VM, avdelingene i Fellesadministrasjonen, viserektorer, Studenttinget, forvaltningsutvalgene, Akademikerne, Unio, YS og LO

Kopi til:

Fra: Prorektor for utdanning

Høring - rapport om dimensjonering av studieporteføljen

NTNU skal ha en studieportefølje som er attraktiv, holder høy faglig kvalitet og gjenspeiler vår egenart. Studieporteføljen skal være faglig og økonomisk bærekraftig. Gjennom NTNUs samfunnsoppdrag og autonomi har vi et ansvar for å utvikle studieporteføljen i tråd med samfunnsutviklingen og endrede kompetansebehov.

NTNUs ledelse ønsker å skape rom for mer strategisk bruk av studieplasser og større handlingsrom for utvikling av studieporteføljen. Rektor satte derfor i juni 2023 ned et utvalg som skulle utarbeide forslag til et felles sett av kriterier som kan legges til grunn ved vurderinger knyttet til dimensjonering av NTNUs samlede studietilbud, samt utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag for dimensjoneringsarbeidet i hele institusjonen.

Vedlagt følger rapporten fra dette utvalget, med forslag til modell og kriterier for arbeid med dimensjonering av studieporteføljen ved NTNU. Vi ber om tilbakemelding på rapporten, og ber spesielt om tilbakemelding på følgende:

1. Den overordnede modellen

Utvalget legger opp til en totrinns modell for vurdering av studieporteføljen. I første trinn brukes kvantitative kriterier til å identifisere studieprogram som kan være aktuelle for ned- eller oppdimensjonering. I andre trinn gjøres kvalitative vurderinger som vil inngå i et grunnlag for beslutninger om eventuell endring i dimensjonering.

a) Støttes utvalgets forslag til modell?

Postadresse 7491 Trondheim Norway	Org.nr. 974 767 880 postmottak@ntnu.no	Besøksadresse Hovedbygningen	Telefon +47 73595000	Saksbehandler Kirsti Jensen kirsti.jensen@ntnu.no
Høgskoleringen 1	www.ntnu.no			Tlf: 918 97 171

2. Kvantitative kriterier og terskelverdier

Utvalget har prioritert å velge to kvantitative kriterier, *fyllingsgrad* (hvor stor andel av studieplassene som fylles) og *gjennomstrømming* (hvor stor andel som gjennomfører studieprogrammet de er tatt opp til). Valget er begrunnet med at kriteriene skal ha legitimitet og kunne uttrykkes ved hjelp av data som er lett tilgjengelige og har høy grad av validitet.

Utvalget foreslår 95 % fyllingsgrad som terskelverdi for alle program. Når det gjelder *gjennomstrømming*, foreslår utvalget en differensiering av terskelverdiene:

- Bachelor, femårig master og profesjonsstudier: 60 %
- Toårig master: 80 %

For å motvirke at enkeltår gir for store utslag, foreslår utvalget videre at beregningene gjøres på bakgrunn av gjennomsnitt for siste tre år.

- Støttes utvalgets anbefaling om bruk av fyllingsgrad og gjennomstrømming som kvantitative kriterier?*
- Støttes utvalgets forslag til terskelverdier og differensiering?*
- Støttes utvalgets anbefaling om at begge de foreslåtte kriteriene må være oppfylt for at et program ikke skal vurderes videre for neddimensjonering?*
- Har høringsinstansene andre forslag til kriterier?*

3. Kvalitative kriterier

I trinn to av modellen foreslår utvalget at følgende tre kvalitative kriterier legges til grunn i diskusjoner om dimensjonering av NTNUs programportefølje:

- Studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt
- Studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder
- Studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt

- Støttes utvalgets forslag til kvalitative vurderingskriterier?*

4. Periodisering og prosess

Dimensjoneringsutvalget foreslår at det legges opp til en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, dvs. hvert fjerde år, og fortrinnsvis midtveis i lederperioden.

- Støttes utvalgets anbefaling om at vurderingene gjøres en gang per lederperiode, med sikte på flytting av studieplasser midt i lederperioden?*
- Støttes et forslag om første gjennomføring i neste lederperiode (det vil si at første mulige tidspunkt for avgivelse og eventuelt mottak av studieplasser blir i 2027)?*

Høringsfristen er 14. april 2024. Høringen besvares via ePhorte, sak 23/19990.

Det planlegges en styresak i mai hvor det redegjøres for tilbakemeldingene som er gitt gjennom denne høringen, og en ny styresak i juni hvor styret vil bli bedt om å vedta de sentrale kriteriene som skal legges til grunn for vurderinger av portefølje og dimensjonering av studietilbud ved NTNU.

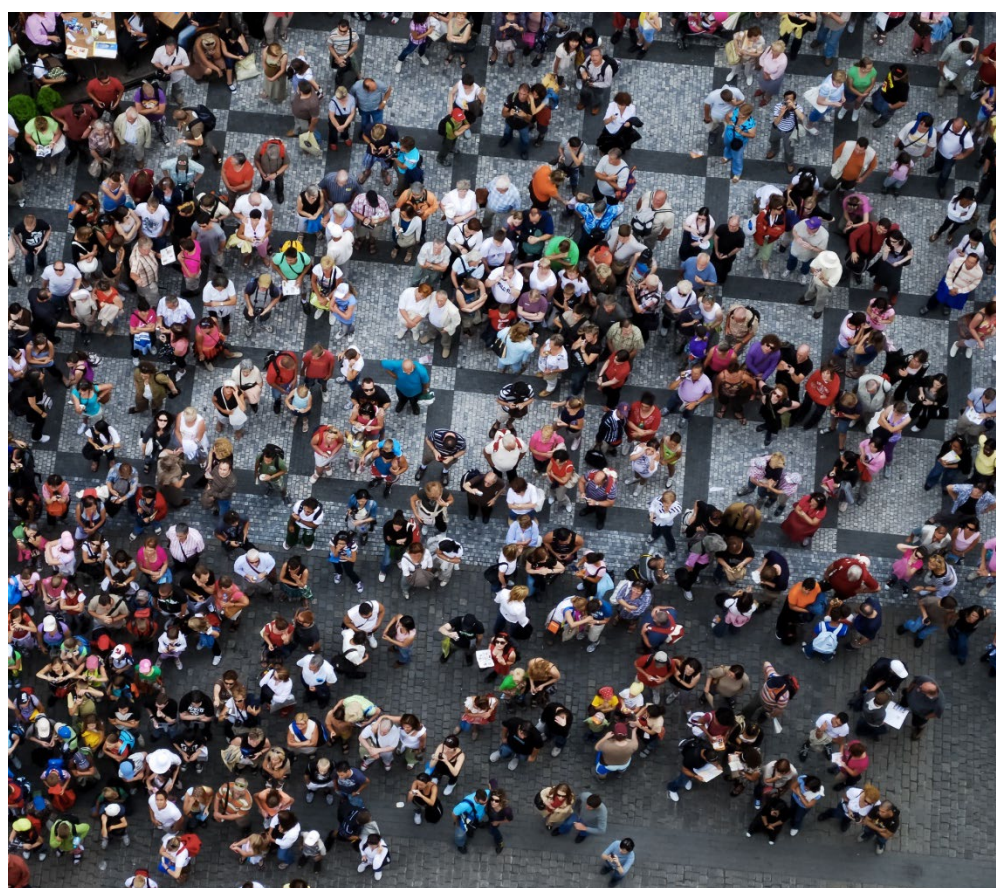
(Mekanismer for omfordeling av ressurser ved flytting av studieplasser er beskrevet i Finansieringsutvalgets rapport, som ble sendt på høring 21. februar (sak 22/13025).)

Dimensjonering av studieporteføljen ved NTNU

Sluttrapport fra utvalg nedsatt av rektor

Februar 2024

NTNU
Norges
teknisk-naturvitenskapelige
universitet

Sammendrag

Bakgrunn

NTNU skal ha en studieportefølje som er attraktiv, holder høy faglig kvalitet og gjenspeiler vår egenart. Studieporteføljen skal være faglig og økonomisk bærekraftig. Gjennom NTNUs samfunnsoppdrag har vi ansvar for å utvikle studieporteføljen i tråd med samfunnsutviklingen og endrede kompetansebehov.

Med unntak av øremerkede nye studieplasser som tildeles av Kunnskapsdepartementet, forvalter fakultetene ved NTNU i stor grad opptaksrammene selv. Dette innebærer at det er et begrenset handlingsrom for å gjøre større grep knyttet til dimensjonering av studieporteføljen på institusjonsnivå. NTNUs ledelse ønsker å skape rom for mer strategisk bruk av studieplasser og rom for helhetlig arbeid med utvikling av studieporteføljen på institusjonsnivå.

Rektor satte derfor ned et utvalg som skulle utarbeide forslag til et felles sett av kriterier som kan legges til grunn ved vurderinger knyttet til dimensjonering av NTNUs samlede studietilbud. I tillegg til å utarbeide et sett av kvalitative og kvantitative kriterier for bruk på institusjonsnivå, skulle utvalget utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag for dimensjoneringsarbeidet i hele institusjonen.

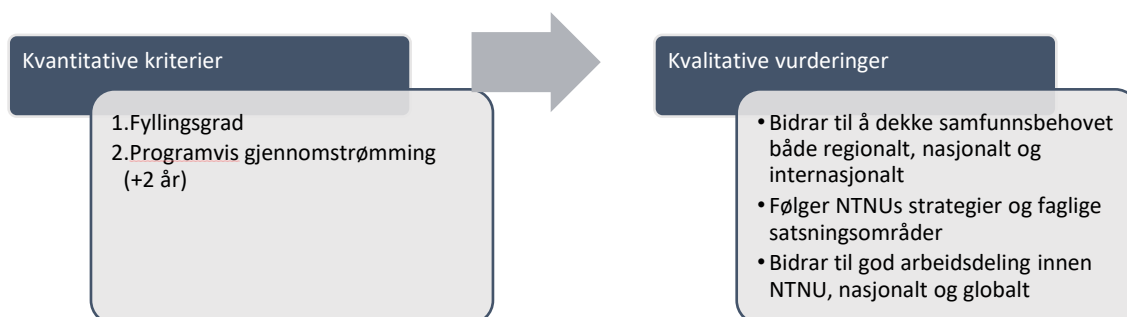
Kartlegging

Dimensjoneringsutvalget har gjort en intern kartlegging av hvordan fakultetene jobber med porteføljeutvikling, og denne viser at det i stor grad brukes både kvalitative og kvantitative kriterier som samsvarer godt med kvalitetsområdene i [NTNUs porteføljepolitikk](#). Det oppleves imidlertid som svært krevende å gjøre endringer som medfører budsjettmessige konsekvenser, og i den grad det flyttes studieplasser på tvers av institutt, gjøres dette uten at det får følger for basisbevilgningen.

Utvalget har også gjort en ekstern kartlegging av dimensjoneringsarbeid i sektoren. Kartleggingen bekrefter at det er økt oppmerksomhet både hos nasjonale myndigheter og hos de enkelte institusjonene, men finner ikke mange eksempler på at det har vært gjort større grep for å styrke dimensjoneringsarbeidet.

Modell og kriterier

På bakgrunn av disse kartleggingene har dimensjoneringsutvalget jobbet frem en modell i to steg, hvor studieprogram vurderes ut fra et sett med kvantitative og kvalitative kriterier. Utvalget har lagt til grunn at NTNU må utnytte studieplassene godt, og at studieporteføljen skal bidra til å oppfylle NTNUs strategi og samfunnsoppdrag. De kvantitative kriteriene retter derfor oppmerksomheten mot fyllingsgrad og gjennomstrømming, mens de kvalitative kriteriene handler om vurderinger av samfunnsbehov, strategiske satsninger og god arbeidsdeling. Den samme modellen benyttes både i vurderinger av ned- og oppdimensjonering av studieprogram.

Figur 1: Utvalgets forslag til modell for dimensjonering av studieporteføljen

Første steg: Kvantitative kriterier

Ved vurdering av *neddimensjonering* brukes de kvantitative kriteriene til å identifisere program som ligger under fastsatte terskelverdier, med sikte på å utvikle programmene slik at de møter grenseverdiene. Dersom de etter en gitt tid fortsatt ligger under grenseverdiene, går de videre til andre steg. Ved vurdering av *oppdimensjonering* fungerer de kvantitative kriteriene som en forutsetning, og program som skårer godt på begge kriterier kan gå videre til steg to.

Andre steg: Kvalitative vurderinger

For program som over tid ikke ligger over grenseverdiene for de kvantitative kriteriene, må fakultetene gjøre en vurdering av hvordan de møter de kvalitative kriteriene. Disse vurderingene vil være avgjørende for en beslutning om hvorvidt programmet må avgi studieplasser, og i så fall hvor mange. Program som skårer godt på de kvantitative kriteriene, og eventuelle nye satsninger, må også gjøre en vurdering av hvordan de møter de kvalitative kriteriene dersom de er aktuelle for oppdimensjonering. Disse vurderingene vil utgjøre den mest sentrale delen av beslutningsgrunnlaget for eventuell tilførsel av nye studieplasser.

Prosess og periodisering

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av NTNUs programportefølje gjennom kvalitets- og porteføljeprosessene, og diskusjoner om dimensjonering og eventuell flytting av studieplasser bør knyttes til disse prosessene. Endring av opptaksrammer på studieprogram besluttes av styret etter tilrådning fra rektor i den årlige opptaksrammesaken.

Dimensjoneringsutvalget anbefaler at det legges opp til en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, fortrinnsvis midt i perioden. Å flytte studieplasser er en beslutning med potensielt store konsekvenser, og behovet for strategisk handlingsrom må veies opp mot behovet for forutsigbarhet, langsiktighet og gode beslutningsprosesser.

Forutsetninger

Utvalget har i sine diskusjoner identifisert noen forutsetninger som må være på plass for at modellen skal fungere godt, men som det ligger utenfor utvalgets mandat å foreslå løsning på. Dette gjelder blant annet tilgjengelig kunnskapsgrunnlag, lik praksis for opptak, behov for koordinert innsats på rekruttering og nødvendigheten av god ledelse og HR-støtte.

Innhold

Sammendrag.....	2
Innhold	4
1 Bakgrunn	5
2 Dimensjoneringsutvalgets arbeid og organisering.....	6
2.1 Sammensetning og organisering	6
2.2 Leveranser.....	6
2.3 Avgrensning av utvalgets arbeid	7
3 Kartlegging av dagens praksis	8
3.1 Kartlegging av intern praksis.....	8
3.2 Kartlegging av ekstern praksis.....	11
4 Modell for dimensjonering	13
5 Kriterier	14
5.1 Valg av kvantitative kriterier	14
5.2 Valg av kvalitative kriterier.....	18
5.3 Samspill mellom de anbefalte kriteriene i modellen.....	20
6 Periodisering og prosess for flytting av studieplasser.....	23
6.1 Periodisering	23
6.2 Prosess for flytting av studieplasser	23
6.3 Oppstart og implementering	26
7 Oppsummering av utvalgets anbefalinger	27
7.1 Modell.....	27
7.2 Kvantitative kriterier, indikatorer og terskelverdier	27
7.3 Kvalitative kriterier og vurderinger.....	27
7.4 Prosess og periodisering	28
7.5 Kommentarer og forutsetninger.....	28
Vedlegg - diverse statistikk	30

1 Bakgrunn

NTNU skal ha en studieportefølje som er attraktiv, holder høy faglig kvalitet og gjenspeiler vår egenart. Studieporteføljen skal være faglig og økonomisk bærekraftig. Gjennom samfunnsoppdraget har vi ansvar for å utvikle studieporteføljen, i tråd med samfunnsutviklingen og endrede kompetansebehov.

I Utsynsmeldingen (Meld. St. 14 (2022-2023))¹ peker regjeringen ut retningen for fremtidens høyere utdanning og kompetansepolitikk. Hovedgrepene er tydeligere prioritering, mindre byråkrati og mer læring hele livet. Regjeringen vil prioritere kompetanse som er nødvendig for et høyproduktivt og konkurransedyktig næringsliv, for å gjennomføre grønn omstilling og for å kunne ha gode velferdstjenester i hele landet. Regjeringen har signalisert at UH-sektoren ikke kan forvente vekst i bevilgningene fremover, og i meldingen slås det fast at universiteter og høyskoler selv må sørge for å omdisponere ressurser slik at kapasiteten økes på områder som er etterspurte. Dette er signaler som må tillegges vekt i utviklingen av studieporteføljen. Som breddeuniversitet er det imidlertid viktig at NTNU legger et bredt kunnskapssyn til grunn for dimensjoneringsarbeidet. NTNU skal bidra til å videreutvikle innsikt, kunnskap og forståelse innenfor alle våre fagområder.

Med unntak av nye øremerkede studieplasser som tildeles av Kunnskapsdepartementet, har fakultetene ved NTNU i stor grad forvaltet opptaksrammene selv. Dette innebærer at det er et begrenset handlingsrom for å gjøre større grep knyttet til dimensjonering av studieporteføljen på institusjonsnivå.

NTNUs ledelse ønsker å skape rom for mer strategisk bruk av studieplasser og helhetlig arbeid med utvikling av studieporteføljen på institusjonsnivå. Rektor satte derfor ned et utvalg som skulle utarbeide forslag til et felles sett av kriterier som kan legges til grunn ved vurderinger knyttet til dimensjonering av NTNUs samlede studietilbud. I tillegg til å utarbeide et sett av kvalitative og kvantitative kriterier for bruk på institusjonsnivå skal utvalget utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag for dimensjoneringsarbeidet i hele institusjonen. Denne rapporten er Dimensjoneringsutvalgets sluttrapport.

¹ [Meld. St. 14 \(2022–2023\) Utsyn over kompetansebehovet i Norge](#)

2 Dimensjoneringsutvalgets arbeid og organisering

På bakgrunn av diskusjon i Utdanningsutvalget vedtok rektor i juni sammensetning og mandat for Dimensjoneringsutvalget. Mandatet beskriver bakgrunn og formål, sammensetning og organisering, avgrensninger, arbeidsform og leveranser. Mandatets hovedtrekk er beskrevet under, mens fullstendig mandat er gjengitt på [Dimensjoneringsutvalgets wiki-side²](#).

2.1 Sammensetning og organisering

Utvalgets sammensetning har vært som følger:

Karina Mathisen (leder)	Prodekan, NV
Jon Magnussen	Prodekan, MH
Tommy Kleiven	Prodekan, AD
Lars August Fodstad	Instituttleder, HF
Ute Mann	Instituttleder, IV
Gunnar Bendheim	Seksjonsleder, ØK
Patric Wallin	Tillitsvalgt
Erik Johansen	Studenttinget NTNU

Utvalget har dessuten hatt støtte fra et sekretariat som har bidratt med administrasjon og framskaffelse/tilrettelegging av data: Ivar Pettersen (seniorrådgiver, VIRK), Kirsti Jensen (seniorrådgiver, AUD) og Einar Walstad (seniorrådgiver, SU). Kontaktperson mot rektoratet har vært Inger-Anne F. Sætermo (seniorrådgiver, rektors stab).

Prorektor for utdanning har vært eier av prosjektet, med dekanmøtet som styringsgruppe. Utdanningsutvalget har hatt en særskilt rolle i diskusjoner og innspill underveis. Utvalget har lagt vekt på å ha en åpen arbeidsform og har brukt etablerte fora for informasjon, diskusjoner og tilbakemeldinger underveis.

2.2 Leveranser

Mandatet beskriver et todelt oppdrag, hvor utvalget skal

- utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag til bruk i vurderinger av dimensjonering på fakultets- og institusjonsnivå
- utarbeide og forankre et sett av sentrale kvalitative og kvantitative kriterier på institusjonsnivå, med tilhørende datakilder/indikatorer, som kan legges til grunn for vurderinger av portefølje og dimensjonering av studietilbud

Når det gjelder de sentrale kriteriene, understrekes det at disse skal utgjøre kjernen i et *felles grunnlag for vurderinger* av omfordeling av studieplasser på institusjonsnivå. Utvikling av den

² Se [Dimensjoneringsutvalget - Kunnskapsbasen - NTNU](#)

samlede porteføljen ved NTNU er og skal være et kollektivt ansvar som krever helhetstenkning, skjønn og strategiske og politiske vurderinger. Formålet med et felles kunnskapsgrunnlag og felles kvalitative og kvantitative kriterier er ikke å lage en «modell som fatter beslutninger», men å skape et solid underlag for diskusjoner og beslutninger om mer strategisk bruk av studieplasser og strategisk utvikling av studieporteføljen på hele NTNU. Endring av opptaksrammer på studieprogram besluttes av styret etter tilråding fra rektor i den årlige opptaksrammesaken.

2.3 Avgrensning av utvalgets arbeid

Avgrensning mot fakultetenes arbeid med dimensjonering av sine studieporteføljer

Dimensjoneringsutvalgets forslag til kriterier og kunnskapsgrunnlag skal brukes på institusjonsnivå. Fakultetene har ansvar for strategisk dimensjonering av sin portefølje, inkludert hvilke kriterier og hvilket kunnskapsgrunnlag de vektlegger i sine vurderinger og diskusjoner. Dette gjelder også NTNUs tverrfakultære forvaltningsutvalg, som har i sine mandat å foreslå dimensjonering og opptaksrammer.

Kunnskapsgrunnlaget og kriteriene som Dimensjoneringsutvalget foreslår, vil gjøres tilgjengelig for hele NTNU og har som hensikt å bidra til helhet og forutsigbarhet i tenkningen rundt utvikling av NTNUs portefølje totalt sett. De vil derfor også være relevante i vurderinger av dimensjonering på fakultetsnivå.

Avgrensning mot Finansieringsutvalgets arbeid

Dimensjoneringsutvalgets oppdrag er i første rekke å legge til rette for god utnyttelse av studieplasser og strategisk utvikling av studieporteføljen. Rektor har i tillegg satt ned et utvalg som har fått i oppdrag å utarbeide forslag til ny rammefordelingsmodell for fordeling av midler fra nivå 1 til nivå 2. I Finansieringsutvalgets arbeid vil mekanismer for omfordeling av ressurser ved flytting av studieplasser bli beskrevet.

Dimensjoneringsutvalgets oppgave er å beskrive kriterier som skal legges til grunn for vurderingene som skal føre frem til at vedtak om dimensjonering av utdanning fattes. Finansieringsutvalget skal komme med en anbefaling om hvilke konsekvenser endringer i dimensjonering bør få for bevilgningen, dvs. bevilgningskonsekvenser etter at vedtaket er fattet.

3 Kartlegging av dagens praksis

Dimensjoneringsutvalget har kartlagt og analysert dagens praksis ved NTNU og har innhentet informasjon om tilsvarende arbeid fra andre institusjoner.

3.1 Kartlegging av intern praksis

Dimensjoneringsutvalget har vært i dialog med alle fakulteter om det interne arbeidet som gjøres med dimensjonering av porteføljen.

Selv om arbeidet med dimensjonering av studieporteføljen oppleves som krevende, er det generelt stor forståelse for og oppmerksomhet om betydningen dimensjonering har for fakultetenes økonomi og handlingsrom. Det gis støtte til et arbeid med dimensjonering på institusjonsnivå. Flere fakultet trekker fram at økt trykk på dimensjonering fra rektor er positivt og kan støtte opp om dimensjoneringsarbeidet også på fakultetsnivået.

Fakultetene gir også uttrykk for at NTNU bør ta initiativ til politiske diskusjoner om samarbeid og arbeidsdeling nasjonalt knyttet til ulike utdanninger med lave studenttall, i tillegg til å jobbe med dimensjonering internt.

Dagens praksis for omfordeling av studieplasser

Generelt er det slik at alle fakultet har betydelig oppmerksomhet om betydningen dimensjonering av studieporteføljen har for å kunne skape handlingsrom. Det er viktig at studieplassene fylles opp, og fakultetene gjør vurderinger av kapasitet i og søknad til studieprogrammene. Når det gjelder flytting av studieplasser, viser Dimensjoneringsutvalgets kartlegging at fakultetene i noen grad flytter plasser mellom studieprogrammer, men i et begrenset omfang og i all hovedsak internt på institutt. I den grad det flyttes studieplasser mellom institutt, er det i et så lite omfang at det ikke flyttes basisbevilgning.

Fakultetene har valgt ulik plassering av studieprogrammene. Noen fakultet har alle studieprogram på fakultetsnivå, andre har alle program på instituttnivå, mens andre igjen har en delt løsning med program både på fakultets- og instituttnivå. Alle fakultet koordinerer imidlertid arbeidet med dimensjonering av studieporteføljen på fakultetsnivået.

Vurderinger knyttet til omfordeling av studieplasser

Både kvalitative og kvantitative vurderinger inngår i beslutningsgrunnlaget for fakultetenes arbeid med dimensjonering av studieporteføljen. Når det gjelder hvilke indikatorer som brukes, viser Dimensjoneringsutvalgets kartlegging at dagens praksis ved fakultetene i liten grad skiller seg fra konklusjonen i en nasjonal undersøkelse NIFU gjorde i 2019 på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet³: Søkertallene har den klart sterkeste effekten på dimensjoneringen av studiene. Undersøkelsen viser at antall førsteprioritetssøkere per studieplass er det mest brukte kriteriet, sammen med poenggrenser ved opptak.

Det er store forskjeller mellom fakultetene når det gjelder hvor mange kvantitative indikatorer som følges opp, og hvor stor vekt som legges på utviklingen i disse indikatorene. I tillegg til fylling av studieplasser, søkertall og inntakskvalitet (attraktivitet inn) nevnes følgende indikatorer som

³ [Styrt eller søkerstyrt. En undersøkelse av hvordan universiteter og høyskoler dimensjonerer sine studietilbud](#)

sentrale i arbeidet med dimensjonering: gjennomstrømming og frafall, studenttilfredshet og arbeidslivets behov (attraktivitet ut).

Søkertall og inntakskvalitet sier noe om attraktiviteten til studietilbudene, og alle fakultet følger utviklingen i disse indikatorene nøye. Mange studieprogram har spesielle opptakskrav, og indikatorer knyttet til søkertall vil påvirkes av variasjon i populasjonen det potensielt kan rekrutteres søkere fra. Som et eksempel kan det nevnes at for opptak til femårige masterprogram i teknologi/sivilingeniør kreves matematikk R1+R2 og fysikk 1 fra videregående skole, og i tillegg karakteren 4 eller bedre i matematikk R2. Antall førsteprioritetssøkere til disse masterprogrammene vil ha sammenheng med antallet potensielle studiesøkere som tilfredsstill disse kravene.

Fakultetene ønsker å legge vekt på samfunnets behov for kandidatene fra studieprogrammene, men opplever at kandidatenes attraktivitet er vanskelig å måle. I Kandidatundersøkelsen svarer respondentene på om de er i arbeid, om jobben er relevant for utdanningen, og lønnsnivå. Antall respondenter blir ofte lavt når resultatene brytes ned på studieprogramnivå. I tillegg er arbeidsmarkedet i dag slik at de aller fleste av kandidatene fra NTNU får jobb. Måling av attraktivitet ved hjelp av lønnsnivå fungerer ikke for mange av yrkene vi utdanner kandidater til.

NOKUTs studentundersøkelse, Studiebarometeret, gir informasjon om studentenes oppfatning av ulike forhold knyttet til kvaliteten på studieprogrammene. Undersøkelsen fanger blant annet opp studentenes tilbakemeldinger på tilfredshet med studieprogrammet og ulike dimensjoner ved læringsmiljøet. Fakultetene følger med på resultatene fra denne undersøkelsen og bruker dem i arbeidet med utvikling av utdanningskvalitet. Inntrykket fra Dimensjoneringsutvalgets kartlegging er imidlertid at de ikke brukes til dimensjonering.

I tillegg til å bruke kvantitative indikatorer i arbeidet med dimensjonering gjør fakultetene også mer kvalitative vurderinger av studieprogrammene. De kvalitative vurderingene er vanskeligere å konkretisere, men kan i stor grad knyttes til flere av kvalitetsområdene i NTNUs [Politikk for kvalitet i og utvikling av studieporteføljen](#). Fakultetene som har studieprogram i flere studiebyer, er spesielt opptatt av flercampus-perspektivet og hensyn til fagmiljø når flytting av studieplasser skal vurderes. Alle fakultetene gjør vurderinger av faglig bærekraft når flytting av studieplasser vurderes. Samfunns- og teknologiutviklingen driver behovet for kompetanse, men utvidelse av opptaksramme eller opprettelse av nye utdanninger forutsetter tilstrekkelig kapasitet og fagmiljø. Infrastruktur og tilgang på praksisplasser utgjør en begrensning for mange studier ved NTNU.

Finansiering

Dimensjoneringsutvalgets gjennomgang har avdekket variasjoner mellom fakultetene når det gjelder hvorvidt studieplasser som opprettes, er «fullfinansierte». Enkelte fakultet har opprettet nye studieplasser både på nye og eksisterende program uten basisfinansiering. Bakgrunnen er en vurdering av at forventet kostnad ved å opprette disse studieplassene er lavere enn forventet inntekt fra resultatmidler. Andre fakultet har kun opprettet nye studieplasser dersom plassene er fullfinansierte – dvs. at de utløser både basis- og resultatfinansiering. Ulik praksis over tid har ført til at sammenhengen mellom finansiering og studieplasser i dag er uoversiktlig og varierer mellom fakultetene.

Flere av fakultetene understreker at selv om studieplasser er knyttet til program, er det i hovedsak antall emner som er kostnadsdrivende. Fakultetene har ulike tradisjoner for fleksibilitet i studieprogrammene, og flere viser til at programmet en student er tatt opp på, «taper» resultatfinansiering når studenten tar emner ved andre enheter.

Utfordringer i arbeidet med dimensjonering av studieporteføljen

Fakultetene opplever arbeidet med dimensjonering av studieporteføljen som svært krevende. Utfordringene som trekkes fram, er i stor grad felles for flere av fakultetene:

- **Manglende tillit og legitimitet til kvantitative kriterier:** Flere fakultet ønsker å bruke indikatorer til vurdering av dimensjonering, men opplever at det ikke finnes data av god nok kvalitet til at de kan brukes i disse prosessene. Utfordringene handler både om å finne gode definisjoner og pålitelige kilder.
- **Begrenset kunnskap om framtidig etterspørsel etter kompetanse:** Vi skal utdanne kandidater som arbeidslivet har behov for, og det er derfor viktig med et overordnet og helhetlig perspektiv på kompetansebehovet framover. Samtidig melder fakultetene at de synes det er vanskelig å fastslå med stor grad av sikkerhet hva slags kompetanse et samfunn i stadig og rask endring vil kreve.⁴
- **Behov for kontinuerlig og målrettet studentrekruttering:** Fakultetene bruker mye tid og ressurser på rekruttering, og har spesiell oppmerksomhet på rekruttering til små fag og studieprogram med synkende søkertall og utfordringer med å fylle opptaksrammene. Det er viktig at nivå 1 i organisasjonen også tar ansvar for å jobbe kontinuerlig og koordinert med rekruttering, og initierer institusjonelt og nasjonalt samarbeid.
- **Studiesøkernes ønsker og samfunnets behov korresponderer ikke alltid:** Den nasjonale nedgangen i søkertall til lærer- og sykepleieutdanningene er eksempler på dette. For mange utdanninger har KD satt kandidatmåltall som gjør at det ikke er fritt fram for å flytte studieplasser fra disse utdanningene selv om rekrutteringen er svak.
- **Økonomi:** Omfordeling av studieplasser er i realiteten en omfordeling av midler. Flytting av et større antall studieplasser kan innebære at et fagmiljø må bygges opp eller bygges ned. For en del program kan opptaksrammen reduseres noe, men for mange program vil en reduksjon medføre at tilbudet ikke lenger er økonomisk bærekraftig. Fakultetene er dessuten svært opptatt av at arbeidet med dimensjonering ikke må forsterke disinsentivene for tverrfaglige utdanninger.
- **Flercampusperspektivet:** De tre campusbyene har ulik attraktivitet. Trondheim er den mest attraktive studiebyen, og for tilbud som går i flere studiebyer, vil man kunne få til dels store forskjeller i poenggrenser for opptak. Det må være en viss størrelse på

⁴ Utvalget viser for øvrig til Kompetansebehovsutvalgets rapporter på www.kompetansebehovsutvalget.no.

fagmiljøene i alle studiebyer, og dette har betydning for fordeling av opptakssrammer.

3.2 Kartlegging av ekstern praksis

Dimensjonering av studietilbudet har blitt et stadig mer sentralt tema i UH-sektoren. Stagnerende bevilgninger har bidratt til økt oppmerksomhet om tematikken, som er sentral blant annet i Utsynsmeldinga og i tildelingsbrevene til UH-institusjonene. Dimensjoneringsutvalget har likevel ikke funnet mange eksempler på arbeid andre steder som tilsvarer utvalgets oppdrag.

Universitetet i Stavanger og UiT Norges arktiske universitet har satt i gang et arbeid med dimensjonering av studieporteføljen på institusjonsnivå. Dimensjoneringsutvalget har dessuten sett til Danmark, hvor myndighetene har gjennomført store dimensjoneringsgrep. En kort presentasjon av disse er gitt under.

Universitetet i Stavanger

Universitetet i Stavanger vedtok i desember 2022 en «ordning for omfordeling av studieplassfinansiering mellom fakultetene – kriterier og prinsipper». For å identifisere program som bør vurderes neddimensjonert, er det innført en trafikklysmoell, der programmene evalueres etter fem kvantitative dimensjoner: 1) førsteprioritetssøkere per studieplass, 2) fyllingsgrad, 3) studenttilfredshet, 4) studiepoeng per student/år og 5) opptakssramme. Måltall for hver dimensjon er satt enten ut ifra en medianverdi eller som en absolutt grense. Et program som skårer likt eller høyere enn måltallet på tre eller flere av dimensjonene, vurderes som robust og markeres som «grønt». Et program som skårer under minimumsverdien på tre eller flere av dimensjonene, markeres som «gult». Vedvarer trenden i ytterligere to år, markeres programmet det tredje året som «rødt». For studieprogrammer som er markert som røde, skal man vurdere omdisponering av ressurser internt på fakultetet. Dersom det ikke er mulig å gjøre fakultetsinterne omdisponeringer som underbygger strategiske føringer og samfunnets behov, overføres de tilgjengelige studieplassene til sentralnivået, slik at rektor kan foreslå for universitetsstyret at de tildeles andre program ved institusjonen⁵.

UiT - Norges arktiske universitet

UiT har igangsatt prosjektet «videreutvikling og fornyelse av studieporteføljen». Hensikten med prosjektet er å sikre at UiTs studietilbud treffer langsiktige kompetansebehov i samfunnet, og at ressursene brukes på en best mulig måte. I prosessen vil UiT tenke nytt om innhold, organisering og dimensjonering av utdanningstilbudet, og også se på nye muligheter for samarbeid og hvordan utdanningene kan gjøres mer fleksible. Arbeidet skal resultere i en langsiktig plan for utdanningsvirksomheten ved UiT. Frem til sommeren 2023 har det vært lagt vekt på å kartlegge emne- og studieporteføljen, og høsten 2023 ble en langsiktig plan for utdanning ved UiT sendt på høring.⁶

Københavns Universitet

Danske myndigheter har gjennom «regionaliseringsavtalen» lagt relativt gjennomgripende føringer for de sentrale universitetene, og hovedstadsuniversitetene har fått beskjed om at en viss mengde studieplasser enten må flyttes ut i regionene eller avvikles. Dimensjoneringsutvalget har vært i kontakt med Københavns Universitet (KU) om hvilken prosess og hvilke kriterier de har

⁵ For mer informasjon, se [saksunderlag til styrevedtaket](#)

⁶ Prosjektet presenteres i sin helhet på <https://uit.no/project/studieportefoljen>

lagt til grunn for sine beslutninger om dimensjonering. Danmark har en annen situasjon enn Norge når det gjelder ledighet blant nyutdannede akademikere, og KU har i sine kriterier lagt stor vekt på «dimittendledighet» og ledighet 4 år etter endt utdanning (til sammen 80 %) og antall avviste kvalifiserte søkere (20 %). I tillegg har de hatt en liste med fem kvalitative forhold som skal overveies, knyttet til hvilket utdannelsesnivå som bør nedskaleres/flyttes, hvordan nedskalering påvirker læringsmiljøet, om utdannelsen er unik for KU og/eller viktig for kulturarven, forskningsmiljøets kvalitet og utdannelsens økonomiske bærekraft.⁷

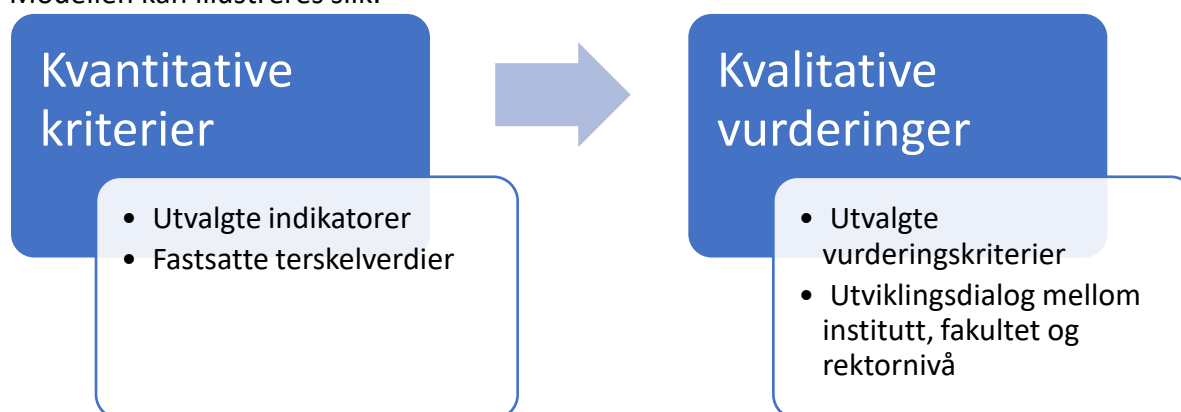
⁷ [Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark — Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](https://www.ufm.dk/da/om-uddannelsesministeriet/flere-og-bedre-uddannelsesmuligheder-i-hele-danmark)

4 Modell for dimensjonering

Dimensjoneringsutvalgets vurderinger og anbefalinger knyttet til modeller for både ned- og oppdimensjonering av studieprogram er presentert i dette kapitlet. Utvalgets forslag til kvantitative kriterier og kvalitative vurderinger for ned- og oppdimensjonering presenteres i kapittel 5, mens trinnene i den foreslåtte prosessen og utvalgets forslag til periodisering beskrives nærmere i kapittel 6.

Dimensjoneringsutvalgets oppdrag var å foreslå kriterier som skal utgjøre et grunnlag for diskusjoner om strategisk dimensjonering av porteføljen på NTNU-nivå. For å sikre en systematisk tilnærming har utvalget foreslått en modell som innebærer at alle studieprogram vurderes ut fra et sett med kvantitative og kvalitative kriterier. Den samme modellen benyttes både i vurderinger av ned- og oppdimensjonering av studieprogram.

Modellen kan illustreres slik:

Figur 2: Modell for arbeid med dimensjonering ved NTNU

Ved vurdering av *neddimensjonering* brukes først kvantitative kriterier til å identifisere program som ligger under fastsatte terskelverdier. De kvantitative kriteriene vil først og fremst tjene til å identifisere program som anses som sårbare, med sikte på å utvikle programmene slik at de møter grenseverdiene. For program som over tid ikke ligger over grenseverdiene for de kvantitative kriteriene, vil kvalitative vurderinger være avgjørende for en beslutning om hvorvidt programmet må avgi studieplasser, og i så fall hvor mange.

Ved vurdering av *oppdimensjonering* brukes de kvantitative kriteriene til å identifisere program som samlet sett ligger over terskelverdiene. De kvantitative kriteriene fungerer som en forutsetning for eventuell oppdimensjonering av eksisterende program. (Ved nyetablering av studieprogram vil de kvantitative kriteriene ha begrenset verdi, ut over at det bør sannsynliggjøres at det foreslåtte programmet innen rimelig tid vil oppfylle kravene.) For program som skårer godt på de kvantitative kriteriene, og for eventuelle nye satsninger, vil kvalitative vurderinger utgjøre den mest sentrale delen av beslutningsgrunnlaget for tilførsel av studieplasser.

5 Kriterier

Det er et overordnet mål at NTNU skal utnytte studieplassene og ressursene på best mulig måte. Kriteriene som velges, må bidra til å legge til rette for at organisasjonen kan utvikle eksisterende studieprogram og flytte studieplasser til strategisk viktige områder.

Utvalget har valgt ut kvantitative kriterier som kan anvendes på gradsgivende studietilbud i det samordna opptaket, samt mastertilbud. Andre typer studietilbud ved NTNU, som årsstudier og EVU-tilbud, kan ikke enkelt omfattes av de samme kriteriene. Dimensjonering av slike studietilbud må håndteres i de kvalitative diskusjonene ved hvert fakultet.

Innenfor helse- og lærerutdanningene har NTNU enkelte studieprogram med kandidatmåltall gitt av departementet, det vil si et minstekrav for antall uteksaminerte kandidater. Dimensjoneringsutvalget mener at også disse studietilbudene bør diskuteres og videreutvikles med utgangspunkt i kriteriene som beskrives her, selv om de ikke uten videre kan avgi studieplasser og derfor må håndteres særskilt. Dersom utfordringen er sviktende søkertall, må det iverksettes gode målrettede tiltak for økt rekruttering, og det må vurderes om dette bør koordineres på institusjonelt eller nasjonalt nivå.

Dimensjoneringsutvalget har vært opptatt av å ikke gjøre modellen for kompleks, ettersom dette vil gjøre arbeidet mindre transparent og mer arbeidskrevende. Det har derfor vært et mål å velge ut få, relevante kriterier med høy grad av legitimitet. De kvantitative kriteriene må kunne uttrykkes ved hjelp av data som er lett tilgjengelige og har høy validitet. Modellen som helhet er viktigere enn de enkeltstående kriteriene, og det må derfor være et godt samspill mellom kriteriene som velges ut.

Dimensjoneringsutvalget har brukt de fem kvalitetsområdene i [NTNUs «Politikk for kvalitet i og utvikling av studieporteføljen»](#) som rammeverk i arbeidet med både kvantitative og kvalitative kriterier. De fem områdene er

1. strategisk betydning
2. ett universitet i tre byer
3. læringsmiljø
4. faglig bærekraft
5. økonomisk bærekraft

Kontinuerlig kvalitetsarbeid og *utvikling* av studieporteføljen henger sammen med strategisk *dimensjonering* av porteføljen, men det er områder med ulike hovedformål. Det innebærer at forhold som er helt avgjørende for kvalitetsarbeidet, ikke nødvendigvis vektlegges like mye i arbeidet med dimensjonering. Utvalget har fokusert på arbeidet med dimensjonering og legger til grunn at forhold som er sentrale for kvalitetsarbeidet, vurderes og følges opp i andre prosesser.

5.1 Valg av kvantitative kriterier

Utvalgets vurderinger

Dimensjoneringsutvalget anbefaler at to kvantitative kriterier tas inn i modellen: *yllingsgrad* (hvor stor andel av studie plassene som fylles) og *gjennomstrømming* (hvor stor andel som gjennomfører studieprogrammet de er tatt opp til). Utvalget vil under begrunne valget og beskrive hvilke kriterier som er vurdert.

Dimensjoneringsutvalget ser det som avgjørende at NTNUs utdanningskapasitet utnyttes best mulig, og mener derfor at fyllingsgrad må være et sentralt kriterium. Tomme studie plasser betyr tap av fremtidig inntekt fra studiepoengproduksjon og vil også ha strategisk betydning fordi det innebærer at det er en annen studie plass NTNU *ikke* kan tilby.

Utvalget mener også at gjennomstrømming er et kriterium som på en treffsikker måte sier noe om studieprogrammenes økonomiske bærekraft, ettersom frafall også medfører tap av inntekt. Høy gjennomstrømming er også viktig med tanke på best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser, og fordi det bidrar til at flest mulig tilegner seg kompetanse som trengs i samfunns- og arbeidslivet.

Den interne kartleggingen viser at fakultetene vektlegger studienes attraktivitet blant søkerne og inntakskvalitet i sine vurderinger. De mest brukte kvantitative indikatorene er antall førsteprioritetssøkere per plass og poenggrensen i kvoten for førstegangsvitnemål. Disse indikatorene kan være problematiske av forskjellige grunner: Antall førsteprioritetssøkere har som nevnt ofte en viss korrelasjon med opptakskrav. Videre er det innen noen programtyper ikke et direkte mål på søkerattraktivitet – som eksempel kan nevnes sivilingeniørrområdet hvor mange søker seg til *programtypen* heller enn spesifikke program. Poenggrense for førstegangskvoteplass kan kun anvendes for program med venteliste i opptaket og er også vanskelig å anvende ved vurdering av internasjonale søkere til to-årige masterprogram. Disse indikatorene er derfor ikke foreslått som kriterier ved neddimensjonering.

Dimensjoneringsutvalget har vurdert antall søkere på venteliste per studie plass som en mulig indikator på studienes attraktivitet, men mener at det ikke vil fungere som et kvantitativt kriterium ved *neddimensjonering*. Begrunnelsen er at antall søkere på venteliste vil være en overflødig indikator dersom et program fyller studie plassene. Et program som ikke fyller studie plassene, men har kvalifiserte søkere på venteliste, bør gjøre justeringer for å treffe bedre i opptaket. Utvalget mener imidlertid at vurdering av attraktivitet og søkerkvalitet skal vurderes ved en eventuell *oppdimensjonering*, se kapittel 6.

Den interne kartleggingen viser at fakultetene også legger stor vekt på de ferdige kandidatenes attraktivitet på arbeidsmarkedet og ser på dette som et mål på studieprogrammenes relevans for arbeids- og samfunnsliv. Her brukes først og fremst Kandidatundersøkelsen som datagrunnlag, og de mest brukte indikatorene er hvor stor andel som er i jobb etter endt utdanning, og andelen som vurderer at utdanningen var relevant for den jobben de har. En utfordring med Kandidatundersøkelsen er lav svarprosent og få respondenter for en del studieprogram. I tillegg er svarene for treårige program i et typisk 3-pluss-2-løp ofte ikke sammenlignbare med treårige løp der flertallet av kandidatene går ut i jobb. Utvalget har ikke funnet andre lett tilgjengelige og egnede måter å vurdere attraktiviteten av NTNUs kandidater på, og ser heller ikke andre gode

kvantitative mål på hvor godt studieprogrammene treffer kompetansebehovet i samfunnet.⁸ Dimensjoneringsutvalget har derfor valgt å ikke inkludere kvantitative kriterier for kandidatenes attraktivitet i modellen.

Dimensjoneringsutvalget har også diskutert kvantitative kriterier knyttet til studentenes læringsmiljø. Studiebarometeret kartlegger ulike aspekter av studentenes opplevelse av studiekvalitet, og fakultetene bruker i stor grad denne for å få et overordnet inntrykk av mulige innsatsområder i kvalitetsarbeidet. Studiebarometeret har imidlertid ikke primært til hensikt å gi styringsinformasjon som er egnet til bruk i arbeidet med dimensjonering, og utvalget legger uansett til grunn at arbeidet med utvikling av godt læringsmiljø følges tett opp i de årlige kvalitetsprosessene.

Utvalgets anbefalinger

På bakgrunn av disse vurderingene anbefaler Dimensjoneringsutvalget at det i trinn én i modellen benyttes to kvantitative kriterier for å identifisere studieprogram som bør vurderes nærmere: *yllingsgrad* og *gjennomstrømming*. De samme kvantitative kriteriene foreslås brukt både ved vurdering av ned- og oppdimensjonering. De to kvantitative kriteriene vil kunne sees i sammenheng med flere av kvalitetsområdene i porteføljepolitikken som angitt i tabell 1. Vi vil under gi en kort beskrivelse av kriteriene.

Tabell 1: Kobling mellom anbefalte kvantitative kriterier og kvalitetsområdene i NTNUs porteføljepolitikk

	Strategisk betydning	Ett universitet – tre byer	Læringsmiljø	Faglig bærekraft	Økonomisk bærekraft
Fyllingsgrad	X				X
Gjennomstrømming	X		X		X

Fyllingsgrad

Område: Dimensjoneringsutvalget anbefaler at fyllingsgrad anvendes som kriterium på gradsgivende studietilbud som er med i det samordna opptaket, og i det lokale masteropptaket.

Definisjon og målepunkt: Som indikator for fyllingsgrad anbefaler utvalget antall studenter som er registrert som møtt på hvert enkelt opptaksstudieprogram⁹, delt på antall studieplasser vedtatt av NTNUs styre.¹⁰

⁸ NTNUs studieprogram skårer jevnt over høyt på disse indikatorene i Kandidatundersøkelsen, og i dagens situasjon oppleves ikke overkapasitet (utdanning til arbeidsledighet) som en presserende utfordring. Dersom det utvikles bedre nasjonale data på dette området, vil det imidlertid etter utvalgets syn kunne være relevant å inkludere et slikt kvantitativt kriterium.

⁹ Med *opptaksstudieprogram* menes et studietilbud med eget opptak. For eksempel kan et studieprogram ha egne opptak til flere studieretninger, og hver studieretning vil da regnes som opptaksstudieprogram.

¹⁰ Antall møtt rapporteres til Database for høyere utdanning (DBH) 15. oktober hvert år, mens NTNU-styret vanligvis vedtar opptaksrammene for hvert enkelt opptaksstudieprogram i månedsskiftet november/desember.

Terskelverdi: Utvalget mener at NTNU må utnytte studieplassene, og anbefaler derfor at terskelverdien for fyllingsgrad settes til 95 % for alle program. Siden institusjonene bare rapporterer opptaksrammer for studier som er med i det samordna opptaket, er det vanskelig å finne sammenlignbare nasjonale tall. Utvalget mener likevel at 95 % er en rimelig terskelverdi. I opptaket settes tilbudstall ut fra historiske tall, noe som betyr at det er vanskelig å treffe eksakt. Et avvik på 5 % i antall møtte studenter i forhold til opptaksramme er dermed ganske lite, og fakultetene må ha gode prognoser og ved behov supplere aktivt fra ventelister for å treffe. For å imøtekomme utfordringene med å treffe eksakt anbefaler utvalget at fyllingsgrad beregnes som et gjennomsnitt av de siste tre årene.

Forutsetning: Utvalget ser at det kan bli behov for felles institusjonelle spilleregler i opptaksprosessen dersom fyllingsgrad skal brukes som kvantitativt kriterium for dimensjonering. Den interne kartleggingen tyder på at det i dag er ulik praksis mellom fakultetene. Å bruke fyllingsgrad som et kvantitativt kriterium i dimensjoneringsarbeidet vil kunne fungere som et insentiv til overbooking, mens målet etter utvalgets vurdering må være å treffe rammen for et program.

Utslag: Utvalget har gjort en simulering med bruk av de parameterne som er beskrevet i denne anbefalingen, anvendt på NTNUs opptakstall 2020–2023 (se Tabell 4 og 5). Ved NTNU ligger 36 % av opptaksprogrammene i Samordna opptak under grenseverdien på 95 %. For masteropptaket gjelder dette 40 % av opptaksprogrammene.

Gjennomstrømming

Område: Dimensjoneringsutvalget anbefaler at gjennomstrømming anvendes som kriterium på alle gradsgivende studietilbud som er med i det samordna opptaket, og i det lokale masteropptaket, men med ulike terskelverdier. Utvalget anbefaler å skille mellom henholdsvis *bachelorprogram*, *profesjonsprogram* og *femårige integrerte masterprogram* (f.eks. siv.-ing. og lektor) på den ene siden, og *toårige masterprogram* på den andre siden.

Definisjon og målepunkt: Som indikator for gjennomstrømming anbefaler utvalget andel studenter som etter normert tid pluss to års forsinkelse har fullført studieprogrammet de ble tatt opp til.¹¹ Utvalget oppfatter at de kvantitative kriteriene ved NTNU skal gi en mulighet til å evaluere *studieprogramnivået* og anbefaler derfor å benytte offisielle DBH-tall på programvis gjennomstrømming. Ved å velge programvis gjennomstrømming fra DBH vil overganger ut fra programmet regnes som frafall. Overganger inn til programmet inngår ikke i tallgrunnlaget. Også her foreslår vi å bruke gjennomsnittsverdier for siste tre kull. I kombinasjon med at det tas høyde for to års forsinkelse, vil dette medføre at det vil kunne ta lang tid før nye program inngår i modellen.

Terskelverdi: Utvalget mener at nedre grense for gjennomstrømming må settes ambisiøst, men samtidig realistisk ut fra de ulike programtypenes egenart. Snittet for gjennomføring på normert tid pluss to år var slik for siste mulige kull ved NTNU, universitetene og hele sektoren:

¹¹ DBH-rapport «Gjennomføring på samme institusjon og samme studieprogram». I DBH finnes også statistikk over *institusjonsvis* gjennomstrømming, som inkluderer studenter som har fullført et annet studieprogram på samme studienivå ved NTNU. Utvalget har valgt å ikke benytte institusjonsvis gjennomstrømming siden overganger inn til et program ikke registreres på det mottakende program, men legges til gjennomstrømningsdata fra det programmet som avgir studenter.

Tabell 2: Oversikt over programvis gjennomstrømming med to års forsinkelse for forskjellige programtyper ved NTNU, sammenlignet med universitetene i Norge og også hele sektorene. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Nivå	Andel fullført normert + 2 år (programperspektiv)		
Utvalg	NTNU	Universitetene	Hele sektoren
Bachelor, 3-årig	60 %	56 %	60 %
Master, 2-årig	78 %	73 %	71 %
Master, 5-årig	66 %	59 %	59 %
Profesjonsstudium	83 %	77 %	77 %

Også innenfor de ulike programtypene er det store forskjeller når det kommer til gjennomstrømming, og noe kan forklares ut fra programstruktur. For eksempel vet vi at det er ganske høy intern mobilitet ved NTNU, og utvalget er opptatt av at tellemåte og grenseverdier ikke må være til hinder for studentenes muligheter til å ta fag på tvers. For eksempel muliggjør det åpne breddeåret i samfunnsvitenskapelige og humanistiske disiplinbachelorgrader at studenter kan bytte program og fullføre graden uten å bli forsinket. Selv om denne typen mobilitet kan være en utfordring for det enkelte studieprogrammet, vil det ikke nødvendigvis være et problem fra et mer overordnet perspektiv.¹²

Utvalget erkjenner at slike faktorer gjør at det kan være krevende å sette felles terskelverdier, men mener likevel at det er viktig av hensyn til prinsippet om at modellen ikke skal være for kompleks. Med bakgrunn i dette foreslår utvalget derfor at terskelverdien for gjennomstrømming settes til

- **60 %** for bachelorprogram
- **60 %** for femårige integrerte masterprogram og profesjonsstudier
- **80 %** for toårige masterprogram

Utslag: Dimensjoneringsutvalget har gjort en simulering med bruk av de parameterne som er beskrevet i denne anbefalingen, anvendt på siste tre mulige år (se Tabell 4 og 5). Simuleringen viser at 40 % av bachelorprogrammene og integrerte program/profesjonsstudier ligger under grenseverdien på 60 %, mens 37 % av de toårige masterprogrammene ligger under grenseverdien på 80 %.

5.2 Valg av kvalitative kriterier

Utvalgets vurderinger

Dimensjoneringsutvalgets legger til grunn at dimensjonering og innretning av NTNUs studieportefølje er et spørsmål om strategiske valg og realisering av samfunnsoppdraget. Dette er premisser for NTNUs utviklingsavtale med KD og i strategi og faglige satsningsområder. Universitetets og fakultetenes strategier fremhever også utdanningstilbud der NTNU er

¹² Se for eksempel NIFU-rapporten [Årsaker til frafall i høyere utdanning](#), som oppsummer flere studier som er gjort på frafall.

premissleverandør i et nasjonalt eller globalt perspektiv, og utdanningstilbud som er forankret i fagmiljøer som er særskilt sterke på forskningssiden.

Utvalgets anbefalinger

Dimensjoneringsutvalget foreslår at følgende tre kvalitative kriterier legges til grunn i diskusjoner om dimensjonering av NTNUs programportefølje. Ved opp- og neddimensjonering skal følgende vurderes:

- Studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt**
 Studieprogrammet må bidra til å svare på samfunnsbehov, og det må gjøres særlige vurderinger i tilfeller hvor NTNU er premissleverandør eller har et særlig ansvar. Vurderinga må ta inn over seg ulike forutsetninger i de tre campusbyene og utnytting av regionens komplementære styrker eller særpreg.
- Studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder**
 Studieprogram må være i tråd med NTNUs ønskede faglige satsningsområde og gjeldende strategier. Her vurderes bidrag i henhold til NTNUs pilarer: en *teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil*, *breddeuniversitet* og *tyngde innen profesjonsutdanning*. Viktige vurderinger her er også koblinger til tverrfaglige satsningsområder.
- Studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt**
 For mindre fag og studieprogram som bidrar til NTNUs bredde, så bør NTNU som Norges største universitet være en pådriver for dialog om arbeidsdeling og fremtidsrettede løsninger for å gi kunnskap og utdanning på en økonomisk og organisatorisk bærekraftig måte.

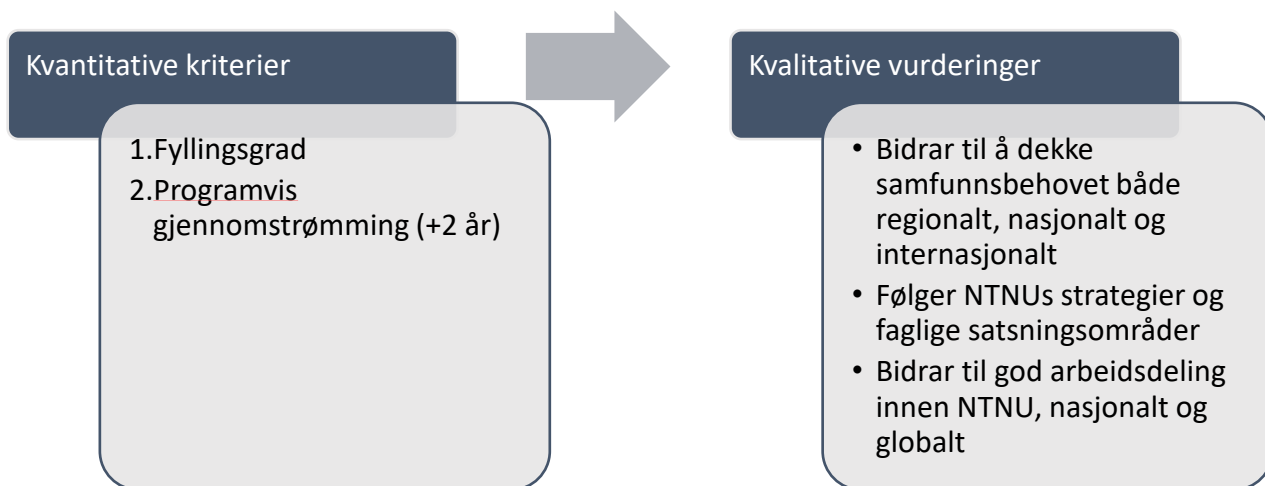
Dimensjoneringsutvalget anbefaler ikke at enkelte kriterier vektlegges foran andre.

Tabell 3: Kobling mellom anbefalte kvalitative vurderinger og hovedområdene i NTNUs porteføljepolitikk

	Strategisk betydning	Ett universitet – tre byer	Læringsmiljø	Faglig bærekraft	Økonomisk bærekraft
Bidrar til å dekke samfunnsbehovet både regionalt, nasjonalt og internasjonalt	X	X			
Følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder	X	X		x	
Bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt	X				

5.3 Samspill mellom de anbefalte kriteriene i modellen

Som beskrevet i kapittel 4 anbefaler Dimensjoneringsutvalget at alle studieprogram evalueres i en to-steps prosess: Vurdering av programmene opp mot kvantitative kriterier utgjør første steg, og programmene skårer avgjør om de går videre til neste steg i modellen, med kvalitative vurderinger. Med utgangspunkt i de vurderingene det er gjort rede for tidligere, blir utvalgets anbefalte modell til bruk ved både ned- og oppdimensjonering som illustrert i Figur 2:

Figur 3: Utvalgets anbefalte modell med kvantitative og kvalitative kriterier

Dimensjoneringsutvalget mener at fyllingsgrad og gjennomstrømming bør behandles uavhengig av hverandre, og at begge kriteriene må være oppfylt for at studieprogrammet ikke skal gå videre til neste steg i modellen.

I de kvalitative vurderingene vil det i større grad være snakk om en redegjørelse for hvordan og i hvilken grad programmet oppfyller de tre kriteriene. Disse vil i varierende grad gripe inn i hverandre, og Dimensjoneringsutvalget anbefaler ikke noen prioritert vektning av de kvalitative kriteriene.

Utvalget anbefaler *ikke* at de kvalitative kriteriene benyttes til varig «freding» av et program som over tid skårer lavt på de kvantitative kriteriene, selv om programmet har en sterk begrunnelse ut fra samfunnsbehov, strategi og arbeidsdeling. Utvalget anser det som grunnleggende viktig at fakultetene kontinuerlig utvikler sin portefølje i tråd med *både* de kvantitative og de kvalitative kriteriene, og at en spesiell satsning på strategisk (kvalitativ) grunnlag bør være en løpende vurdering.

Dimensjoneringsutvalget har diskutert samspillet mellom de kvantitative og kvalitative kriteriene. I arbeidet med dimensjonering av studieprogram står utnyttelse av studieplassene og antall kandidater helt sentralt. Utvalget foreslår at bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsutdanninger med fyllingsgrad under 95 % i gjennomsnitt tre siste år og/eller gjennomstrømming under 60 % gjennomsnitt tre siste år må gjennom en videre kvalitativ vurdering. Tilsvarende foreslås det at toårige masterprogram med fyllingsgrad under 95 % i gjennomsnitt tre siste år og/eller gjennomstrømming under 80 % gjennomsnitt tre siste år tas

videre til kvalitativ vurdering. De samme kriteriene skal også vurderes ved en eventuell oppdimensjonering.

En oversikt over hvordan disse kvantitative kriteriene og foreslåtte terskelverdier slår ut for NTNUs studieprogram, er vist under for henholdsvis bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsutdanninger (Tabell 4) og toårige masterprogram (Tabell 5). Tabellen viser også fakultetsvis oversikt over antall ubrukte studieplasser som beregnet ut fra differansen mellom siste års ramme og snittverdien for fyllingsgrad siste tre år i programmene som skårer under terskelverdiene. For å synliggjøre avviket mellom ramme og kandidater årlig uteksaminert er differanse mellom ramme (siste år) og gjennomstrømming (snittverdi tre siste år) også beregnet («Differanse mellom ramme – kandidater»). I denne differansen hensyntas også snittverdi for fyllingsgrad. En mer detaljert oversikt for alle program ved alle NTNUs fakultet ligger som vedlegg. Tabell 4 viser hvordan de foreslått kriterier og terskelverdiene vil slå ut for bachelor-, femårig master og profesjonsstudier.

Tabell 4: Oversikt over fakultetsvis, andelsmessig fordeling av program ut fra foreslåtte terskelverdier for bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsstudier. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.
 Forklaring: F = fyllingsgrad, G = gjennomstrømming

		AD	HF	IE	IV	MH	NV	SU	ØK	NTNU
Antall/andel program over begge terskelverdier	F > 95 % G > 60 %	3 (50%)	2 (6%)	5 (24%)	3 (13%)	4 (27%)	5 (31%)	5 (23%)	1 (9%)	29 (20%)
Antall/andel program som berøres av modellen	F > 95 % G < 60 %	2 (33%)	11 (35%)	4 (19%)	1 (4%)	1 (7%)	7 (44%)	6 (27%)	4 (36%)	37 (26%)
	F < 95 % G > 60 %	1 (17%)	1 (3%)	0 (0%)	3 (13%)	2 (13%)	1 (6%)	5 (23%)	1 (9%)	13 (9%)
	F < 95 % G < 60 %	0 (0%)	16 (52%)	2 (10%)	1 (4%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (9%)	0 (0%)	20 (14%)
	Program under minst én av terskelverdiene	3 (50%)	28 (90%)	6 (29%)	5 (22%)	3 (20%)	8 (50%)	13 (59%)	5 (45%)	70 (48%)
Manglende data (nye program)		0 (0%)	1 (3%)	10 (48%)	15 (65%)	8 (53%)	3 (19%)	4 (18%)	5 (45%)	46 (32%)
Opptaksramme/andel opptaksramme på program under terskelverdier		80 (34%)	643 (88%)	391 (25%)	282 (33%)	96 (8%)	379 (46%)	698 (47%)	280 (27%)	2849 (36%)
Ubrukte studieplasser¹³		0	91	19	23	3	4	42	4	185
Differanse opptaksramme – kandidater¹⁴		24	402	225	95	37	175	366	126	1451

¹³ Beregning av årlig antall ubrukte studieplasser og årlig differanse mellom opptaksramme og antall uteksaminerte kandidater beregnet ut fra siste års opptaksramme og snittverdier av fyllingsgrad og gjennomstrømming fra siste tre mulige år.

¹⁴ Se forrige fotnote.

Tabellen viser at 48 % av alle opptaksstudieprogram innenfor disse kategoriene ligger under minst en av terskelverdiene. Variasjonen mellom fakultetene er stor, og de fleste av programmene i denne kategorien berøres på grunn av for lav gjennomstrømming. Dersom man justerer terskelverdien for gjennomstrømming til 50 %, vil 37 % av programmene ved NTNU berøres. En fakultetsvis oversikt over utslaget ved å bruke terskelverdiene 95 % fyllingsgrad og 50 % gjennomstrømming er gitt i vedlegg.

Tabell 5 viser hvordan de foreslåtte kriteriene og terskelverdiene vil slå ut for de toårige masterprogrammene ved NTNU. 54 % av disse vil ligge under minst en av terskelverdiene. Her er variasjonen mellom fakultetene mindre, og for disse programmene er det størst utfordring når det kommer til fyllingsgrad.

Tabell 5: Oversikt over fakultetsvis, andelsmessig fordeling av program med utgangspunkt i de foreslåtte terskelverdier for toårige masterprogram. Gjennomsnitt for siste tre mulige år. Forklaring: **F** = fyllingsgrad, **G** = gjennomstrømming

		AD	HF	IE	IV	MH	NV	SU	ØK	NTNU
Antall/andel program over begge terskelverdier	F > 95 % G > 80 %	3 (38%)	1 (4%)	8 (38%)	7 (28%)	2 (13%)	3 (20%)	3 (10%)	4 (29%)	31 (20%)
Antall/andel Program som berøres av modellen	F > 95 % G < 80 %	2 (25%)	4 (16%)	2 (10%)	3 (12%)	1 (6%)	2 (13%)	6 (21%)	6 (43%)	26 (17%)
	F < 95 % G > 80 %	2 (25%)	5 (20%)	1 (5%)	6 (24%)	1 (6%)	6 (40%)	3 (10%)	0 (0%)	22 (14%)
	F < 95 % G < 80 %	1 (13%)	15 (52%)	4 (19%)	2 (8%)	4 (25%)	1 (7%)	6 (21%)	2 (14%)	35 (23%)
	Program under minst én av terskelverdiene	5 (63%)	22 (88%)	7 (33%)	11 (44%)	6 (38%)	9 (60%)	15 (52%)	8 (57%)	83 (54%)
Manglende data (nye program)		0 (0%)	2 (8%)	6 (29%)	7 (28%)	8 (50%)	3 (20%)	11 (38%)	2 (14%)	39 (25%)
Opptaksramme/andel opptaksramme på program under terskelverdier		78 (64%)	204 (74%)	157 (33%)	85 (33%)	101 (37%)	120 (72%)	287 (58%)	167 (47%)	1199 (49%)
Ubrukte studieplasser		14	50	26	23	16	38	31	12	208
Differanse opptaksramme – kandidater		26	89	74	41	50	42	94	29	447

Fordeling av andel program som havner under minst én av terskelverdiene per campus, er gitt vedlegg for henholdsvis bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsutdanninger og toårige masterprogram. Andelen bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsprogram som ligger under terskelverdiene i Trondheim, er større enn i Gjøvik og Ålesund, mens det er andelsmessig mer likt utslag for toårige masterprogram.

6 Periodisering og prosess for flytting av studieplasser

6.1 Periodisering

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av NTNUs programportefølje gjennom utdanningskvalitets- og porteføljeprosessene, og diskusjoner om dimensjonering og eventuell flytting av studieplasser bør knyttes til disse prosessene. Flytting av studieplasser er prosesser med potensielt store konsekvenser, og behovet for strategisk handlingsrom må veies opp mot behovet for forutsigbarhet, langsiktighet og gode beslutningsprosesser.

Dimensjoneringsutvalget foreslår at det legges opp til en prosess hvor eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, fortrinnsvis midtveis i perioden, illustrert i Figur 4:

Figur 4: Foreslått periodisering av flytting av studieplasser ved NTNU

6.2 Prosess for flytting av studieplasser

Fakultetene må kontinuerlig utvikle porteføljen sin i tråd med de kvantitative og kvalitative kriteriene. Dette forutsetter at det årlig gjøres tilgjengelig datagrunnlag for oppdaterte tall på fyllingsgrad og gjennomstrømming. Fakultetene må i dialog med rektorat redegjøre for hvordan det jobbes med program som ligger under terskelverdiene. Program som etter fire år fortsatt ikke oppfyller de kvantitative kriteriene, kan måtte avgi studieplasser i tråd med prosessen beskrevet under. Endring av opptaksrammer for studieprogram vedtas av styret etter tilråding fra rektor i den årlige opptaksrammesaken. Det er en mulighet for at program som ikke oppfyller de kvantitative kriteriene, kan besluttes videreført på strategisk grunnlag. Som nevnt i avsnitt 5.3 skal imidlertid slike program fortsatt vurderes og bør utvikles i henhold til kriteriene.

Kriteriene som Dimensjoneringsutvalget anbefaler, ligger tett opptil det fakultetene allerede benytter i arbeidet med dimensjonering. Utvalget anbefaler at oppdatert tallgrunnlag i henhold til beskrivelsen i kapittel 5.1 gjøres lett tilgjengelig slik at fakultet og institutt kan ha oversikt over hvordan studieprogram skårer på de kvantitative kriteriene.

Vurderinger knyttet til dimensjonering av programporteføljen bør inkluderes i de langsiktige planene for porteføljeutvikling i fakultetenes og forvaltningsutvalgenes kvalitetsmeldinger til rektor, samt være tema i de årlige dialogmøtene med prorektor. Utvalget vil også påpeke at endringer forutsetter tilstrekkelig HR- og ledelseskapasitet i organisasjonen til å håndtere ulike konsekvenser som følge av flytting av studieplasser mellom fakultet.

Neddimensjonering

Første steg: Kvantitativ vurdering.

I år 1 til 3 gjøres den kvantitative vurderingen i tilknytning til de ordinære porteføljeprosessene på fakultetene. Målet i denne perioden er å identifisere og overvåke program som ligger under eller nær grenseverdiene og diskutere handlingsplan/utviklingstiltak. I forbindelse med kontinuerlig strategisk utvikling og justering av programporteføljen ligger det også til fakultetenes autonomi å forvalte egen studieportefølje, inkludert omfordeling av studieplasser internt på fakultetet.¹⁵ Som nevnt i avsnitt 2.3 om avgrensninger ligger det utenfor Dimensjoneringsutvalgets mandat å si noe om hvilken prosess fakultetene bør legge til grunn ved eventuelle interne flyttinger.

År 4: Etter fire år – ideelt sett i midten av lederperioden – går studieprogram som fortsatt ligger under terskelverdien på ett eller begge kriterier, videre til det andre steget i modellen: kvalitativ vurdering.

Andre steg: Kvalitativ vurdering

Studieprogrammene som blir identifisert i første steg, står i faresonen for å måtte avgi studieplasser til nivå 1. Hvorvidt programmet må avgi studieplasser, og i så fall hvor mange, besluttes på bakgrunn av den kvalitative vurderingen i modellens andre steg.

For studieprogram som ligger under terskelverdien for fyllingsgrad, må fakultetet redegjøre for hvor mange studieplasser som i utgangspunktet må avgis for at programmet skal oppnå en gjennomsnittlig fyllingsgrad på 95 %. For studieprogram som ligger under terskelverdien for gjennomstrømming, er det ikke en like direkte kobling mellom terskelverdi og opptaksramme. En vurdering av hvor mange studieplasser som eventuelt skal avgis, må fastsettes skjønnsmessig på bakgrunn av fyllingsgrad og søkerkvalitet.

På bakgrunn av de kvalitative kriteriene beskrevet i kapittel 5.2 vurderes det om programmene er så strategisk viktige at de for den kommende fireårsperioden bør få opprettholde opptaksrammen, helt eller delvis. Dersom den kvalitative vurderingen ikke underbygger en slik særskilt strategisk satsning, reduseres studieprogrammet med et antall studieplasser som gjør at terskelverdien sannsynligvis vil kunne nås i neste periode.

I begge tilfeller vil det uansett være viktig å gjøre helhetlige vurderinger. Neddimensjonering vil slå forskjellig ut på ulike program, og spesielt for program som allerede er små, vil konsekvensene kunne være betydelige. En foreslått neddimensjonering må derfor også følges av en konsekvensanalyse av hvordan et kutt i studieplasser skal håndteres, og hvordan det vil påvirke læringsmiljø og faglig robusthet. Dette er særlig viktig dersom en beslutning om neddimensjonering fører til nedleggelse av et studieprogram.

Utvalget anbefaler at det lages en implementeringsmodell hvor arbeidet med dimensjonering på institusjonsnivå ses i sammenheng og innarbeides i øvrige porteføljeprosesser og PBO-arbeid. Utforming av en modell for implementering er utenfor utvalgets mandat.

¹⁵ For studietilbud på mer enn 60 studiepoeng fattes også vedtak om slike interne omjusteringer i opptaksrammesaken til NTNUs styre.

Figur 5: Foreslått prosess for vurdering av neddimensjonering

Oppdimensjonering

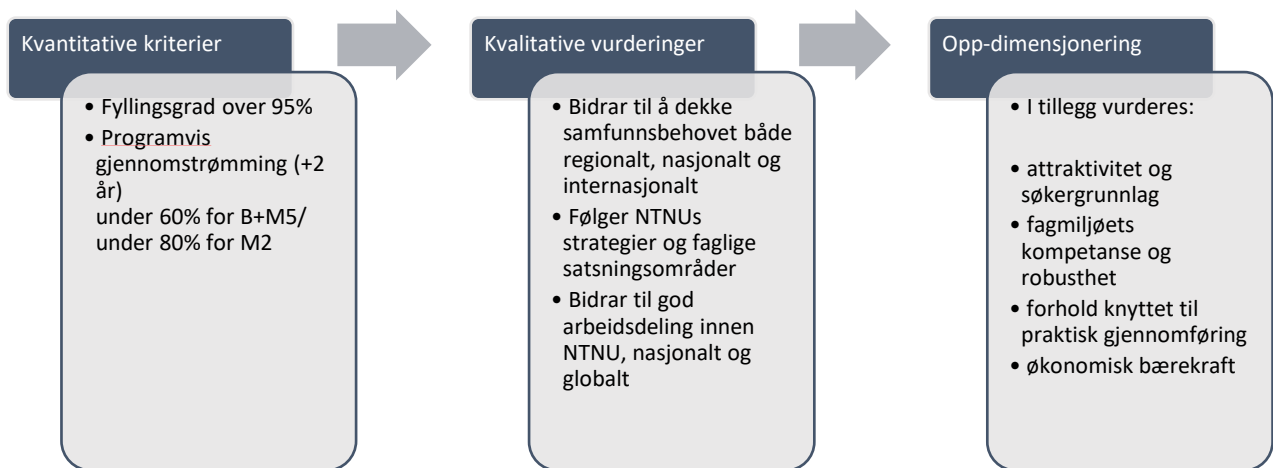
Første steg: Alle program vurderes løpende ut fra de kvantitative kriteriene. Program som over tid ligger godt innenfor grenseverdiene for fyllingsgrad og gjennomstrømming, kan om ønskelig vurderes for oppdimensjonering og tas videre til andre steg.

Eventuelle nye program vil nødvendigvis ikke vurderes ut fra historiske data som i første steg, men i argumentasjonen for antall studieplasser må det sannsynliggjøres at programmet etter en viss tid vil ligge stabilt over grenseverdien for fyllingsgrad.

Andre steg: En søknad om tildeling av nye studieplasser, enten som økning innenfor et eksisterende program eller i forbindelse med opprettelse av et nytt, må ha en strategisk begrunnelse. I denne argumentasjonen må det tydelig redegjøres for hvordan de kvalitative kriteriene i modellen er oppfylt. I tillegg mener Dimensjoneringsutvalget at det må gjøres vurderinger med grunnlag i følgende punkter:

- studieprogrammets attraktivitet og søkergrunnlag
- fagmiljøets kompetanse og robusthet
- praktisk gjennomføring, som for eksempel arealkapasitet og læringsmiljø
- økonomisk bærekraft

En slik søknadsprosess finnes ikke i dag, men kan relativt enkelt innpasses i dagens prosesser.

Figur 6: Foreslått prosess for vurdering av oppdimensjonering

[NTNU retningslinjer for utvikling av studieporteføljen \(Porteføljeveilederen\)](#) beskriver prosessen for opprettelse og nedleggelse av studieprogram, inkludert sammenhengen mellom langtidsplaner, opptaksrammer og søknader om opprettelse og nedleggelse.

6.3 Oppstart og implementering

Dimensjoneringsutvalgets forslag til modell og prosess, som presentert over, innebærer at studieprogram skal vurderes og videreutvikles over en fireårsperiode før det gjennomføres en kvalitativ vurdering og eventuell beslutning om flytting av studieplasser fattes. Utvalget anbefaler videre at slik flytting bør gjøres i midten av lederperioden.

Inneværende lederperiode varer til 2025, og midten av neste lederperiode blir dermed i 2027. Dersom utvalgets forslag til modell og periodisering blir vedtatt, vil det med andre ord være kortere tid enn fire år til midten av neste lederperiode. Utvalget mener imidlertid det vil være et bedre alternativ å gjøre tilpasninger i en første syklus enn å vente til midten av neste lederperiode, det vil si til 2031.

7 Oppsummering av utvalgets anbefalinger

7.1 Modell

På bakgrunn av funnene i intern og ekstern kartlegging anbefaler utvalget at NTNUs arbeid med dimensjonering av studieporteføljen gjøres etter en modell med to separate steg.

I første steg, som gjennomføres årlig, vurderes alle studieprogram ut fra et sett med kvantitative kriterier. Programmenes skår på disse kriteriene etter en periode på fire år avgjør om programmet også skal gjennom en kvalitativ vurdering i steg to.

Utvalget anbefaler at samme modell og samme kriterier benyttes både i vurderinger av ned- og oppdimensjonering av studieprogram.

7.2 Kvantitative kriterier, indikatorer og terskelverdier

Utvalget legger til grunn at NTNU må utnytte studieplassene godt og anbefaler to kvantitative kriterier: fyllingsgrad og gjennomstrømming.

Utvalget anbefaler at de kvantitative kriteriene benyttes komplementært, slik at studieprogram som etter fire år fortsatt skårer lavere enn grenseverdien på minst ett kriterium tar steget videre til kvalitativ vurdering.

Fyllingsgrad

Som indikator for fyllingsgrad anbefaler utvalget antall studenter som er registrert som møtt på hvert enkelt opptaksstudieprogram, delt på antall studieplasser vedtatt av NTNUs styre.

Utvalget anbefaler at grenseverdi for fyllingsgrad settes til 95 %, beregnet som gjennomsnitt over siste tre år.

Gjennomstrømming

Som indikator for gjennomstrømming anbefaler utvalget andel studenter som etter normert tid pluss to års forsinkelse har fullført studieprogrammet de ble tatt opp til.

Utvalget anbefaler at det skilles mellom programtyper, og at grenseverdier for gjennomstrømming settes til

- 60 % for bachelorprogram
- 60 % for femårige integrerte masterprogram og profesjonsstudier og
- 80 % for toårige masterprogram,

beregnet som gjennomsnitt over siste tre år.

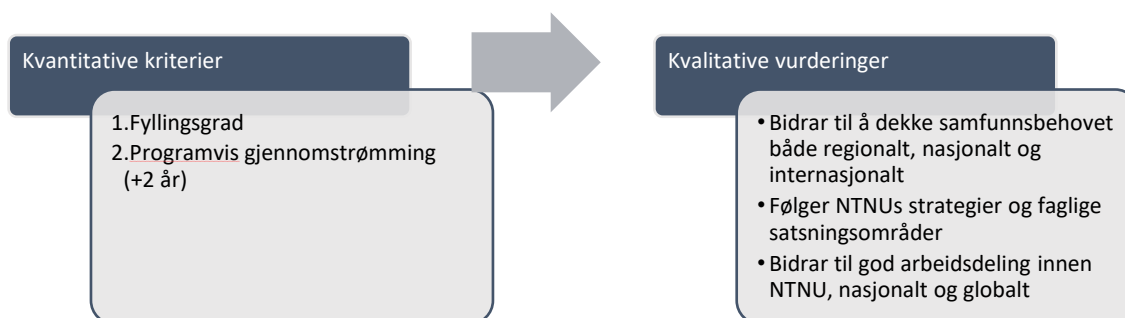
7.3 Kvalitative kriterier og vurderinger

Utvalget legger til grunn at studieporteføljen skal bidra til å oppfylle NTNUs strategi og samfunnsoppdrag. Utvalget anbefaler at studieprogram som skal vurderes for opp- eller neddimensjonering vurderes etter følgende tre kvalitative kriterier:

- *Studieprogrammet bidrar til å dekke samfunnsbehovet regionalt, nasjonalt og internasjonalt*

- *Studieprogrammet følger NTNUs strategier og faglige satsningsområder*
- *Studieprogrammet bidrar til god arbeidsdeling innen NTNU, nasjonalt og globalt*

Utvalget anbefaler at de kvalitative kriteriene benyttes kumulativt og at de tillegges lik vekt.

Figur 7: Utvalgets forslag til modell for dimensjonering av studieporteføljen

7.4 Prosess og periodisering

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av NTNUs programportefølje gjennom kvalitets- og porteføljeprosessene. Utvalget anbefaler at diskusjoner om dimensjonering og eventuell flytting av studieplasser innarbeides i disse prosessene.

Å flytte studieplasser er en beslutning med potensielt store konsekvenser, og behovet for strategisk handlingsrom må veies opp mot behovet for forutsigbarhet, langsiktighet og gode beslutningsprosesser. Dimensjoneringsutvalget anbefaler at eventuell flytting av studieplasser skjer én gang per lederperiode, fortrinnsvis midt i perioden.

7.5 Kommentarer og forutsetninger

Utvalget har i sine diskusjoner identifisert noen forutsetninger som må være på plass for at modellen skal fungere godt, men som det ligger utenfor utvalgets mandat å foreslå løsning på.

Omforent og lett tilgjengelig kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget som skal legges til grunn for dimensjoneringsarbeidet må ha høy legitimitet og være enkelt tilgjengelig for utdanningsledelse på alle nivå.

Felles retningslinjer for opptak

Modellen legger relativt stor vekt på fyllingsgrad. For at dette skal ha ønsket effekt og legitimitet, blir det viktig at fakultetene har mest mulig lik praksis for å treffe opptaksramma.

Koordinert rekruttering

Det er en velkjent problemstilling at det ikke alltid er godt samsvar mellom samfunnsbehov og søkertilgang, og dette lar seg vanskelig løse på programnivå. Det må jobbes kontinuerlig og koordinert med rekruttering, gjennom både institusjonelt og nasjonalt samarbeid.

God ledelse og HR-støtte

Omfordeling av studieplasser er i realiteten en omfordeling av midler, og flytting av et større antall studieplasser kan innebære at et fagmiljø må bygges opp eller bygges ned. Slik omstilling krever at NTNU har tilstrekkelig kapasitet og kvalitet i ledelse og HR-støtte.

Oppstartstidspunkt

Utvalget anbefaler at eventuell flytting av studieplasser skal skje i midten av en lederperiode. Hvis denne anbefalingen blir tatt til følge, blir første mulighet i 2027. Utvalget anbefaler at ordningen kommer raskt i gang, og at man eventuelt gjør tilpasninger i første syklus.

Vedlegg - diverse statistikk

Oversikt over fakultetsvis fordeling av antall program med utgangspunkt i redusert terskelverdi (50 %) for gjennomstrømming for bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsprogram.

Enhet	AD	HF	IE	IV	MH	NV	SU	ØK	NTNU
Over 95% fyllingsgrad, over 50% gjennomstrømming	5 (83%)	5 (16%)	6 (29%)	4 (17%)	4 (27%)	9 (56%)	8 (36%)	2 (18%)	43 (30%)
Over 95% fyllingsgrad, under 50% gjennomstrømming	0 (0%)	8 (26%)	3 (14%)	0 (0%)	1 (7%)	3 (19%)	3 (14%)	3 (27%)	21 (14%)
Under 95% fyllingsgrad, over 50% gjennomstrømming	1 (17%)	5 (16%)	0 (0%)	4 (17%)	2 (13%)	1 (6%)	6 (27%)	1 (9%)	20 (14%)
Under 95% fyllingsgrad, under 50% gjennomstrømming	0 (0%)	12 (39%)	2 (10%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (5%)	0 (0%)	12 (10%)
Manglende data (nye program)	0 (0%)	1 (3%)	10 (48%)	15 (65%)	8 (53%)	3 (19%)	4 (18%)	5 (45%)	46 (32%)
Sum program	6	31	21	23	15	16	22	11	145
Sum program flagget	1 (17%)	22 (81%)	5 (24%)	4 (17%)	3 (20%)	4 (25%)	10 (45%)	3 (36%)	53 (39%)

Oversikt over fordeling per campus av program ut fra de foreslåtte terskelverdiene for bachelorprogram, femårige masterprogram og profesjonsprogram. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Campus	Trondheim	Gjøvik	Ålesund
Antall program som ligger under minst en av terskelverdiene	61	5	4
Andel program som ligger under minst en av terskelverdiene	55 %	24 %	29 %
Ubrukte studieplasser	171	1	13
Differanse mellom opptaksramme – kandidater	1295	88	68

Oversikt over fordeling per campus av program ut fra de foreslåtte terskelverdiene for toårige masterprogram. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Campus	Trondheim	Gjøvik	Ålesund
Antall program som ligger under minst en av terskelverdiene	74	5	4
Andel program som ligger under minst en av terskelverdiene	54 %	63 %	50 %
Ubrukte studieplasser	179	23	6
Differanse mellom opptaksramme – kandidater	365	60	22

Detaljert oversikt over bachelorprogram, fem-årige masterprogram og profesjonsprogram ved alle fakultet. Snittverdi for gjennomstrømming i sektoren gjelder program innen samme utdanningsområde som definert av DBH.

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for alle bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) for AD. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Programmering	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
BIXD	Interaksjonsdesign	B3	Gjøvik	30	110 %	59 %	68 %	-3	10
BMED	Grafisk design	B3	Gjøvik	30	101 %	76 %	68 %	0	7
BWU	Webutvikling	B3	Gjøvik	30	123 %	55 %	68 %	-7	10
BBK	Bachelorprogram i billedkunst	B3	Trondheim	20	90 %	87 %	88 %	2	4
MAAR	Arkitektur	M5	Trondheim	80	104 %	67 %	70 %	-3	25
MTDESIG	Industriell design	M5	Trondheim	42	108 %	70 %	58 %	-3	10

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for alle bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) profesjonsprogram for HF. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
MLSPRÅK	Lektor i språkfag/tysk, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	10	40 %	57 %	48 %	6	8
MLSPRÅK	Lektor i språkfag/nordisk, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	33	85 %	57 %	48 %	5	17
MLSPRÅK	Lektor i språkfag/fransk, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	10	30 %	57 %	48 %	7	8
MLSPRÅK	Lektor i språkfag/engelsk, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	45	93 %	57 %	48 %	3	21
MLHIST	Lektor i historie, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	25	107 %	53 %	48 %	-2	11
LTBATGTOLK	Norsk tegnspråk	B3	Trondheim	25	100 %	30 %	32 %	0	18
BRVI	Religionsvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	15	51 %	29 %	40 %	7	13
BNORDLIT	Nordisk språk, litteratur og norsk som andrespråk	B3	Trondheim	18	26 %	39 %	40 %	13	16
BNORDLIT	Allmenn litteraturvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	20	98 %	39 %	40 %	0	12
BMV	Medievitenskap, bachelor	B3	Trondheim	55	110 %	42 %	40 %	-6	30
BMUSV	Musikkvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	30	54 %	61 %	40 %	14	20
BMUST	Musikkteknologi	B3	Trondheim	25	101 %	53 %	40 %	0	12
BKULMI	Kulturminneforvaltning	B3	Trondheim	20	98 %	67 %	40 %	0	7
BKUH	Kunsthistorie, bachelor	B3	Trondheim	20	92 %	36 %	40 %	2	13
BHIST	Historie, bachelor	B3	Trondheim	80	102 %	34 %	40 %	-2	52
BHIST	Antikkens kultur og klassiske fag	B3	Trondheim	12	79 %	34 %	40 %	3	9
BFVPROD	Film- og videoproduksjon	B3	Trondheim	20	102 %	73 %	40 %	0	5
BFV	Filmvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	30	111 %	34 %	40 %	-3	19
BFS	Tysk, bachelor	B3	Trondheim	7	38 %	42 %	40 %	4	6
BFS	Spansk, bachelor	B3	Trondheim	10	80 %	42 %	40 %	2	7
BFS	Fransk, bachelor	B3	Trondheim	7	19 %	42 %	40 %	6	6
BFI	Filosofi og etikk - filosofi	B3	Trondheim	15	106 %	30 %	40 %	-1	10
BFI	Filosofi og etikk - etikk	B3	Trondheim	10	60 %	30 %	40 %	4	8
BEUROP	Europastudier med tysk	B3	Trondheim	5	93 %	37 %	40 %	0	3
BEUROP	Europastudier med statsvitenskap	B3	Trondheim	30	102 %	37 %	40 %	-1	19
BEUROP	Europastudier med spansk	B3	Trondheim	8	67 %	37 %	40 %	3	6
BEUROP	Europastudier med fransk	B3	Trondheim	7	82 %	37 %	40 %	1	5
BEUROP	Europastudier med engelsk	B3	Trondheim	21	114 %	37 %	40 %	-3	12
BENG	Engelsk, bachelor	B3	Trondheim	45	95 %	#N/A	40 %	2	0
BDRAMA	Drama og teater, bachelor	B3	Trondheim	30	69 %	46 %	40 %	9	20
BARK	Arkeologi	B3	Trondheim	40	97 %	51 %	40 %	1	20

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) for IE. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
BPROG	Programmering	B3	Gjøvik	63	107 %	43 %	48 %	-4	34
BIELEKTRO	Ingeniør, elektro	B3	Gjøvik	20	90 %	#N/A	59 %	2	0
BIDATA	Ingeniør, data - cybersikkerhet og programmering	B3	Gjøvik	40	105 %	#N/A	59 %	-2	0
BDIGSEC	Digital infrastruktur og cybersikkerhet	B3	Gjøvik	98	101 %	#N/A	48 %	-1	0
MTTK	Kybernetikk og robotikk	M5	Trondheim	140	100 %	72 %	58 %	0	39
MTKOM	Kommunikasjonstekn ologi og digital sikkerhet	M5	Trondheim	62	106 %	58 %	58 %	-4	24
MTENERG	Energi og miljø	M5	Trondheim	135	97 %	61 %	58 %	3	54
MTELSYS	Elektronisk systemdesign og innovasjon	M5	Trondheim	110	100 %	40 %	58 %	0	67
MTDT	Datateknologi	M5	Trondheim	155	98 %	65 %	58 %	3	56
MLREAL	Lektor i realfag, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	78	79 %	52 %	48 %	17	46
ITBAITBEDR	Digital forretningsutvikling	B3	Trondheim	65	108 %	65 %	48 %	-5	19
ITBAINFO	Informasjonsbehandli ng	B3	Trondheim	45	100 %	26 %	48 %	0	33
BMAT	Matematiske fag, bachelor	B3	Trondheim	33	94 %	41 %	48 %	2	20
BIT	Informatikk	B3	Trondheim	145	97 %	63 %	48 %	4	56
BIELSYS	Ingeniør, elektronisk systemingeniør	B3	Trondheim	40	123 %	#N/A	59 %	-9	0
BIELDIG	Ingeniør, elektrifisering og digitalisering	B3	Trondheim	41	93 %	#N/A	59 %	3	0
BIDATA	Ingeniør, data - systemutvikling	B3	Trondheim	100	104 %	#N/A	59 %	-3	0
BIAIS	Ingeniør, automatisering og intelligente systemer	B3	Trondheim	54	106 %	#N/A	59 %	-3	0
BDIGSEC	Digital infrastruktur og cybersikkerhet	B3	Trondheim	62	91 %	#N/A	48 %	6	0
BIDATA	Ingeniør, data – applikasjonsutvikling	B3	Ålesund	32	103 %	#N/A	59 %	-1	0
BIAIS	Ingeniør, automatisering og intelligente systemer	B3	Ålesund	22	123 %	#N/A	59 %	-5	0

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) for IV. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
BTEKD	Produktdesign og teknologi, bachelor	B3	Gjøvik	25	98 %	52 %	48 %	1	12
BIMASKIN	Ingeniør, maskin	B3	Gjøvik	20	73 %	#N/A	59 %	5	0
BIMAS-F	Ingeniør, maskin, fleksibel, deltid	B3	Gjøvik	20	215 %	#N/A	59 %	-23	0
BIGEOMAT	Ingeniør, geomatikk	B3	Gjøvik	20	57 %	#N/A	59 %	9	0
BIFOREN	Ingeniør, fornybar energi	B3	Gjøvik	20	69 %	#N/A	59 %	6	0
BIBYGG	Ingeniør, bygg	B3	Gjøvik	35	90 %	#N/A	59 %	4	0
BIBYG-F	Ingeniør, bygg, fleksibel, deltid	B3	Gjøvik	10	530 %	#N/A	59 %	-43	0
MTMASKIN	Maskin- og energiteknologi	M5	Trondheim	140	106 %	#N/A	58 %	-8	0
MTMART	Marin teknikk	M5	Trondheim	97	94 %	69 %	58 %	6	35
MTINGGEO	Ingeniørgeologi	M5	Trondheim	24	146 %	#N/A	58 %	-11	0
MTING	Ingeniørvitenskap og IKT	M5	Trondheim	66	102 %	62 %	58 %	-1	25
MTGEORT	Georesurser og geoteknologi	M5	Trondheim	26	108 %	#N/A	58 %	-2	0
MTBYGG	Bygg- og miljøteknikk	M5	Trondheim	190	94 %	79 %	58 %	12	49
BIMASKIN	Ingeniør, maskin	B3	Trondheim	90	103 %	#N/A	59 %	-3	0
BIFOREN	Ingeniør, fornybar energi	B3	Trondheim	70	105 %	#N/A	59 %	-4	0
BIBYGG	Ingeniør, bygg	B3	Trondheim	105	102 %	#N/A	59 %	-2	0
BGEOL	Geologi	B3	Trondheim	26	115 %	64 %	48 %	-4	7
BIMEPRO	Ingeniør, mekatronikk og produktdesign	B3	Ålesund	22	82 %	#N/A	59 %	4	0
BIFOREN	Ingeniør, fornybar energi	B3	Ålesund	15	89 %	#N/A	59 %	2	0
BIBYGG	Ingeniør, bygg	B3	Ålesund	35	83 %	#N/A	59 %	6	0
699SD	Ingeniør, skipsdesign	B3	Ålesund	12	58 %	55 %	59 %	5	8
432SM	Shipping management	B3	Ålesund	55	90 %	61 %	65 %	6	25
353MN	Nautikk	B3	Ålesund	24	99 %	89 %	65 %	0	3

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for bachelorprogram (B3), femårige integrerte masterprogram (M5) program og profesjonsprogram (PR) for MH. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Ni vå	Studieby	Studie-plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie-plasser	Forskjell ramme-kandidater
BSPL	Sykepleie	B3	Gjøvik	220	90 %	#N/A	76 %	21	0
BRADIO	Radiografi	B3	Gjøvik	25	124 %	#N/A	59 %	-6	0
BPARAMED	Paramedisin	B3	Gjøvik	30	103 %	#N/A	59 %	-1	0
BERGO	Ergoterapi	B3	Gjøvik	35	106 %	#N/A	68 %	-2	0
HSGVEB	Vernepleie	B3	Trondheim	100	106 %	77 %	78 %	-6	19
HSGFTB	Fysioterapi	B3	Trondheim	80	95 %	72 %	69 %	4	26
HSGAUB	Audiologi	B3	Trondheim	40	118 %	67 %	65 %	-7	8
CMED	Medisin	PR	Trondheim	20	93 %	83 %	80 %	2	5
CMED	Medisin	PR	Trondheim	16	94 %	83 %	80 %	1	4
CMED	Medisin	PR	Trondheim	119	101 %	83 %	80 %	-1	19
BSPL	Sykepleie	B3	Trondheim	250	100 %	#N/A	76 %	1	0
BRADIO	Radiografi	B3	Trondheim	45	110 %	#N/A	59 %	-4	0
BERGO	Ergoterapi	B3	Trondheim	85	102 %	#N/A	68 %	-2	0
BBEV	Bevegelsesvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	60	118 %	44 %	59 %	-11	29
BSPL	Sykepleie	B3	Ålesund	145	99 %	#N/A	76 %	2	0

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) for NV. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
MTNANO	Nanoteknologi	M5	Trondheim	40	105 %	68 %	58 %	-2	12
MTMT	Materialteknologi	M5	Trondheim	40	99 %	49 %	58 %	0	21
MTMAT	Matvitenskap, teknologi og bærekraft	B3	Trondheim	45	96 %	55 %	56 %	2	21
MTKJ	Industriell kjemi og bioteknologi	M5	Trondheim	111	101 %	57 %	58 %	-1	47
MTFYMA	Fysikk og matematikk	M5	Trondheim	115	105 %	62 %	58 %	-5	40
MBIOT5	Bioteknologi	M5	Trondheim	35	110 %	57 %	58 %	-3	13
FTHINGMAT	Ingeniør, materialteknologi	B3	Trondheim	38	108 %	56 %	59 %	-3	15
FTHINGKJ	Ingeniør, kjemi	B3	Trondheim	35	103 %	61 %	59 %	-1	13
BKJ	Kjemi	B3	Trondheim	40	100 %	46 %	48 %	0	22
BIHAV	Ingeniør, havbruk	B3	Trondheim	35	103 %	#N/A	59 %	-1	0
BFY	Fysikk	B3	Trondheim	50	103 %	39 %	48 %	-1	30
BBIOING	Bioingeniør	B3	Trondheim	80	98 %	#N/A	77 %	2	0
BBI	Biologi	B3	Trondheim	75	104 %	63 %	48 %	-3	26
BBIOING	Bioingeniør	B3	Ålesund	35	96 %	#N/A	77 %	1	0
427BT	Bioteknologi	B3	Ålesund	20	92 %	76 %	48 %	2	6
298BMI	Biomarin innovasjon	B3	Ålesund	35	99 %	78 %	61 %	0	8

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for bachelorprogram (B3), femårige integrerte masterprogram (M5) og profesjonsprogram (PR) for SU. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf. snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
MLSAM	Lektor i samfunnsfag, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	35	100 %	67 %	48 %	0	11
MLKIDR	Lektor i kroppsøving og idrettsfag, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	30	95 %	78 %	48 %	2	8
MLGEOG	Lektor i geografi, 8.-13. trinn	M5	Trondheim	18	83 %	58 %	48 %	3	9
MGLU5-10	Grunnskolelærer, 5.-10. trinn, med norsk	M5	Trondheim	75	108 %	#N/A	51 %	-6	0
MGLU5-10	Grunnskolelærer, 5.-10. trinn, med matematikk	M5	Trondheim	75	103 %	#N/A	51 %	-2	0
MGLU1-7	Grunnskolelærer, 1.-7. trinn	M5	Trondheim	240	96 %	#N/A	55 %	10	0
LTARKIV	Arkiv- og samlingsforvaltning	B3	Trondheim	40	113 %	50 %	49 %	-5	18
HSGSOB	Sosialt arbeid	B3	Trondheim	90	109 %	80 %	79 %	-8	12
HSGBVB	Barnevern	B3	Trondheim	90	100 %	74 %	77 %	0	23
CPSYR	Psykologi, profesjonsstudium	PR	Trondheim	90	102 %	#N/A	80 %	-2	0
BYRK	Yrkesfaglærer, teknologi og industrifag	B3	Trondheim	15	50 %	74 %	77 %	8	9
BYRK	Yrkesfaglærer, restaurant- og matfag	B3	Trondheim	10	20 %	74 %	77 %	8	9
BYRK	Yrkesfaglærer, helse- og oppvekstfag	B3	Trondheim	20	82 %	74 %	77 %	4	8
BYRK	Yrkesfaglærer, elektro og datateknologi	B3	Trondheim	10	25 %	74 %	77 %	8	8
BYRK	Yrkesfaglærer, bygg- og anleggsteknikk	B3	Trondheim	15	62 %	74 %	77 %	6	8
BSOS	Sosiologi, bachelor	B3	Trondheim	80	105 %	38 %	49 %	-4	48
BSANT	Sosialantropologi, bachelor	B3	Trondheim	80	108 %	40 %	49 %	-7	45
BSAMIDR	Samfunns- og idrettsvitenskap	B3	Trondheim	55	93 %	45 %	49 %	4	32
BPSY	Psykologi, bachelor	B3	Trondheim	155	98 %	55 %	58 %	3	72
BPOL	Statsvitenskap, bachelor	B3	Trondheim	100	100 %	53 %	49 %	0	47
BPED	Pedagogikk, bachelor	B3	Trondheim	100	115 %	41 %	53 %	-15	53
BGEOG	Geografi, bachelor	B3	Trondheim	60	98 %	61 %	49 %	1	24

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater i bachelorprogram (B3) og femårige integrerte masterprogram (M5) for ØK. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme- kandidater
BLOG	Logistikkledelse	B3	Gjøvik	40	103 %	45 %	41 %	-1	22
BØA	Økonomi og administrasjon	B3	Gjøvik	55	113 %	#N/A	41 %	-7	0
BØKLED-F	Økonomi og administrasjon, deltid	B3	Gjøvik	150	150 %	#N/A	41 %	-74	0
BSØK	Samfunnsøkonomi, bachelor	B3	Trondheim	100	116 %	44 %	41 %	-16	48
BØA	Økonomi og administrasjon, bachelor	B3	Trondheim	205	106 %	#N/A	41 %	-13	0
FTHINGLOG	Ingeniør, logistikk	B3	Trondheim	45	93 %	74 %	59 %	3	14
MSIVØK5	Økonomi og administrasjon	M5	Trondheim	105	114 %	#N/A	29 %	-15	0
MSØK/5	Samfunnsøkonomi, master	M5	Trondheim	25	120 %	40 %	29 %	-5	13
MTIØT	Industriell økonomi og teknologiledelse	M5	Trondheim	160	101 %	83 %	58 %	-2	26
359ML	Markedsføring, innovasjon og ledelse	B3	Ålesund	70	99 %	59 %	41 %	1	29
BØA	Økonomi og administrasjon, bachelor	B3	Ålesund	70	113 %	#N/A	41 %	-9	0

Detaljert Oversikt over toårige masterprogram (M2/ME) ved alle fakultet.

I oversikten gjelder møtt-tallene for andel av norsk/nordisk kvote for internasjonale program, mens gjennomstrømming gjelder programmet. På sikt vil også EU og internasjonal kvote inkluderes for internasjonale toårige program.

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for AD. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MIXD	Interaction Design	M2	Gjøvik	13	98 %	72 %	88 %	0	4
MAAR2	Arkitektur	M2	Trondheim	10	113 %	97 %	83 %	-1	-1
MAEIENDOM	Eiendomsutvikling og forvaltning	M2	Trondheim	24	121 %	89 %	83 %	-5	-2
MFA	Fine Art	M2	Trondheim	20	65 %	92 %	79 %	7	8
MSSUSARC	Sustainable Architecture	M2	Trondheim	10	63 %	87 %	83 %	4	5
MFYSPL	Fysisk planlegging	M2	Trondheim	30	104 %	75 %	83 %	-1	7
MSDESIG	Industrial Design	M2	Trondheim	10	103 %	100 %	75 %	0	0
MSA1	Urban Ecological Planning	M2	Trondheim	5	47 %	77 %	83 %	3	3

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for HF. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MTYSK	Tysk	M2	Trondheim	4	36 %	25 %	66 %	3	4
MSTS	Studier av kunnskap, teknologi og samfunn	M2	Trondheim	18	123 %	76 %	66 %	-4	1
MSKIP	Språk og kommunikasjon i profesjoner	M2	Trondheim	20	83 %	#N/A	66 %	3	#N/A
MRVI	Religionsvitenskap	M2	Trondheim	5	47 %	45 %	66 %	3	4
MPHFENG	English Linguistics and Language Acquisition	M2	Trondheim	2	50 %	100 %	66 %	1	1
MNORD	Nordisk språk og litteratur	M2	Trondheim	7	57 %	74 %	66 %	3	4
MMUSV	Musikkvitenskap, studieretning i musikkvitenskap	M2	Trondheim	13	67 %	80 %	66 %	4	6
MMUSV	Musikkvitenskap, studieretning i komposisjon	M2	Trondheim	2	50 %	80 %	66 %	1	1
MMUST	Creative Music Technology	M2	Trondheim	4	81 %	73 %	66 %	1	2
MMPROD	Film- og videoproduksjon	M2	Trondheim	10	67 %	82 %	66 %	3	5
MKULMI	Kulturminneforvaltning	M2	Trondheim	10	113 %	65 %	66 %	-1	3
MKUH	Kunsthistorie	M2	Trondheim	7	89 %	50 %	66 %	1	4
MKRIG	Krig og samfunn	M2	Trondheim	40	103 %	#N/A	66 %	-1	#N/A
MKKS	Likestilling og mangfold	M2	Trondheim	18	106 %	78 %	66 %	-1	3
MHIST	Historie, studieretning i klassiske fag	M2	Trondheim	3	36 %	75 %	66 %	2	2
MHIST	Historie, studieretning i historie	M2	Trondheim	30	91 %	75 %	66 %	3	10
MFRAN	Fransk	M2	Trondheim	4	25 %	17 %	66 %	3	4
MFMV	Film- og medievitenskap, studieretning i filmvitenskap	M2	Trondheim	8	55 %	68 %	66 %	4	5
MFMV	Film og medievitenskap, studieretning i medievitenskap	M2	Trondheim	5	44 %	68 %	66 %	3	4
MFI	Filosofi	M2	Trondheim	12	69 %	57 %	66 %	4	7
MEURSTUD	European Studies	M2	Trondheim	12	111 %	100 %	66 %	-1	-1
MENG	Engelsk	M2	Trondheim	12	69 %	67 %	66 %	4	7
MDT	Drama og teater, Trondheim	M2	Trondheim	12	65 %	82 %	66 %	4	6
MARK	Arkeologi, Trondheim	M2	Trondheim	10	120 %	63 %	66 %	-2	3
MALIT	Allmenn litteraturvitenskap, Trondheim	M2	Trondheim	8	43 %	60 %	66 %	5	6

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for IE. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MISEB	Information Security, experience based - part time	ME	Gjøvik	30	179 %	#N/A	#N/A	-24	#N/A
MISD	Information Security- part time	M2	Gjøvik	30	113 %	#N/A	74 %	-4	#N/A
MIS	Information Security	M2	Gjøvik	64	80 %	44 %	74 %	13	41
MACS	Applied Computer Science	M2	Gjøvik	7	97 %	58 %	74 %	0	3
MSTCNNS	Digital Infrastructure and Cyber Security	M2	Trondheim	18	97 %	72 %	75 %	1	5
MSMFMA	Mathematical Sciences	M2	Trondheim	14	73 %	70 %	74 %	4	7
MSIT	Informatics - Software Engineering	M2	Trondheim	26	106 %	#N/A	74 %	-2	#N/A
MSIT	Informatics - Interaction Design, Game and Learning Technology	M2	Trondheim	26	101 %	#N/A	74 %	0	#N/A
MSIT	Informatics - Databases and Search	M2	Trondheim	20	113 %	#N/A	74 %	-3	#N/A
MSIT	Informatics - Artificial Intelligence	M2	Trondheim	20	107 %	#N/A	74 %	-1	#N/A
MSELSYS	Electronic Systems Design	M2	Trondheim	29	93 %	87 %	75 %	2	6
MSELPOWER	Electric Power Engineering	M2	Trondheim	12	150 %	82 %	75 %	-6	-3
MITK	Kybernetikk og robotikk	M2	Trondheim	45	102 %	83 %	75 %	-1	7
MIIK	Industriell kybernetikk	M2	Trondheim	29	101 %	85 %	75 %	0	4
MIENERG	Energi og miljø	M2	Trondheim	35	107 %	87 %	75 %	-2	2
MIDT	Datateknologi – programvaresystemer	M2	Trondheim	16	104 %	88 %	75 %	-1	1
MIDT	Datateknologi - kunstig intelligens	M2	Trondheim	8	122 %	88 %	75 %	-2	-1
MIDT	Datateknologi - databaser og søk	M2	Trondheim	8	113 %	88 %	75 %	-1	0
MIDT	Datateknologi - algoritmer og datamaskiner	M2	Trondheim	16	106 %	88 %	75 %	-1	1
ITMAIKTSA	Digital samhandling	M2	Trondheim	20	87 %	70 %	74 %	3	8
880MVS	Simulation and Visualization	M2	Ålesund	5	26 %	59 %	75 %	4	4

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for IV. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MSUMA	Sustainable Manufacturing	M2	Gjøvik	6	34 %	60 %	75 %	4	5
MIBYGG	Bygg- og miljøteknikk - digitale byggeprosesser	M2	Gjøvik	16	61 %	91 %	75 %	6	7
MSSUBSEA	Subsea Technology	M2	Trondheim	6	200 %	#N/A	75 %	-6	#N/A
MSSE	Sustainable Energy	M2	Trondheim	7	81 %	80 %	75 %	1	2
MSRAMS	Reliability, Availability, Maintainability and Safety	M2	Trondheim	2	80 %	78 %	75 %	0	1
MSN1	Marine Technology	M2	Trondheim	2	0 %	86 %	75 %	2	2
MSINDECOL	Industrial Ecology	M2	Trondheim	6	138 %	80 %	75 %	-2	-1
MSGLOMAN	Global Manufacturing Management	M2	Trondheim	4	155 %	77 %	75 %	-2	-1
MSGEOTECH	Geotechnics and Geohazards	M2	Trondheim	4	108 %	86 %	75 %	0	0
MSGEOS	Geoscience and Georesources - Petroleum Engineering	M2	Trondheim	3	0 %	#N/A	75 %	3	#N/A
MSGEOS	Geoscience and Georesources - Mineral Resource Engineering	M2	Trondheim	1	0 %	#N/A	75 %	1	#N/A
MSGEOS	Geoscience and Georesources - Applied Geoscience	M2	Trondheim	2	0 %	#N/A	75 %	2	#N/A
MSB1	Hydropower Development	M2	Trondheim	2	117 %	89 %	75 %	0	0
MIPROD	Produktutvikling og produksjon	M2	Trondheim	40	109 %	89 %	75 %	-4	1
MIMART	Marin teknikk	M2	Trondheim	16	84 %	93 %	75 %	3	4
MIBYGG	Bygg- og miljøteknikk	M2	Trondheim	67	103 %	91 %	75 %	-2	5
MGEOL	Geologi, miljø- og anleggsgeologi	M2	Trondheim	8	125 %	90 %	74 %	-2	-1
MGEOL	Geologi, grunnleggende og anvendt geologi	M2	Trondheim	10	120 %	90 %	74 %	-2	-1
MGEOL	Geologi, arktisk geologi	M2	Trondheim	4	0 %	90 %	74 %	4	4
MLAKMO	Operativ maritim ledelse	M2	Ålesund	20	105 %	32 %	32 %	-1	13
850ME	Naval Architecture - experience based	ME	Ålesund	6	11 %	#N/A	#N/A	5	#N/A
850MD	Naval Architecture	M2	Ålesund	4	43 %	80 %	75 %	2	3
845ME	Product and Systems Engineering - experience based	ME	Ålesund	8	21 %	#N/A	#N/A	6	#N/A
840MD	Product and Systems Engineering	M2	Ålesund	4	107 %	56 %	75 %	0	2
830MDO	Operativ maritim ledelse, erfaringsbasert	ME	Ålesund	10	87 %	#N/A	#N/A	1	#N/A

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for MH. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf. snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MSPUHE	Global Health	M2	Trondheim	11	45 %	78 %	62 %	6	7
MSPAHE	Physical Activity and Health - Occupational Science	M2	Trondheim	20	20 %	#N/A	62 %	16	#N/A
MSPAHE	Physical Activity and Health - Movement Science	M2	Trondheim	20	58 %	#N/A	62 %	9	#N/A
MSPAHE	Physical Activity and Health - Exercise Physiology	M2	Trondheim	20	93 %	#N/A	62 %	2	#N/A
MSNEUR	Neuroscience	M2	Trondheim	10	150 %	81 %	81 %	-5	-2
MSMOLMED	Molecular Medicine	M2	Trondheim	15	162 %	81 %	81 %	-9	-5
MPHLS	Psykisk helse - psykisk helsearbeid - erf.basert	ME	Trondheim	10	153 %	#N/A	75 %	-5	#N/A
MPHLS	Psykisk helse - miljøterapeutisk arbeid - erf.basert	ME	Trondheim	10	73 %	#N/A	75 %	3	#N/A
MPHLS	Psykisk helse - barn og unges psykiske helse - erf.basert	ME	Trondheim	10	157 %	#N/A	75 %	-6	#N/A
MKLIHEL	Klinisk helsevitenskap - smerte og sammensatte lidelser	M2	Trondheim	15	93 %	70 %	62 %	1	5
MKLIHEL	Klinisk helsevitenskap - fedme og helse	M2	Trondheim	15	71 %	70 %	62 %	4	8
MHELSP	Helsesykepleie	M2	Trondheim	25	116 %	#N/A	62 %	-4	#N/A
MFHLS	Folkehelse	M2	Trondheim	30	107 %	34 %	62 %	-2	19
MFHLS	Folkehelse (kun andreåret)	M2	Trondheim	10	66 %	34 %	62 %	3	8
MFARMASI	Farmasi	M2	Trondheim	20	93 %	89 %	89 %	1	3
MHLED	Helseledelse - deltid (Samarbeidsprogram)	M2	Ålesund	30	150 %	#N/A	70 %	-15	#N/A

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for NV. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

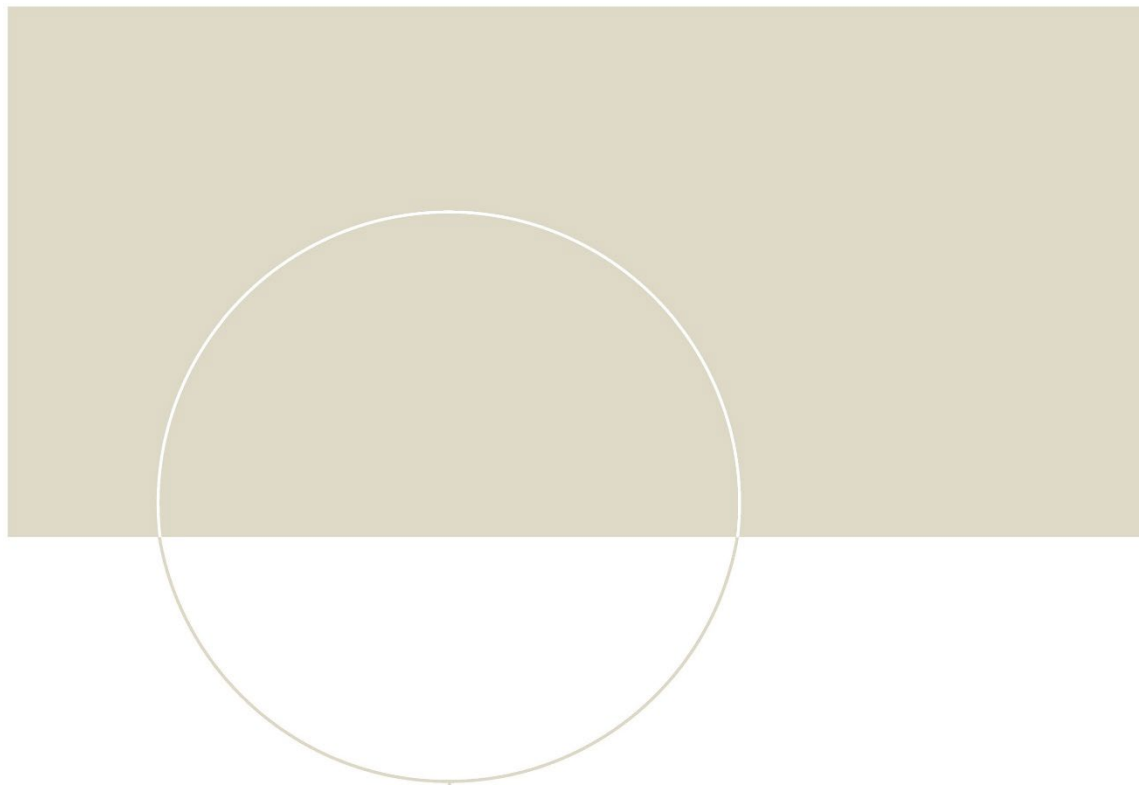
Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MSPHYS	Physics	M2	Trondheim	16	119 %	90 %	74 %	-3	-1
MSOCEAN	Ocean Resources	M2	Trondheim	17	165 %	65 %	74 %	-11	-1
MSNARM	Natural Resources Management – Geography	M2	Trondheim	6	56 %	92 %	74 %	3	3
MSNARM	Natural Resources Management – Biology	M2	Trondheim	5	167 %	92 %	74 %	-3	-3
MSMT	Materials Science and Engineering – Materials	M2	Trondheim	19	32 %	58 %	75 %	13	16
MSMT	Materials Sci. & Engin.- Energy Storage: Batteries & Hydrogen	M2	Trondheim	7	257 %	58 %	75 %	-11	-3
MSENVITOX	Environmental Toxicology and Chemistry	M2	Trondheim	13	77 %	92 %	74 %	3	4
MSCHEMBI	Sustainable Chemical and Biochemical Engineering-Chemistry	M2	Trondheim	3	79 %	#N/A	75 %	1	#N/A
MSCHEMBI	Sustainable Chemical and Biochemical Engineering-Chem.Eng.	M2	Trondheim	9	143 %	#N/A	75 %	-4	#N/A
MSCHEMBI	Sustainable Chemical and Biochemical Engineering- Biotechnology	M2	Trondheim	3	57 %	#N/A	75 %	1	#N/A
MSCHEM	Chemistry	M2	Trondheim	10	93 %	90 %	74 %	1	2
MSBIOTECH	Biotechnology	M2	Trondheim	10	137 %	87 %	74 %	-4	-2
MSBIO	Biology	M2	Trondheim	23	48 %	84 %	74 %	12	14
MSBIO	Biology - NABIS	M2	Trondheim	5	60 %	84 %	74 %	2	2
FTMAMAT	Matvitenskap, teknologi og bærekraft	M2	Trondheim	20	77 %	88 %	75 %	5	7

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for SU. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MVL	Læring i arbeidsliv og samfunn	M2	Trondheim	15	82 %	46 %	69 %	3	9
MSOS	Sosiologi	M2	Trondheim	25	68 %	72 %	69 %	8	13
MSGLOPOL	Globalisation and Sustainable Development	M2	Trondheim	7	130 %	79 %	69 %	-2	0
MSARB	Sosialt arbeid	M2	Trondheim	20	115 %	29 %	69 %	-3	13
MSANT	Sosialantropologi	M2	Trondheim	10	97 %	84 %	69 %	0	2
MRÅDG	Rådgivningsvitenskap	M2	Trondheim	30	101 %	79 %	69 %	0	6
MPSY	Psykologi - generell psykologi	M2	Trondheim	25	90 %	85 %	82 %	3	6
MPSY	Psykologi - arbeids- og organisasjonspsykologi	M2	Trondheim	25	97 %	85 %	82 %	1	4
MPOL	Statsvitenskap	M2	Trondheim	40	92 %	74 %	69 %	3	13
MPED	Pedagogikk - utdanning og oppvekst	M2	Trondheim	20	83 %	78 %	71 %	4	7
MPED	Pedagogikk - spesialpedagogikk	M2	Trondheim	35	107 %	78 %	71 %	-2	6
MPED	Pedagogikk - spesialpedagogikk, (2.år)	M2	Trondheim	10	37 %	78 %	71 %	6	7
MPCHILD	Childhood Studies	M2	Trondheim	5	63 %	90 %	69 %	2	2
MODAA	Organisasjon, digitalisering, administrasjon og arbeid	M2	Trondheim	20	127 %	#N/A	69 %	-5	#N/A
MMEDIE	Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi	M2	Trondheim	20	108 %	86 %	69 %	-2	1
MIDR	Iddrettsvitenskap	M2	Trondheim	15	120 %	73 %	69 %	-3	2
MGEOG	Geografi	M2	Trondheim	15	89 %	83 %	69 %	2	4
MFUNKSAM	Funksjonshemming og samfunn	M2	Trondheim	10	83 %	30 %	69 %	2	8
MENTRESAM	Innovasjon og bærekraftig samfunnsutvikling	M2	Trondheim	15	180 %	60 %	69 %	-12	-1
MDID	Fagdidaktikk - yrkesdidaktikk	M2	Trondheim	15	95 %	#N/A	71 %	1	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - samfunnsfagdidaktikk	M2	Trondheim	10	50 %	#N/A	71 %	5	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - norskdidaktikk	M2	Trondheim	10	68 %	#N/A	71 %	3	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - naturfagdidaktikk	M2	Trondheim	10	23 %	#N/A	71 %	8	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - matematikdidaktikk	M2	Trondheim	10	40 %	#N/A	71 %	6	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - kunstfagdidaktikk	M2	Trondheim	10	53 %	#N/A	71 %	5	#N/A
MDID	Fagdidaktikk - engelsk- og fremmedspråkdidaktikk	M2	Trondheim	10	43 %	#N/A	71 %	6	#N/A
MBVARB	Barnevernsarbeid	M2	Trondheim	19	98 %	#N/A	69 %	0	#N/A
MBV	Barnevern	M2	Trondheim	16	114 %	#N/A	69 %	-2	#N/A
MAD	Arkiv og dokumentasjonsforvaltning	M2	Trondheim	25	52 %	#N/A	69 %	12	#N/A

Oversikt over fyllingsgrad, gjennomstrømming, ubrukte studieplasser og forskjellen mellom ramme og produserte kandidater for ØK. Gjennomsnitt for siste tre mulige år.

Kode	Program	Nivå	Studieby	Studie- plasser 2023	Møtt snitt 3 år	Gjf.snitt 3 år program	Gjf.snitt 3 år sektor	Ubrukte studie- plasser	Forskjell ramme - kandidater
MIIDS	Industriell innovasjon og digital sikkerhet	M2	Gjøvik	30	72 %	#N/A	70 %	8	#N/A
MENTRE	Entreprenørskap, realfaglig profil - NTNUs entreprenørskole	M2	Trondheim	5	140 %	76 %	74 %	-2	0
MENTRE	Entreprenørskap, samf.vit. profil - NTNUs entreprenørskole	M2	Trondheim	10	177 %	76 %	74 %	-8	-3
MFINØK	Finansiell økonomi	M2	Trondheim	25	121 %	68 %	70 %	-5	4
MHMS	Bærekrafts-, arbeidsmiljø- og sikkerhetsledelse - realfaglig	M2	Trondheim	10	67 %	50 %	74 %	3	7
MIENTRE	Entreprenørskap MIENTRE - NTNUs entreprenørskole	M2	Trondheim	22	63 %	78 %	75 %	8	11
MIHMS	Bærekrafts-, arbeidsmiljø- og sikkerhetsledelse - ingeniør	M2	Trondheim	14	110 %	82 %	75 %	-1	1
MRR	Regnskap og revisjon	M2	Trondheim	30	117 %	79 %	70 %	-5	2
MSPROMAN	Project Management	M2	Trondheim	7	200 %	85 %	75 %	-7	-5
MSØK	Samfunnsøkonomi	M2	Trondheim	25	112 %	73 %	70 %	-3	5
ØAMLT	Ledelse av teknologi	M2	Trondheim	40	113 %	79 %	70 %	-5	4
ØAMPA3	Master of Public Administration	ME	Trondheim	35	69 %	#N/A	42 %	11	#N/A
ØAMSC	Økonomi og administrasjon	M2	Trondheim	90	118 %	86 %	70 %	-16	-1
860MIB	International Business and Marketing	M2	Ålesund	15	109 %	83 %	70 %	-1	1

Saksansvarlig: Bjørn Haugstad
Saksbehandler: Annette Ysland Ludvigsen og Roar Tobro

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Ny rammefordelingsmodell (RFM)

Bakgrunn

I styreseminaret 22. januar 2024 fikk styret en innføring og orientering om ny nasjonal finansieringsmodell, samt arbeidet med å revidere vår egen rammefordelingsmodell (RFM). Arbeidet med å revidere RFM har skjedd i regi av Finansieringsutvalget som rektor oppnevnte i 2022. Finansieringsutvalget har i tråd med [mandatet](#) gjennomført en [evaluering](#) av den nåværende rammefordelingsmodellen, og både evalueringen og forslagene om endringer i denne har vært på bred høring i organisasjonen.

I denne saken presenteres styret for Rektors anbefaling om ny rammefordelingsmodell (RFM 2.0). Rektors anbefalinger bygger på Finansieringsutvalgets tilråding, og majoriteten av [høringssvarene](#) fra organisasjonen. Hensikten med saken er å orientere og oppdatere styret om hvilke endringer som er aktuelle, før forslagene legges fram for styret for endelig beslutning i juni-møtet. De endringene som rektor anbefaler, følger opp endringene i ny nasjonal modell (Meld. St. 14 2022 – 2023 og prop. 1 S 2023 – 2024).

Rammefordelingsmodellen regulerer hvordan NTNU fordeler rammebevilgningen fra Kunnskapsdepartementet (KD). Denne rammebevilgningen utgjør en stor og viktig del av NTNUs samlede finansiering, men dekker ikke det totale bildet. Både inntektene fra bidrags- og oppdragsaktiviteten (BOA) og andre viktige mekanismer knyttet til økonomistyringen, har betydning for totalfinansieringen og den samlede økonomistyringen, og er viktige rammebetingelser for den faglige virksomheten. I dette notatet fremlegges kun Rektors anbefalte endringer for NTNUs RFM, med andre ord hvordan NTNU skal fordele bevilgningen fra KD til fakultetene og museet. Arbeidet med å vurdere andre deler av NTNUs totale finansieringsmodeller er imidlertid et større, pågående arbeid som vil bli presentert for styret senere.

Formålet med rammestyringsmodellen (RFM)

Rektor mener rammefordelingsmodellens viktigste oppdrag er å fordele ressurser på en måte som sikrer god og helhetlig ressursbruk og virksomhetsstyring, og som bygger oppunder NTNUs langsiktige strategi, samtidig som det ikke skapes eller oppstår uønskede bivirkninger. For å oppfylle dette formålet vurderer Rektor at den viktigste jobben til RFM er å gi stabilitet og forutsigbarhet for kjernevirksomheten. Med andre ord bør strategiske prioriteringer og føringer i første rekke skje gjennom god virksomhetsstyring, faglige prioriteringer og god faglig og administrativ ledelse. Rektor vil understreke

at en rammefordelingsmodell ikke bør tillegges formål og oppgaver en slik modell ikke kan løse, og Rektor anbefaler derfor å ikke benytte økonomiske incentiver i RFM for styringsformål. Dette er også i tråd med regjeringens tillitsreform.

Rektor anbefaler at rammestyringsprinsippet fortsatt legges til grunn. Rammestyringsprinsippet innebærer at fakulteter og andre budsjettenheter selv har ansvaret for å prioritere hvordan de best kan realisere sine mål og faglige ambisjoner innenfor sine inntektsrammer og føringer gitt i sentrale styringssignal, samtidig som god økonomistyring og effektiv drift ivaretas. Felles prioriteringer og føringer fra styret og rektor bør skje gjennom tildelingsbrev og rektors styringsdialog, samt RSO. RSO vil bli viktigere enn noensinne, da disse midlene vil være avgjørende for at NTNU skal kunne realisere målene i utviklingsavtalen og ambisjoner slik de kommer til uttrykk i NTNUs strategi.

Ved en slik arbeidsfordeling mellom rammestyringsmodell på den ene siden, og virksomhetsstyring og ledelse på den andre siden, blir medvirkning, god ledelse og virksomhetsstyring enda viktigere enn før. Det er føringer og prioriteringer som gjøres gjennom toveis dialog i ledelseslinjen, og i medvirkning med ansatte og studenter, som skal oppfylle NTNUs ambisjoner, mens RFM skal fordele ressurser på en stabil, forutsigbar og hensiktsmessig måte. Dette innebærer også at instituttene som NTNUs viktigste «førstelinje» og verdiskapende enheter gis både tillit og ansvar for de operasjonelle strategiske og driftsmessige prioriteringene innenfor NTNUs utdannings-, forsknings- og innovasjonsvirksomhet.

Ny rammefordelingsmodell (RFM 2.0) – rektors anbefalinger

Rammefordelingsmodellen er styrets redskap for å fordele den årlige rammebevilgningen fra KD på en enkel og transparent måte som en del av den årlige budsjettprosessen. Mekanismene som bestemmer rammefordelingen blir dermed forutsigbare og påregnelige for enhetene, og gir muligheter for tydelig strategisk styring og langsiktig planlegging på ulike nivå i organisasjonen.

Rektor mener derfor at ny RFM må ivareta følgende prinsipper:

- Rammestyringsprinsippet
- Forutsigbarhet, stabilitet og transparens
- Balanse mellom ledelse/virksomhetsstyring og rammestyringsmodell
- Motvirke økonomiske disincentiver som kan gå på bekostning av kvalitet i kjernevirksomheten
- Videreføre hovedlinjene i den nasjonale finansieringsmodellen så langt det er hensiktsmessig og mulig

Samtidig ønsker Rektor å understreke at en rammefordelingsmodell må balansere hensynet til enkelthet, forutsigbarhet og transparens på den ene siden med hensynet til treffsikkerhet på den andre siden. Det er store variasjoner internt på NTNU. En rammefordelingsmodell som tar hensyn til alle forhold det kan oppleves rimelig å ta hensyn til, vil lett bli komplisert, ugjennomtrengelig og uhåndterlig.

Rektor mener at den skisserte rammefordelingsmodellen vil:

- Forenkle modellen med å redusere antall resultatindikatorer.
- Hensynta framtidutsiktene ved å dempe effektene på studiepoengproduksjon for å skape stabilitet, forutsigbarhet og større «ro» i økonomien for instituttene og den faglige virksomheten.
- Motvirke disincentivet mot EU-forskning i den nasjonale modellen.

- Ivareta arbeidsdelingen og samvirket mellom ledelse/virksomhetsstyring og rammestyringsmodellen som komplementære virkemidler for utvikling av NTNU.

Rektor anbefaler derfor at RFM kun består av 2 resultatindikatorer:

- Studiepoengproduksjon
- Fullførte doktorgrader

Dette innebærer at Rektor ikke anbefaler at den nasjonale fullføringsindikatoren skal inngå i NTNUs RFM. Rektor anbefaler heller ikke å innføre andre indikatorer i RFM, men anbefaler at det inkluderes en EU-medfinansiering for EU-forskning, da den nasjonale modellen, samt EUs finansieringsregler, vil medføre et disincentiv for EU-forskning. Dette er også i tråd med høringsvaret NTNU ga til revisjonen av den nasjonale modellen, der NTNU anbefalte en egen indikator for EU-forskning.

Studiepoengproduksjon

Finansieringsutvalget, samt majoriteten av høringsvarene, har anbefalt at studiepoengproduksjonsindikatoren videreføres i RFM, men med en redusert incentivstyrke tilsvarende 65 % av KD-satsen. Samtlige fakultet ser behovet for en redusert incentivstyrke, men IE, MH og SU ønsket å ha en incentivstyrke som var høyere enn 65 %. Rektor slutter seg til anbefalingen fra Finansieringsutvalget og foreslår at *studiepoengproduksjonsindikatoren* gis en incentivstyrke tilsvarende 65 % av KDs satser, noe som innebærer at incentivstyrken målt i kroner er på omtrentlig samme nivå som indikatoren har i dagens RFM. Dette vil si at det kun er 65 % av KD-satsen som fordeles til det aktuelle fakultetet. Differansen mellom KD-sats og RFM-sats fordeles prorata mellom alle fakultet.

På denne måten vil en nedgang i studiepoengproduksjon ikke gi en like drastisk bevilgningsnedgang på fakultets-/instituttnivå som en videreføring av KD-satsen ville ha gitt. Rektor vurderer det som realistisk å forvente at studiepoengproduksjon vil gå ned over tid, blant annet som en konsekvens av reduserte ungdomskull. Demografiske utsikter, kombinert med tilsynelatende redusert studietilbøyelighet blant ungdom, tilsier forsiktighet. Rektor ser derfor behov for en rammefordelingsmodell som demper og utjevner effektene av nedgang i bevilgninger for det enkelte institutt og fakultet. Dette gjør også at eventuelle eksterne hendelser som ligger utenfor NTNUs påvirkning (for eksempel petroleums krisen og omdømmetap på spesifikke yrker), ikke bare blir et fakultetsansvar, men også et institusjonsansvar. En redusert incentivstyrke gir dermed en mer solidarisk RFM, som bygger oppunder Ett NTNU.

Samtidig vil full incentivstyrke også medføre tilsvarende rask bevilgningsoppgang hvis studiepoengproduksjonen øker. Dette medfører i neste omgang et behov for raskt å igangsette ny aktivitet. Dette skjer gjerne gjennom ansettelse av fast personell, noe som «låser» bemanningen på et høyt aktivitetsnivå for lang tid framover. Hvis enheten senere får en bevilgningsnedgang, vil handlingsrommet til å foreta nødvendige justeringer være begrenset som følge av et høyt bemanningsnivå. Rektor ser derfor behovet for å tilrettelegge for en fordelingsmodell som ikke gir uhensiktsmessig sterke vekstincentiver. En viktig bakgrunn for de økonomiske utfordringene NTNU opplever nå, er at antall årsverk og studenter over tid har økt mer enn bevilgningene.

NTNUs totale studiepoengproduksjon er også mer stabil enn enkelt-fakulteter/-institutter sin studiepoengproduksjon. En modell med redusert incentivstyrke vil derfor være med på å bidra til en mer stabil bevilgningsutvikling for de enkelte enheter. Ved å anbefale en incentivstyrke på 65 % vil enhetene ikke få sterkere vekst-incentiver for studiepoengproduksjon enn dagens modell. Bevilgningsutviklingen vil ikke bli mer fluktuerende enn i dag, som følge av at differansen mellom KD-sats og RFM-sats anbefales fordelt prorata mellom alle fakultet.

Fullførte doktorgrader

Finansieringsutvalget, samt alle hørings svarene, anbefaler å videreføre fullføring av doktorgrader som en egen indikator. Dette vurderer også Rektor som hensiktsmessig og anbefaler til styret at ny RFM inkluderer og viderefører **fullførte doktorgrader** som en indikator, med samme sats som KD-satsen. Det anbefales at bevilgningen fordeles basert på veileders fakultetstilknytning (70 % hovedveileder og 30 % biveileder). Dette er tilsvarende praksis som i dag. Dette vil også tilrettelegge for tverrfaglighet, ved at bevilgningsfordelingen ikke påvirkes av hvilket fakultet doktorgradskandidaten er opptatt ved. Hvis ph.d.-studentenes fakultetstilørighet hadde vært avgjørende for bevilgningsfordelingen, kunne det oppstått et disincentiv mot å veilede studenter fra andre fakultet, da man kun ville fått kostnaden uten bevilgningsendringen.

EU-medfinansiering

Selv om den nasjonale finansieringsmodellen ikke inkluderer en egen EU-komponent, anbefaler Rektor at RFM skal inkludere en **EU-medfinansiering** som en målrettet støtteordning for medfinansiering av EU-prosjekter. Dette er også i tråd med Finansieringsutvalgets anbefaling, og majoriteten av hørings svarene. To av hørings spillene (IE og SU) poengterer at ivaretagelsen av EU-forskning heller bør være et fakultetsanliggende, og dette reflekteres også i tilrådingen fra Finansieringsutvalget. I hørings svarene blir det også formidlet et behov om å gjøre en samlet vurdering av alle virkemidler som skal ivareta EU-prosjekter.

EU-prosjekter har dårligere finansiering enn bidragsprosjekter finansiert av Forskningsrådet. Samtidig er disse prosjektene viktige for internasjonalt samarbeid, faglig fornyelse, kvalitet og relevans. Rektor anbefaler derfor at en EU-medfinansiering inngår i RFM for å hindre at instituttene skal oppleve disincentiver for å drive med EU-forskning.

Rektor anbefaler at medfinansieringen som ordningen vil gi skal gå direkte til instituttene, og at de får ca. 20 % medfinansiering på sin EU-aktivitet. Dette tilsvarer i gjennomsnitt differansen mellom kostnadene som EU dekker og de totale prosjektkostnadene. Rektor anbefaler videre at det benyttes en generell, flat sats for å ha en enkel og forståelig EU-medfinansieringsordning. Samtidig vil bruk av generelle satser medføre at ordningen blir enkel å administrere og kreve lite byråkrati. I tillegg anbefaler Rektor at rektors øremerkede rekrutterings-stillinger benyttes i de tilfellene EU ikke finansierer opplæringsdelen av ph.d.-stillinger.

Fullføringsindikatoren

Rektor anbefaler **ikke å videreføre fullføringsindikatoren** som inngår i den nasjonale finansieringsmodellen. Dette er i tråd med Finansieringsutvalgets anbefaling, og støttes av alle høringsinstansene med unntak av IE. Indikatoren måler institusjonens fullføringsandel sammenlignet med seg selv året forut og sammenlignet med gjennomsnittet i sektoren. Hvis indikatoren hadde blitt innført i 2024 hadde NTNU mottatt en bevilgningsøkning på ca. 6.9 millioner kroner. En videreføring av fullføringsindikatoren i RFM vil verken være en forenkling av modellen eller være nødvendig for å fordele bevilgning på en hensiktsmessig måte. Rektor vurderer derfor denne indikatoren som unødvendig kompleks, samtidig som indikatoren vil ha marginal økonomisk betydning. Rektor anbefaler derfor at indikatoren ikke inkluderes i ny RFM.

Fordeling av nye studieplasser finansiert over statsbudsjettet

For nye studieplasser som tildeles med finansiering over statsbudsjettet anbefaler Rektor at disse tildeles fakultetene med samme sats som KD benytter, i tråd med de fleste av hørings svarene og Finansieringsutvalgets anbefaling. På denne måten vil det ikke oppstå avvik mellom tildelt beløp og

internt fordelt beløp, og det gir en oversiktlig og forutsigbar fordelingsmodell hvis NTNU tildeles nye studieplasser.

Omfordeling av studieplasser på tvers av fakultet

Det er grunn til å forvente at samfunnets kompetansebehov i fremtiden vil være forskjellig fra dagens dimensjonering og fordeling av studieplasser mellom ulike fagområder. For å prioritere opp et studieprogram vil det være nødvendig å prioritere ned ett annet, gitt de politiske signalene om at institusjonene skal prioritere innenfor egen ramme, og at utdanningskvaliteten skal opprettholdes og/eller forskningsaktiviteten ikke skal forringes. Det er derfor viktig at NTNU har ordninger som sikrer dette på en god og hensiktsmessig måte. Finansieringsmodellen bestemmer hvilke bevilgningskonsekvenser et vedtak om omfordeling av studieplasser skal ha etter at det er fattet. For beskrivelse om hvordan prosessene og beslutningene om selve omfordelingen av studieplasser skal foregå vises det videre til i o-sak 09/24 om dimensjoneringsutvalget.

Når det gjelder omfordeling av bevilgning som følge av omfordeling av studieplasser på tvers av fakultet anbefaler Rektor at det settes et skarpt skille mellom mottakende og avgivende fakultet.

For mottakende fakultet anbefaler Rektor å bruke to ulike satser per studieplass avhengig om det er nytt studietilbud eller en oppskalering av et eksisterende studietilbud. For nye studietilbud anbefales det at KD-satsen for nye studieplasser benyttes. Mens ved en oppskalering av et eksisterende studietilbud anbefales det at satsen settes til 75 % av KD-satsen. Rektor ønsker å presisere at full KD-sats kan være nødvendig for å kunne tilby et studietilbud med god kvalitet. 75 % av KD-sats ved oppskalering av studietilbud er likevel anbefalt for å muliggjøre omdisponering av studieplasser på tvers av fakultet, og fordi oppskalering normalt vil være mindre kostnadskreven enn etablering av helt nye studieprogram.

Opprettelse av nye studieplasser der det ikke tilføres finansiering fra KD, må finansieres internt ved NTNU. Rektor vurderer det som urimelig og uheldig at mottakende fakultet må finansiere nye studieplasser i egen regi uten å bli tilført midler, da dette vil kunne gå på bekostning av utdanningskvaliteten for eksisterende studieprogram. Rektor anbefaler derfor at finansieringen av nye studieplasser primært hentes fra studier som er besluttet å nedlegge eller å nedskalere. Hvis det oppstår diskrepans mellom finansieringsbehov og identifiserte studier for nedskalering anbefaler Rektor at finansieringen av differansen hentes prorata fra fakultetenes totale bevilgning. Rektor ønsker imidlertid å påpeke at det er viktig at beløpet som hentes prorata er så lite som mulig, slik at NTNU ikke utmagrer andre deler av studieporteføljen. På dette området er det stor spredning i synspunkter i høringssvarene. Hvilken eksakt sats som benyttes for avgivende fakultet vil Rektor vurdere nærmere.

Faglig omstilling

En nedskalering av antall studieplasser og studietilbud kan medføre at NTNU har faste vitenskapelige ansatte som ikke har tilstrekkelig arbeidsoppgaver innenfor utdanningsaktiviteten. Dette kan medføre at fagmiljøer må omstille seg¹. Slike fagfelt er normalt knyttet opp mot andre, samtidig som det kan være kompetanser og ferdigheter knyttet til både undervisning og forskningsvirksomhet som kan være generiske, slik som pedagogiske og vitenskapelige metoder og praksis. De kan være viktige bidragsytere i andre studieprogram, men slik omstilling og kompetanseendring krever tid. Å sikre gode omstillingsprosesser for etablerte fagmiljø, både av hensyn til den enkelte ansatte og for institusjonen, krever treffsikre virkemidler og ressurser. En situasjon hvor et fagmiljø mister hele eller deler av sin

¹ Flere fakultet er i dag i en omstilling, hvor nye rammebetingelser har gitt konsekvenser som medfører en et behov for omstilling.

bevilgning grunnet omfordeling av studieplasser kan i ytterste konsekvens medføre oppsigelser av faste vitenskapelige ansatte. Hvis fagmiljøet mottar bevilgning fra en omstillingspott, kan dette styrke mulighetene for omstilling av fagmiljøet. Hvis det avgivende fagmiljøet kun mister en liten andel av sin bevilgning, trenger ikke en omstillingsbevilgning være nødvendig. Rektor forventer at fakultetene arbeider aktivt med kontinuerlig omstilling med tanke på fremtidens behov, slik at en sentral omstillingspott kun benyttes som en sikkerhetsmekanisme i tilfeller der fakultetet selv ikke har muligheter for å bære de kostnadene som omstillingen medfører.

Rektor anbefaler, slik også flertallet i Finansieringsutvalget tilrår, derfor at det etableres en slik omstillingspott og at denne finansieres av RSO, øremerket fakultet som må omstille eget fagmiljø grunnet omdisponering av studieplasser på tvers av fakultet. Tildelinger fra denne omstillingspotten bør skje etter fastsatte kriterier og være tidsavgrenset.

Vedlegg:

[Finansieringsutvalgets anbefaling](#)

15.05.2024
Saksbehandler: Personvernombud Thomas Helgesen

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Personvernombudets årsrapport 2023

Trondheim, 18.04.2024

ÅRSRAPPORT FRA NTNU SITT PERSONVERNOMBUD FOR 2023

Undertegnede har fylt rollen som lovpålagt personvernombud (PVO) for NTNU siden april 2018. Formålet med denne rapporten er å gi en overordnet redegjørelse for personvernombudets arbeid og status på personvernarbeidet på noen sentrale områder sett fra ombudets ståsted. I rapporten vil det også bli trukket frem noen risikoområder. Det vil også bli knyttet noen kommentarer til dagsaktuelle og fremtidige utfordringer.

1. Personvernombudets stilling og oppgaver

PVO rolle og oppgaver er regulert i personvernforordningen (forordningen) Etter forordningen skal personvernombudet sikres en uavhengig stilling og skal tilføres nødvendige tilganger og ressurser for å utføre sitt arbeid. Personvernombudet skal involveres i arbeid som gjelder personvern og skal rapportere til øverste ledelsesnivå. Denne rapporten kan ses på som en del av rapporteringen.

PVOs kjerneoppgaver i lys av forordningen er:

1) Gi NTNUs ledelse og ansatte informasjon og råd om forpliktelsene i forordningen og norsk lovgivning om personvern 2) Kontrollere overholdelsen av forordningen, norske personvernregler og interne retningslinjer 3) På anmodning gi råd om vurderingen av personvernkonsekvenser og kontrollere gjennomføringen 4) Være kontaktperson for de registrerte (de personer som opplysningene omhandler) 5) Samarbeide med Datatilsynet og fungere som Datatilsynets kontaktpunkt ved spørsmål om behandlinger av personopplysninger ved universitetet.

2. Involvering og kontaktpunkter internt

PVO har hatt halvårlige møter med direktør for organisasjon og infrastruktur, samt noe kontakt utover dette.

I 2023 og frem til dags dato har PVO hatt sitt primære kontaktpunkt med enhetene i fellesadministrasjonen gjennom deltakelse i Personvernklyngen som ble etablert i 2022. PVO har deltatt i ukentlige møter i Personvernklyngen. Gjennom deltakelse i ovennevnte klynge har PVO kommet i kontakt med og gitt råd og veiledning om hvordan personvernet best kan ivaretas i samsvar med personvernregelverket på sentrale virksomhetsområder.

Når det gjelder arbeidet med personvern på forskningsområdet, har PVO hatt en del kontakt med støttetjenesten Forskningsdatahjelpen (@Research Data.no) som er en sentral ressurs for arbeid med forskningsdata og som tilbyr bistand til alle forskere og studenter ved NTNU. PVO har blitt involvert i møter og i nettverk driftet av forskningsdatahjelpen.

Det medisinske fakultet har opprettet en egen nettverksgruppe for arbeid med personvern i helseforskning. PVO har hatt en del kontakt med personvernkoordinatoren i nettverket og har deltatt på en del møter i nettverket.

PVO har også hatt kontakt med og har deltatt i møter med HUNT forskningscenter og med HUNT Cloud.

PVO har også kontakt med bestemte roller når det gjelder utførelsen av PVO oppgaver, som bistand i avvikssaker og for bistand i forbindelse med personvernkonsekvensvurderinger (DPIA).

PVO har blitt involvert i og har deltatt i enkelte revisjoner og karlegginger, herunder har PVO deltatt i dialogmøte med HKdir i forbindelse med kartlegging av arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern på NTNU.

Personvernombudet har en del uformelle kontakter ut i virksomheten på ulike nivå som PVO samarbeider godt med.

3. Henvendelser til Personvernombudet fra de registrerte (de personopplysningen gjelder)

PVO er underlagt taushetsplikt etter personopplysningsregelverket, jfr personvernforordningen art. 38 (5). Taushetspliktene er særlig viktig der personvernombudet mottar henvendelser fra enkeltpersoner.

PVO anser at NTNU har gitt god informasjon om personvernombudet, dets rolle og oppgaver. Kontaktinformasjon anses å være lett tilgjengelig ved informasjon på nettstedet til NTNU og på intranett. Informasjon om personvernombudet tas også med i samtykkeskriv til forskningsdeltakere.

PVO mottar en del henvendelser fra studenter, ansatte, herunder tidligere ansatte, og studenter angående deres rettigheter og friheter, så som om rett informasjon, innsyn, retting og sletting.

Når det gjelder kontakt fra deltakere i forskningsprosjekter og andre undersøkelser, så kan det dreie seg om deres rettigheter og friheter som registrerte eller spørsmål av mer praktisk art. I en del tilfeller har det vært mer hensiktsmessig å henvise til prosjektansvarlig for nærmere informasjon og bistand.

4. Personvern i forskning

NTNU har avtale med og benytter seg av Sikt- Personverntjenester for bistand med så sikre og påvise at behandling av personopplysninger i forsknings – og studentprosjekter skjer i samsvar med personvernregelverket. Alle forsknings og studentprosjekter skal meldes til SIKT. Unntaket er helseforskningsprosjekter på MH-fakultetet som skal forhåndsgodkjennes av Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). Helseforskningsprosjekter der andre fakultet enn MH er forskningsansvarlig, skal meldes til Sikt i tillegg til søknad til REK.

PVO har inntrykk av at forskere, studenter og veiledere har god kjennskap til meldeplikten, og at det er utarbeidet god og tilgjengelig informasjon for når og hvordan et prosjekt skal meldes.

Sikt sitt meldingsarkiv tilfredsstillende NTNU sitt krav om protokoll (oversikt) over forsknings og studentprosjekter som innebærer behandling av personopplysninger (dette med nevnt som unntak av ovennevnte helseforskning ved MH fakultet)

Sikt vurderer også om prosjektet innebærer en behandling som krever at det må utføres en personvernkonsekvensvurdering (DPIA) og bistår i så fall med utarbeidelsen av denne. PVO blir involvert med i gjennomgangen av DPIA og blir bedt om å avgi merknader til denne før DPIA blir forelagt leder for evt godkjenning.

Sikt har i løpet av 2023 iverksatt et system med automatisert vurderinger av prosjekter med antatt lav personvernulempe. Det foretas en siling basert på opplysninger i meldeskjema som etter vurdering av visse kriterier tilsier lav personvernulempe. Dersom prosjektet oppfyller kriteriene, gis det automatisk forhåndsgodkjenning innen 24 timer. Dersom opplysningene ikke oppfyller kriteriene, underlegges vurderingen manuell behandling. Gevinsten er kort behandlingstid for enkle prosjekter uten behandling av særlige kategorier av personopplysninger. Det foreligger likevel en risiko for at foreligger feil i innmeldingen eller opplysninger i vedlagt dokumentasjon som tilsier at kriteriene for lav personvernulempe ikke er oppfylt, herunder ved at det skal behandles sensitive personopplysninger. Det må nevnes at systemet for siling bare vurderer informasjon fra meldeskjemaet og at opplysninger i vedlegg ikke inngår i silingsprosessen. Innen sektoren har enkelte institusjoner reservert seg mot denne typen vurderinger.

Sikt har redegjort for at det foreligger få feil i silingen til automatisert vurdering, Dette basert på kontroll og stikkprøver.

PVO mener at NTNU og/eller PVO bør gjennomføre en egen kontroll med om løsningen er akseptabel med tanke på risiko for feil innmelding og vurdering.

Et problem med Sikt er at de har begrenset kunnskap og muligheter til å vurdere hvilke verktøy som kan tillates brukt for lagring og behandling av personopplysninger i et prosjekt. Sikt forutsetter dermed at behandlingen skjer i samsvar med institusjonens retningslinje.

Helseforskning i regi av MH som underlegges vurdering hos REK, omfattes som nevnt ikke av meldeplikt til Sikt. MH har valgt å arbeide med vurdering av ivaretagelse av personvernet i forskningsprosjekter uten noen form for bistand fra Sikt, slik at arbeidet med vurderingene må utføres med egne ressurser. Arbeidet utføres i hovedsak med hjelp fra egne forskningsrådgivere og med evt bistand fra personvernombudet der dette er påkrevet. I følge rutine for behandling av helseforskning skal det utarbeides DPIA i alle helseforskningsprosjekter, hvilket skal sikre at alle

prosjekter blir underlagt grundig vurdering og at vurderingene blir dokumentert og samlet i en oversikt.

MH har etablert et eget nettverk med forskningsrådgiver å dele kompetanse og erfaringer om arbeidet med personvern i helseforskningsprosjekter og for å diskutere enkeltsaker. PVO har stilt seg til rådighet ved å delta i møter i nettverket for generell og konkret rådgivning. PVO anbefaler fortsatt fokus på opplæring og kompetanseheving på personvern i helseforskning til forskere og forskningsrådgiver, og at det utarbeides gode rutiner og veiledninger. MH har etablert god kontakt med ressurser i Forskningsdatahjelpen (Research Data@no) og med jurist i virksomhetsstyring. PVO er av den oppfatning at det er utarbeidet gode retningslinjer, veiledninger og malverk for arbeidet med personvern i helseforskningsprosjekter. Selv om MH synes å ha god oversikt over helseforskningsprosjekter med behandling av personopplysninger, så savnes det, etter PVO sin oppfatning, en god, dekkende og oppdater protokoll for behandlingsaktiviteten, og har således anbefalt det.

PVO er av den oppfatning at det arbeides godt og målrettet med personvern i helseforskningen på MH men at det er et forbedringspotensiale på kontroll og utvikling av systemer for lagring og behandling av personopplysninger. Dette gjelder også på andre forskningsområder enn helseforskning.

Forskningsdatahjelpen (Research Data@NTNU) er en tjeneste som ytes fra Universitetsbiblioteket som utgjør en sentral og viktig ressurs for arbeidet med forsknings- og studentprosjekter, herunder ved konkret rådgivning i enkeltprosjekter, men også i arbeidet med å utarbeide gode veiledninger for arbeidet med forsknings – og studentprosjekter, herunder med stort fokus på ivaretagelse av personvernet.

Forskningsdatahjelpen har også etablert et nettverk for personvern for administrativt ansatte med ansvar og eller interesser for behandling av personopplysninger i forskning. Nettverket utgjør et viktig forum for erfaringsdeling og kompetanseheving.

5. Arbeid med personvern på andre områder enn forskning, så som utdanning, formidling, kommunikasjon og administrasjon.

PVO er som tidligere deltaker i klynger og nettverk som sikrer god kontakt og involvering på de fleste virksomhetsområder hvor det behandles personopplysninger.

PVO opplever at kompetansen på området for personvern blant flere deltakere i klyngen har økt i betydelig grad, herunder som følge av fokus på egne opplæringstiltak rettet mot deltakerne i klyngen og som følge av erfaring og kompetanseutvikling gjennom behandling av saker som kommer til Personvernklyngen.

Med utgangspunkt i sak fra kommunikasjonsavdelingen til klyngen er det igangsatt et prosjekt med vurdering av personverkkonsekvenser ved NTNUs bruk av sosiale medier.

Videre er det utført grundige vurderinger for bruk av generativ kunstig intelligens i forbindelse med innføring av en samtalerobot for ansatte og nå senere for studenter. Det er utført risikovurderinger og gjennomført personvernkonsekvensvurderinger for å undersøke om det er

akseptabel ut fra nytte og risiko for de registrertes rettigheter å tilby slikt verktøy for ansatte og etter hvert studenter. PVO ble involvert og avga uttalelse før beslutning og aksept av risiko på ledernivå. Det er utformet retningslinjer for bruken av disse verktøyene som skal redusere risiko for potensielt negative konsekvenser for de registrertes rettigheter.

Den økte forståelsen av de personvernmessige utfordringen som kunstig intelligens medfører for de registrertes rettigheter, har muliggjort en mer forvarsling tilnærming til ny teknologi som kunstig intelligens medfører. Med bakgrunn i forståelse og erfaring fra disse prosjektene har NTNU sendt inn en søknad og fått tilslag til å være med i Datatilsynets regulatoriske sandkasse for personvernvennlige informasjon og digitalisering våren 2024, og pilotere om Microsoft 365 Copilot kan bli tatt i bruk i en stor organisasjon i offentlig sektor.

Det er utført mye annet viktig personvernarbeid på ulike sentrale områder hvor bla PVO har deltatt som rådgiver. Jeg får ikke nærmere inn på dette i denne rapportering.

6. Avvikshåndtering

PVO skal gi NTNU råd i avvikssaker relatert til personvern og være kontaktpunkt for eventuelt samarbeid med Datatilsynet. PVO erfarer at NTNU har gode rutiner for håndtering av avvik, herunder avvik på personvernområdet. PVO blir kontaktet for rådgiving og vurdering av om et avvik er å anse som et brudd på personopplysningsplikten og er av en slik karakter at det utløser varslingsplikt til Datatilsynet og om evt plik til å varsle de registrerte.

I PVO sin årsrapport fra 2022 er det uttrykt bekymring for om det medels for få avvik sett ut i fra NTNUs størrelse og kompleksitet og om studenter og ansatte har fått god nok opplæring om hva som utgjør avvik og hvordan det skal meldes.

PVO har lagt merke til at bekymringen er delt og har blitt tatt på alvor, herunder med iverksettelse av opplæringstiltak. PVO har også selv deltatt i møter i ulike nettverk hvor betydningen av å melde avvik for læring og utvikling har blitt satt på agendaen.

Det er således positivt å få tilbakemelding om det har vært en økning i meldte avvik på personvernområdet. NTNU har også byttet avvikssystem i løpet av året til samme system som HR og HMS. Det er sannsynligvis mer brukervennlig for ansatte og studenter at avvik innenfor flere områder meldes inn gjennom samme system. PVO anbefaler fortsatt å ha sterkt fokus på informere og gi informasjon om betydningen av å melde avvik for styrking av arbeidet med personvern.

7. Enkelte risiko og forbedringsområder som PVO vil fremheve for 2024

Vedrørende organisering

Som nevnt i PVO sin årsrapport for 2022 har PVO vært enig med funn i bla eksterne og interne revisjoner at det er behov for å etablere og videreutvikle et mer systematisk og helhetlig arbeid med informasjonssikkerhet og personvern ved NTNU, herunder sikre gode rutiner for internkontroll og oppfølging og prioritering av funn.

Det er foretatt en revisjon av styringssystemet for informasjonssikkerhet og personvern og det har vært gjennomført en prosess med omorganisering i fellesadministrasjonen, herunder med ny Avdeling og med overføring av sentrale funksjoner med betydning for arbeidet med personvern til avdeling for utvikling og virksomhetsstyring. Herunder med opprettelse av den nye funksjonen fagansvarlig person og ved opprettet en ny enhet for sikkerhet og beredskap som skal arbeid med bla sikkerhetsorganisering. PVO anser at en samling av nye ressurser i tillegg til eksisterende ressurser i den nye avdelingen, herunder slik at ressursene knyttes nærmere til virksomhetsstyringen, muliggjør en mer samlet og helhetlig oppfølging av personvernområdet, herunder med mulighet for utøvelse av mer koordinert utøvelse av internkontroll som utgangspunkt for videre arbeid med forbedring og utviklingen av personvernfeltet.

Ved ny kontorplassering i den nye virksomhetsstyringen vil PVO ha større mulighet til å ha nær kontakt og dialog med viktige funksjoner for personvernarbeidet samlet i den nye avdelingen for utviklingen og virksomhetsstyring.

Vedrørende automatiserte vurderinger av personvern i forskningsprosjekter

NTNU bør gjennomføre en grundig gjennomgang av prosjekter som har gjennomgått automatisk vurdering for å avklare om risikoen er akseptabel eller om det i likhet med enkelte andre i sektoren tas reservasjon mot automatisk vurdering.

NTNU kan i den forbindelse vurdere om det kan være hensiktsmessig å sortere ut enkelte prosjekter med antatt lav personulempe for behandling og oppfølging utenfor SIKT. En forutsetning for dette blir da at det blir anlagt et system for innmelding, vurdering, protollføring av disse prosjektene internt. NTNU bør da vurdere å bruke det verktøyet som NTNU har anskaffet for føring av protokoll, Visma Draftit.

Vedrørende styrking av protokollarbeidet ved NTNU

NTNU har anskaffet er protokollverktøy som vurdert som godt egnet verktøy til bruk for å tjene som protokoll (oversikt) over behandlinger av personopplysninger. Denne verktøy gjøre det mulig å opprette egne protokoller med egne innstillinger tilpasset type protokoll. PVO har anbefalt at arbeidet med å etablere protokoll prioriteres og at det gis opplæring og utpekt ansvarlige sentralt og ut i virksomheten for å sikre riktig innføring og vedlikehold av protokollen. Det bør videre prioriteres å etablere en fullverdig og levende protokoll for behandlinger av personopplysninger hvor NTNU behandler opplysninger på vegne av andre etter instruks, altså hvor NTNU har rollen som databehandler. Når det gjelder helseforskning fra MH som ikke er omfattet av bistand fra Sikt, så bør MH prioritere videre arbeid med å få på plass protokoll for helseforskning.

Vedrørende oppfølging av leverandører som behandler opplysninger på vegne av NTNU

PVO mener det er grunnlag for se nærmere på NTNUs forvaltning og oppfølging av avtaler med leverandører som behandler opplysninger på vegne av NTNU. Dette for å ha bedre kontroll og styring med hvordan personopplysninger behandles på vegne av NTNU.

8. Samarbeid og erfaringsutveksling eksterne

PVO deltar i et nasjonalt nettverk for personvernombud og i et nettverk med Personvernombudene i UH-sektoren.

PVO har deltatt i en profesjonelt faglig nettverk driftet av JUC.

Saksansvarlig: Ida Munkeby

Saksbehandler: Synøve H. Mørseth, Heine Skipnes, Bodil Åberg Mokkelbost og Ane Møller Gabrielsen.

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Pågående og planlagt aktivitet på personvernområdet

Formål

Rektor ønsker å gi styret den årlige orienteringen om planlagte og pågående aktiviteter for å styrke og utvikle arbeidet med personvern på NTNU. Redegjørelsen må sees i sammenheng med at Personvernombudet (heretter PVO) har levert sin årsrapport for 2023. I årsrapporten gir ombudet en redegjørelse for arbeid og status på personvernområdet, og peker på viktige forbedrings- og risikoområder. Rektor vil derfor avslutningsvis i dette notatet knytte noen kommentarer til de forbedrings- og risikoområdene som PVO peker på.

Bakgrunn

Det stilles skjerpede krav til ivaretagelsen av arbeidet med personvern og informasjonssikkerhet som en følge av den stadig raskere teknologiske utviklingen og økt spenning i verdenssamfunnet. NTNU er en virksomhet som spenner vidt både regionalt, nasjonalt og internasjonalt, med mer enn 9000 ansatte og 44 000 studenter. NTNU har et betydelig samfunnsoppdrag hvor krav til informasjonssikkerhet og personvern treffer alle virksomhetsområdene. NTNU må ivareta de myndighetskrav som stilles til informasjonssikkerhet og personvern.

Krav stilt til NTNU

Etatsstyringsmøte med KD- mai 2023

Det følger av den skriftlige oppsummeringen fra etatsstyringsmøte med departementet i 2023 at Kunnskapsdepartementet "forventer at NTNU etterlever kravene som departementet stiller til sikkerhetsarbeidet gjennom Styringsdokumentet for arbeidet med sikkerhet og beredskap, samt det som følger av annet relevant regelverk. Det er viktig at NTNU kan fremlegge dokumentasjon på arbeidet. Departementet viser også til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sin kartlegging av informasjonssikkerhet og personvern ved NTNU, og forventer at universitetet følger opp anbefalingene. Departementet merker seg at NTNU har styrket arbeidet med personvern, og forventer at NTNU innfører ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern i hele organisasjonen. Vi forutsetter at NTNU får på plass det som mangler av planverk for håndtering av alvorlige informasjonssikkerhets- og personvernhendelser (kontinuitet og beredskap)».

Tildelingsbrevet for 2024

I lys av det skjerpede trusselbildet internasjonalt, den økende avhengigheten av digital teknologi og den raske teknologiske utviklingen, forventer Kunnskapsdepartementet at NTNU styrker sitt arbeid med å forebygge, oppdage og håndtere alvorlige IKT-sikkerhetshendelser og brudd på personopplysningsikkerheten. I den forbindelse er behovet for tilfredsstillende kontinuitets- og beredskapsplaner særlig viktig.

Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon om informasjonssikkerhet i forskning

Riksrevisjonen gjennomførte i 2022 og 2023 en forvaltningsrevisjon om informasjonssikkerhet i forskning innenfor kunnskapssektoren. Målet med undersøkelsen var å vurdere hvordan forskningsvirksomheter under Kunnskapsdepartementet sikrer forskningsdata mot dataangrep og hvordan departementet ivaretar sitt overordnede ansvar for informasjonssikkerhet i høyere utdannings- og forskningssektoren. Riksrevisjonen har som del av dybdeundersøkelsen også vurdert hvordan rammeverket rundt behandling av personopplysninger fungerer da dette henger tett sammen med informasjonssikkerhetsarbeidet.

Funnene i rapporten har vært bakgrunn for et omfattende oppfølgingsarbeid ved NTNU i 2023, og det ble satt ned en egen arbeidsgruppe for å sikre fremdrift i arbeidet. Status for det videre arbeidet med tiltak vil bli forelagt styret i møte i juni 2024.

Dialogmøte HK-dir.

HK-dir. gjennomførte i januar 2024, som en del av Kunnskapsdepartementets styringsmodell for informasjonssikkerhet og personvern i høyere utdanning og forskning, et kartleggingsmøte om arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern ved NTNU. Kartleggingsmøtet danner grunnlag for tilbakemeldinger og anbefalinger fra HK-dir. for videre arbeid med informasjonssikkerhet og personvern. Disse tilbakemeldingene er enn så lenge ikke mottatt, men NTNU vil følge opp de anbefalingene som HK-dir. gir.

Internrevisjon

Internrevisor har i perioden desember 2023 - februar 2024 gjennomført en oppfølgingsrevisjon med NTNUs arbeid med personvern og informasjonssikkerhet. Internrevisor har avgitt rapport til rektor 26. februar 2024. Formålet med revisjonen i 2023 har vært å gi en overordnet stauts på NTNUs arbeid med anbefalingene gitt i forrige internrevisjon.

Ifølge rapporten erfarer internrevisor «at det har skjedd en positiv utvikling ved NTNU siden forrige internrevisjon. Samtidig ser internrevisjonen at det fremdeles gjenstår et arbeid med å gjennomføre anbefalingene gitt i tidligere internrevisjonsrapporter. Internrevisors hovedanbefaling er at NTNU «prioritere arbeidet med å få på plass en helhetlig styring og kontroll av personvern- og informasjonssikkerhetsområdet. Særlig relevant er det å sikre at den helhetlige styringen tar høyde for variasjonen i virksomheten, slik at tiltakene som innføres omfatter hele organisasjonen, både fellesadministrasjon, fakulteter og institutter».

Planlagte og pågående aktiviteter på personvernområdet

Rektor vil i det følgende redegjøre for planlagte og pågående aktiviteter på personvernområdet.

1. Ny organisering og helhetlig styringssystem for sikkerhet og beredskap

Det er med virkning fra 1. mars 2024 etablert en ny seksjon for sikkerhet og beredskap i ny avdeling for utvikling og virksomhetsstyring i Fellesadministrasjonen. Ny seksjon skal ha rollen som sentral sikkerhetsorganisasjon og vil ha som en sentral oppgave å etablere en sikkerhetskultur ved NTNU. Fagansvar for personvern er lagt til seksjon for virksomhetsstyring og fagansvar for informasjonssikkerhet ligger til seksjon for digital sikkerhet ved IT-avdelingen. Det vil bli etablert en sikkerhetsmatrise på tvers av organisasjonen. PVO er blitt samlokalisert med ny seksjon for sikkerhet og beredskap og seksjon for virksomhetsstyring.

I ny organisering vil det være en prioritert oppgave å etablere et funksjonelt styringssystem for sikkerhet. Styringssystem for informasjonssikkerhet og personvern ble revidert i 2023, men må gjennomgå på nytt for å sikre samsvar med nye organisering.

2. Nytt protokollverktøy for behandlingsaktiviteter

NTNU har en plikt i henhold til Personvernforordningen (GDPR) artikkel 30 til å holde oversikt over behandling av personopplysninger under NTNUs ansvar. Protokollen skal inneholde en oversikt over hvilke personopplysninger som behandles ved NTNU, hvorfor de behandles, hvem de deles med og hvordan man kan beskytte personopplysningene.

Det er igangsatt en prosess med implementering av ny protokoll. I første omgang blir alle administrative saksbehandlingsprosesser gjennomgått. NTNU har 376 ulike saksprosesser og alle avdelinger bidrar til å kartlegge hvordan personopplysninger behandles i hver saksprosess, og hvilke systemer som brukes. En første versjon av protokoll blir utarbeidet og datagrunnlaget blir importert til protokollverktøyet Visma Draftit sommeren 2024. Høsten 2024 blir innholdet gjennomgått, videreutviklet og kvalitetssikret gjennom etablerte prosedyrer i samarbeid med avdelingene.

Videre arbeid med oppfølging og revisjon av protokoll vil følge av styringssystemet.

a) Særlig om student- og forskningsprosjekter som behandler personopplysninger

I tråd med NTNUs Retningslinje for behandling av personopplysninger skal forsknings-, student-, og kvalitetssikringsprosjekter som behandler personopplysninger meldes til Sikt (tidligere «Norsk senter for forskningsdata – NSD»). Oversikt over behandlinger finnes i Sikts institusjonsportal hvor alle fakultet og institutt har tilgang. Det er p.t 3172 pågående behandlinger registrert og 1190 datahåndteringsplaner. Oversikten regnes som komplett og det er mulig å ta ut oversikter på kort tid. Krav til protokoll anses derfor som ivaretatt for dette området.

b) Særlig om protokoll over behandling av personopplysninger i helseforskningsprosjekter ved MH-fakultetet

PVO anbefaler i sin årsrapport at MH- fakultetet tar i bruk ny løsning for behandlingsprotokoll. MH er derfor inkludert i arbeidet med innføringen av protokollverktøyet. Fakultetet vil få muligheten til å tilpasse skjemaene i verktøyet til egen virksomhet innen helseforskning. Dette vil gjøres i samarbeid med delprosjekt om pilotering av intern protokoll og registrering, se punkt 3 a).

3. Personvern i forskning

Det arbeides på mange områder for å styrke arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern i forskning. Rektor vil peke på følgende aktivitet:

a) Forskningsdataprojektet (digitaliseringsprosjektet Forskningsdata (2021-2025)).

Forskningsdata er et prioritert utviklingsområde for NTNUs Digitaliseringsprogram i langtidsperioden 2022-25, med en rekke ulike delprosjekt. Prosjektet jobber for at forskere og studenter skal ha nødvendige verktøy, tjenester og e-infrastruktur for å kunne håndtere data i sin forskning på en praktisk og sikker måte, og som legger til rette for åpen og FAIR forskning. På verktøy- og infrastrukturen er særlig verktøy for fortrolige digitale intervju, infrastruktur for lagring og behandling av fortrolige data, og verktøy for automatisk transkribering relevant. Sistnevnte ble satt i drift i 2024 som tjenesten Tale til tekst, og er et verktøy for automatisk transkribering av åpne og interne lyd- og videodata. Det arbeides også med delprosjektet *Personvern i studentoppgaver*, som skal sikre at studentene får nødvendig kompetanse for å behandle personopplysninger. Dette delprosjektet skal levere rutiner og undervisningsopplegg, og fullføres i løpet av våren 2024. I tillegg startet delprosjektet *Intern protokoll forskning* opp våren 2024, og har som mål å pilotere

intern vurdering og registrering av meldeskjema fra masterstudenter i Visma Draftit. Delprosjektet vil utvikle rutiner for vurdering og registrering samt vurdere og protokollføre en begrenset mengde masterprosjekter fra ett spesifikt fakultet/masterprogram.

b) **Forskningsdatahjelpen (Research Data @NTNU)**

Forskningsdatahjelpen er en tjeneste som ytes fra Universitetsbiblioteket i samarbeid med IT-avdelingen. Dette er en felles støttetjeneste for alle ansatte og studenter ved NTNU, og gir støtte, råd og veiledning innen tema knyttet til forskningsdata.

Forskningsdatahjelpen har i 2023 hatt månedlige møter med jurist i avdeling for virksomhetsstyring, jurist i avdeling for utdanning, PVO og personvernrådgiver på MH. I tillegg deltar representanter fra ITs seksjon for digital sikkerhet. Gruppen drøfter problemstillinger hvor forskningsmiljøene ber om bistand. Gruppen drøfter og svarer ut henvendelser, koordinerer, veileder og gir hjelp til selvhjelp innen eksempelvis personvernkonsekvensvurderinger (DPIA), databehandleravtaler, avtaler om delt behandlingsansvar og overføring av personopplysninger til tredjeland. Gruppen benytter erfaringer i enkeltsaker til å utvikle godt støttemateriell til bruk i virksomheten.

c) **Nettverk for personvern i forskning**

Nettverk for personvern i forskning er et nettverk for administrativt ansatte ved NTNU som har ansvar og/eller interesse for behandling av personopplysninger i forskning. Nettverket er et forum for erfaringsdeling og informasjon, og legger til rette for kompetanseheving gjennom kurs og arrangementer. Forskningsdatahjelpen (Research Data @NTNU) er ansvarlige for nettverket, som avholder jevnlig møter.

4. Særlig om helseforskning

Helseforskningsprosjekter ved MH-fakultetet er ikke omfattet av Sikt-avtalen om personverntjenester, og fakultetet gjennomfører derfor selv personvern vurderinger og personvernkonsekvensvurderinger (DPIA) av disse prosjektene. Fakultetet fører også egen protokoll over behandling av personopplysninger i helseforskningsprosjekter, og NTNUs nye protokollverktøy vurderes tatt i bruk. MH fakultetet gjennomfører årlig internkontroll på 10% av fakultetets helseforskningsprosjekter, resultatet fra internkontrollen rapporteres til fakultetsstyret.

Fakultetet har opprettet et eget personvernforum med månedlige møter, og det jobbes kontinuerlig med å videreutvikle og forbedre samhandlingen mellom de ulike nivåene ved fakultetet. I begynnelsen av 2024 ble det lansert et eget nettkurs for behandling av personopplysninger i helseforskning, kurset er utviklet av Forskningsdatahjelpen i tett samarbeid med rådgivere ved MH. Helseforskningsprosjekter forholder seg ellers til NTNUs retningslinjer og tjenester for behandling av personopplysninger i forskning. Det jobbes ellers både med å løfte fram NTNUs interne tjeneste for fortrolige data, HUNT Cloud, og med å posisjonere NTNU for større samarbeidsprosjekt rundt helsedata og andre fortrolige data gjennom et mulig kompetansesenter for sensitive data.

MH fakultetet har sammen med St. Olavs hospital satt ned en arbeidsgruppe som i 2024 skal arbeide med å oppdatere retningslinjer for samarbeid om forskningsprosjekter. Arbeidsgruppen er forankret i felles forskningsutvalg, og vil rapportere til en styringsgruppe bestående av ledelse fra MH fakultetet og St. Olavs. Personvernforum på MH vil sammen med flere fungere som referansegruppe for arbeidet. De konkrete leveransene fra arbeidsgruppen vil blant annet være å komme til enighet om forståelsen av roller, rammer og avtaleverk som må være på plass når vi samarbeider om helseforskningsprosjekter (og annen forskning som

inneholder personopplysninger), slik at prosjektene oppfyller krav både i helseforskningsloven og personopplysningsloven. Nøkkelpersoner med kompetanse på aktuelle lovverk vil delta inn i arbeidet. De nye retningslinjene og tilhørende avtalemaler vil publiseres på NTNUs nettsider, og på nettsidene til forskningsavdelingen på St. Olavs.

PwC gjennomfører i perioden mars – mai 2024 en internrevisjon av internkontrollregimet for helseforskning. Endelig rapport vil foreligge i juni.

5. Kartlegging av databehandleravtaler og overføringsgrunnlag

IT-avdelingen gjennomførte i 2023 en kartlegging av leverandøravtaler hvor det er behov for å opprette og revidere databehandleravtaler, samt å få på plass tilstrekkelig overføringsgrunnlag til tredjeland. Resultatet av kartleggingen tilsier at NTNU ikke har tilstrekkelig oversikt, og det er nødvendig å gjennomføre en betydelig opprydding og innskjerping av rutiner innen avtaleforvaltningen for å tilfredsstille kravene som er satt.

Ansvar for databehandleravtaler og ev. overføringsgrunnlag er foreslått sett i sammenheng med innføring av protokollverktøyet og pågående arbeid rundt innføring av metodikk rundt prosesseierskap og Funksjon-underfunksjon-prosess (FUP). Det er påbegynt et arbeid med å etablere rammer for et oppfølgingsansvar og systematisk oppfølging av avtaleforvaltningen.

6. Investeringer i digital infrastruktur, system støtte og verktøy for forskning

I 2021 gjorde NTNU en betydelig investering i IT-infrastrukturen (74 MNOK), og IT-avdelingen er i gang med utrulling. Oppgraderingen vil føre til en vesentlig styrking av motstandsdyktigheten og informasjonssikkerheten i den digitale grunnmuren, men for enkelte vil det kunne medføre en endret brukeropplevelse. Ny brannmur er satt i drift sammen med nytt kjernenett og datasenter nett. Utrulling av nytt campusnett har begynt og tar for seg område for område.

Økt bevissthet i samfunnet når det gjelder informasjonssikkerhet gjenspeiles i krav som stilles til forskere i ulike forskningssamarbeid. Ekspertkontrollforskriften og prinsippet om flerbruksteknologi er noe som treffer flere forskere ved NTNU. NICE 2 er en plattform som skal dekke behov for sikker lagring og behandling av sensitive persondata. I NICE 2 skal forskere kunne lagre og bearbeide data klassifisert opp mot Fortrolig og gir forskeren god kontroll på hvem som har tilgang, hvem som kan laste opp og hente ut data. NICE 2 er i pilot våren 2024 og det jobbes for å kunne sette løsningen i produksjon i løpet av 2025.

7. Funn fra ROS

En overordnet ROS innenfor sikkerhet og beredskap (SoB) ved NTNU er under slutføring. Hensikten med ROS SoB 24 er å utarbeide en samlet overordnet risikovurdering for NTNU innen de 3 sikkerhetsområder angitt i KDs styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i sektoren; samfunnssikkerhet og beredskap, nasjonal sikkerhet, informasjonssikkerhet og personvern.

Foreløpige resultater viser at det er en bekymring for at personopplysninger kan komme på avveie. Resultatene av ROS SoB 24 skal presenteres i styremøtet i juni 2024.

8. Personvernklyngen

Personvernklyngen ble opprettet i 2022 og har i hele 2023 jobbet kontinuerlig og systematisk på personvernområdet. Klyngen består av deltakere fra ulike avdelinger i Fellesadministrasjonen. I tillegg deltar PVO. Klyngens hovedfunksjon er å være mottaker og behandler av henvendelser fra ansatte, og å svare ut, koordinere, forberede og videresende henvendelser til og fra jurist, gi veiledning og hjelp til

selvhjelp innen eksempelvis personvernkonsekvensvurderinger (DPIA), databehandleravtaler og overføring av personopplysninger til tredjeland.

Klyngen foretar løpende vurderinger av administrative system og verktøy.

Personvernkonsekvensvurderingen (DPIA) har ansatte og studenters personvern i fokus og sikrer en bevissthet rundt behandlingens art og formål, lovlighet, systemets funksjonalitet, innstillinger og tilgangsstyring. [Personvernprinsippene](#) ligger til grunn for de vurderingene som foretas.

Klyngen bruker datagrunnlaget, empirien, og erfaringen fra enkeltsaker til å utvikle godt støttmateriell til bruk i hele virksomheten.

9. Opplæringsaktivitet

IT-avdelingen gjennomførte våren 2023 et videregående kurs i personvern i regi av BDO sammen med deltakere fra personvernklyngen og annet nøkkelpersonell (ca. 25 personer) med særlig fokus på behandling av personopplysninger i IT-systemer. Det ble gjort opptak av kurset slik at det kan brukes til fremtidig internopplæring.

Høsten 2023 har seks ansatte fra Fellesadministrasjonen gjennomført etter- og videreutdanning i Personvern ved Høgskolen i Innlandet (15 studiepoeng).

Forskningsdatahjelpen har i samarbeid med rådgivere ved MH-fakultetet i 2023 utviklet et eget kurs i behandling av personopplysninger i helseforskningsprosjekter. Kurset retter seg i hovedsak mot studenter og ansatte som skal planlegge og sette i gang med et PhD-prosjekt eller masteroppgave. Kurset er også nyttig for ansatte som skal veilede studenter, eller som en oppfrisker eller innføring mer erfarne forskere.

Det vil bli avholdt opplæringsaktivitet i forbindelse med innføring av nytt protokollverktøy for behandlingsaktiviteter, se punkt 2. Kurset er ment å støtte prosesseiere og -ansvarlige med å ivareta ansvaret de har for forsvarlig behandling av personopplysninger i sine saksprosesser.

I oktober 2023 ble grunnleggende kurs i informasjonssikkerhet tilgjengeliggjort for alle studenter og ansatte ved NTNU. Dette er et e-læringskurs som skal øke bevisstheten om ulike informasjonsverdier som behandles, hvordan man kan bidra til å sikre dem, og hva man gjør ved brudd eller mistanke om digitale innbrudd.

10. Særlig om kunstig intelligens

I hele 2023 har NTNU jobbet med å forberede organisasjonen på hvordan man skal møte de fordeler og ulemper som kunstig intelligens medfører på faglige og administrative arbeidsprosesser. Det er igangsatt en rekke tiltak og prosesser knyttet til studenters læring og vurdering, muligheter innen forskning og kunstnerisk virksomhet, retningslinjer for trygg og sikker bruk av generativ kunstig intelligens, opplæring og kompetanseheving samt småskala utprøving av digitale verktøy under kontrollerte former. Dette arbeidet vil fortsette i 2024, og det settes ned egne arbeidsgrupper innenfor områdene utdanning, forskning og administrasjon.

11. Datatilsynets sandkasseprosjekt «Pilotere Copilot for Microsoft 365»

NTNU fikk høsten 2023 opptak til Datatilsynets regulatoriske sandkasse for personvernvennlig innovasjon og digitalisering med prosjektet «Pilotere Microsoft 365 Copilot». Dette er et verktøy som blant annet integrerer kunstig intelligens inn i for eksempel eksisterende Office produkter, det vil si direkte inn i Excel, Word, PowerPoint osv. Microsoft 365 Copilot er tilgjengelig på markedet, og NTNU er i gang med testing og nødvendige vurderinger for å være sikre på at vi tilfredsstiller krav til personvern, informasjonssikkerhet, etikk osv. Vurderingene gjøres ikke bare av hensyn til NTNUs behov, men fordi dette vil være en verktøykasse for hele offentlig sektor. Prosjektet startet 1. februar og NTNU har planlagt prosjektslutt juni 2024. Datatilsynet planlegger å ferdigstille sin sluttrapport i løpet av høsten 2024. Prosjektet er et

samarbeidsprosjekt mellom NTNU, Datatilsynet, Sikt, Microsoft og Crayon (NTNUs programvareleverandør).

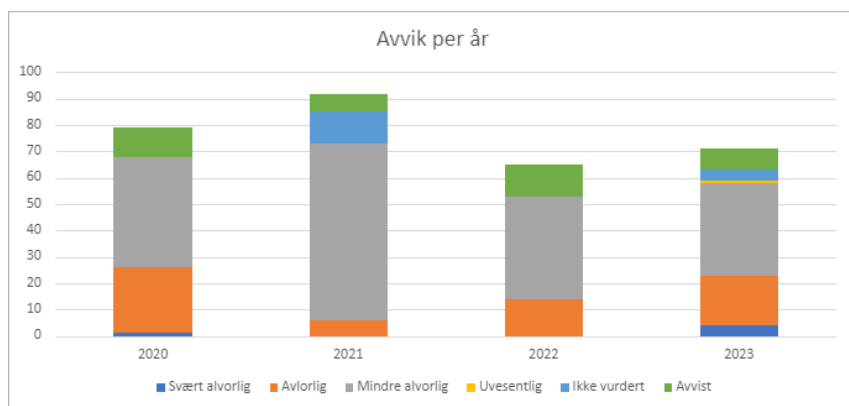
Sandkasseprosjektet har tre konkrete delmål:

- 1) Utarbeide en verktøykasse for at organisasjoner i offentlig sektor kan bli «Copilot-ready»
- 2) Utvikle informasjonsmateriell om hvordan organisasjoner i offentlig sektor kan påvirke leverandører til å tenke operasjonelt personvern tidlig i utvikling av nye tjenester hvor kunstig intelligens benyttes.
- 3) Arrangere et åpent fagseminar om temaet for alle i offentlig sektor 23. mai 2024.

Prosjektet legger kontinuerlig ut informasjon på nettsidene ntnu.no/copilot.

Om Avvik

Det har over tid vært et fokus på at det meldes for få avvik på NTNU sett i forhold til institusjonens størrelse og kompleksitet. Ombudet har tidligere stilt spørsmål om ansatte og studenter har fått god nok informasjon og opplæring i hva som er et avvik, betydningen av å melde, samt om hvordan avvik kan meldes.

I 2023 ble det meldt inn 72 avvik innen informasjonssikkerhet og personvern. Av disse ble 6 stykker meldt inn i Sikt sitt avvikssystem.

Avvik	2022	2023
Personopplysninger i forskningsprosjekt	16	6
Personopplysninger	16	27
Brudd på konfidensialitet	19	29
Brudd på interne bestemmelser	15	10
Brudd på lover og forskrifter	4	9
Brudd på tilgjengelighet	2	1
Manglende opplæring	2	5
Uautoriserte tilganger	5	3
Brudd på integritet	2	1
Manglende/Mangelfulle rutiner	4	13
Annet	7	2

Det har vært en økning av innmeldte personvernnavvik det siste året. Mesteparten av økningen skjedde de siste tre månedene av 2023. Det har vært et stort fokus på innmelding av avvik i ulike deler av organisasjon, noe som har resultert i en svak økning av antallet innmeldte avvik på generelt nivå.

I 2023 ble ett avvik meldt til Datatilsynet.

Frem til og med mars 2024 er det meldt inn 32 avvik innen informasjonssikkerhet og personvern der 12 er kategorisert som personopplysninger. 6 av disse ble meldt til datatilsynet. To av avvikene har skjedd for en tid tilbake, men ble oppdaget i år. Dette indikerer at det er en større årvåkenhet og at det avdekkes flere avvik enn før i organisasjon.

Kommentarer til PVO årsrapport for 2023

PVO peker særlig på følgende forhold hvor det er viktig at NTNU forsterker sin innsats:

A. Om ny organisering

PVO fremhever ny organisering av sikkerhetsområdet og at dette muliggjør en mer samlet og helhetlig oppfølging av personvernfeltet. Rektor slutter seg til PVO sin vurdering om at ny sikkerhetsorganisering imøtekommer behovet for en tydeliggjøring av oppgaver, ansvar og roller på personvernområdet. Rektor merker seg at PVO opplever å ha et godt samarbeid med sentrale roller på feltet og at PVO ser på egen samlokalisering med den nye avdelingen som en forbedring gjennom mulighet til å ha daglig kontakt og dialog med viktige funksjoner i personvernarbeidet i seksjon for virksomhetsstyring.

B. Behandlingsprotokoll og avtaleforvaltning

NTNU har påbegynt en implementeringsprosess av protokollverktøyet Visma Draftit, se omtale over under pkt. 2. Rektor merker seg at PVO har anbefalt at arbeidet med å etablere protokoll prioriteres og at det gis nødvendig opplæring og forankring sentralt og ut i virksomheten for å sikre riktig føring og vedlikehold av protokollen.

PVO påpeker at MH fakultet bør prioritere å få på plass en protokoll for helseforskning. Rektor er enig i at det er viktig å sikre at MH fakultetet i ivaretar krav til protokollføring etter personvernforordningen og vil sikre at MH fakultetet får nødvendig bistand til å etablere en slik protokoll.

PVO mener at det bør prioriteres å etablere en fullverdig protokoll for behandlinger av personopplysninger hvor NTNU behandler opplysninger på vegne av andre etter instruks, altså hvor NTNU har rollen som databehandler. Rektor er enig i at slik protokoll må på plass og dette vil gis nødvendig prioritet.

PVO fremholder at det er grunnlag for å se nærmere på NTNUs forvaltning og oppfølging av avtaler med leverandører som behandler opplysninger på vegne av NTNU, dvs. databehandlere som NTNU benytter seg av. Dette for å sikre tilstrekkelig kontroll og styring med hvordan personopplysninger behandles på vegne av NTNU. Rektor er enig i at god oppfølging og avtaleforvaltning er avgjørende for å sikre at leverandører som behandler opplysninger på vegne av NTNU, gjør dette på en lovlig og forsvarlig måte. Rektor vurderer at leverandør oppfølging og avtaleforvaltning er en forutsetning for å utarbeide en tilstrekkelig god protokoll, - avtaleforvaltning og protokollføring må derfor fungere i et samvirke.

C. IKT-løsninger og verktøy for innsamling, lagring og analyse av personopplysninger, særlig for helseforskning

PVO fremhever som i tidligere år behovet for å utvikle og styrke gode løsninger for innsamling, lagring og analyse av personopplysninger, herunder spesielt på område for helseforskning hvor det lagres og behandles sensitive personopplysninger i et stort omfang.

PVO erfarer at det arbeides godt og målrettet med personvern i helseforskningen på MH fakultetet, men at det er et forbedringspotensial på kontroll og utvikling av systemer for lagring og behandling av personopplysninger. Dette gjelder også på andre forskningsområder enn helseforskning.

Rektor deler PVO sitt syn på viktigheten av å jobbe langsiktig og strukturert for å sikre helhetlige IKT-løsninger og verktøy som skal inngå i den helhetlige digitale tjenesteporteføljen som tilbys ved NTNU. Det har vært og er flere initiativ for samordning av løsninger og verktøy igangsatt gjennom Forskningsdataprojektet, e-infrastrukturutvalget, ved fakultetene og viktige samarbeidsaktører som Helse Midt-Norge og i BOTT- sammenheng. Rektor vil særlig løfte frem arbeidet med NICE2 hvor forskere skal kunne lagre og bearbeide data klassifisert opp mot Fortrolig med god tilgangsstyring. NICE 2 er som nevnt i pilot våren 2024 og det arbeides for å sette løsningen i produksjon i løpet av 2025.

D. SIKT personverntjeneste og automatiserte vurderinger i forskningsprosjekter

PVO påpeker at NTNU bør gjennomføre en grundig gjennomgang av prosjekter som har gjennomgått automatisk vurdering fra Sikt personverntjeneste for å avklare om risikoen er akseptabel eller om er behov for at NTNU reserverer seg mot automatisk vurdering. Sikt har redegjort for at det foreligger få feil i silingen til automatisert vurdering.

PVO foreslår at NTNU og/eller PVO bør gjennomføre en egen kontroll med om løsningen er akseptabel med tanke på risiko for feil innmelding og vurdering.

Rektor er kjent med problemstillingen og notere seg PVOs sitt forslag om å foreta en egen kontroll.

E. Særlig om avvik

Personvernombudet har tidligere uttrykt bekymring for om det meldes for få avvik i forhold til NTNUs størrelse og kompleksitet. PVO erfarer nå at bekymringen er blitt tatt tak i og at det er en økende bevissthet i organisasjonen på området. Som nevnt ovenfor ble det i 2023 meldt ett avvik til Datatilsynet iht. personvernforordningen [artikkel 33](#). Pr. første kvartal i år er det meldt 6 avvik til Datatilsynet, - det er derfor en positiv utvikling.

PVO anbefaler fortsatt å ha sterkt fokus på å informere og gi informasjon om betydningen av å melde avvik for styrking av arbeidet med personvern. Rektor slutter seg til PVOs vurdering og vil fremholde at økt avviksrapportering er ønsket og at avvik er et viktig grunnlag for læring og utvikling for organisasjonen på personvernfeltet.

Oppsummering

Kunnskapsdepartementet, Riksrevisjon, HK-dir., internrevisor og PVO har pekt på viktige forbedrings- og risikoområder for NTNUs arbeid på personvern- og informasjonssikkerhetsområdet. Rektor forventer at en ny sikkerhetsorganisering med plassering av fagansvar for personvern og informasjonssikkerhet, vil sikre en bedre utvikling, gjennomføring og kontroll på området informasjonssikkerhet og personvern. Det vil være en prioritert oppgave å få etablert sikkerhetsmatrisen med støttefunksjoner samt å sikre at NTNU har et tilfredsstillende og oppdatert styrings system på området. Etablering av GDPR protokoll vil være et prioritert område i 2024.